

**Івано-Франківська обласна державна (військова) адміністрація
Управління екології та природних ресурсів**

**РЕГІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ
ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА
В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА 2025 РІК**

**м. Івано-Франківськ
2026 рік**

ЗМІСТ

	Вступне слово	7
1.	Загальні відомості	7
1	Географічне розташування та кліматичні особливості території	8
2	Соціальний та економічний розвиток території	10
2.	Атмосферне повітря	11
1	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря	11
	Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря	11
	Основні забруднювачі атмосферного повітря (за видами економічної діяльності)	13
2	Транскордонне забруднення атмосферного повітря	14
3	Якість атмосферного повітря в населених пунктах	14
4	Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря	21
5	Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття	21
6	Державна політика та заходи у сфері поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря	22
3.	Зміна клімату	23
1	Тенденції зміни клімату	23
2	Політика та заходи у сфері скорочення антропогенних викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату	24
3	Політика та заходи у сфері охорони озонowego шару	24
4.	Водні ресурси	25
1	Водні ресурси та їх використання	25
	Загальна характеристика	26
	Водокористування та водовідведення	27
2	Забруднення поверхневих вод	29
	Скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та очистка стічних вод	29
	Основні забруднювачі водних об'єктів (за сферами діяльності)	30
	Транскордонне забруднення поверхневих вод	32
3	Стан поверхневих вод	32
	Екологічний стан та потенціал масивів поверхневих вод	32
	Хімічний стан масивів поверхневих вод	39
	Мікробіологічна оцінка якості вод з огляду на епідемічну ситуацію	40
	Радіаційний стан поверхневих вод	41
4	Екологічний стан Азовського та Чорного морів	41
5	Державна політика та заходи щодо поліпшення стану водних об'єктів	41
5.	Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, розвиток природно-заповідного фонду та формування національної екологічної мережі	43
1	Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття,	43

	формування національної екологічної мережі	
	Загальна характеристика	43
	Загрози та вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біологічне та ландшафтне різноманіття	45
	Заходи щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття	45
	Формування національної екомережі	46
	Біобезпека та поводження з генетично модифікованими організмами	49
2	Охорона, використання та відтворення рослинного світу	49
	Загальна характеристика рослинного світу	49
	Охорона, використання та відтворення лісів та інших рослинних ресурсів	50
	Охорона та відтворення видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів	59
	Охорона природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України	69
	Охорона, використання та відтворення зелених насаджень	72
	Інвазійні чужорідні види рослин у флорі в межах адміністративно-територіальної одиниці	73
3	Охорона, використання та відтворення тваринного світу	74
	Загальна характеристика тваринного світу	74
	Стан і ведення мисливського господарства	76
	Стан і ведення рибного господарства	78
	Охорона та відтворення видів тварин, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів	79
	Охорона, використання та відтворення водних біоресурсів	87
	Інвазійні чужорідні види тварин у фауні в межах адміністративно-територіальної одиниці	88
4	Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні	89
	Стан і перспективи розвитку природно-заповідного фонду	89
	Водно-болотні угіддя міжнародного значення	94
	Біосферні резервати та Всесвітня природна спадщина	95
	Формування Смарагдової мережі	95
5	Еколого-освітня та рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду	95
6	Державна політика та заходи збереження біорізноманіття	100
6.	Земельні ресурси та ґрунти	100
1	Структура та стан земель	100
	Структура та динаміка основних видів земельних угідь	100
	Стан ґрунтів	102
	Деградація земель	108
2	Основні чинники антропогенного впливу на земельні ресурси та ґрунти	113
3	Державна політика та заходи у сфері охорони земель	113

Практичні заходи	113
Нормативно-правове, фінансове та інституційне забезпечення, міжнародне співробітництво	113
7. Надра	116
1 Мінерально-сировинна база	116
Стан та використання мінерально-сировинної бази	116
2 Система моніторингу геологічного середовища	117
Підземні води: ресурси, використання, якість	117
Екзогенні геологічні процеси	117
3 Дозвільна діяльність у сфері використання надр	118
4 Геологічний контроль за вивченням та використанням надр	118
5 Державна політика та заходи щодо геологічного вивчення та раціонального використання надр	118
8. Відходи	118
1 Структура утворення та накопичення відходів	118
2 Поводження з відходами (збирання, зберігання, утилізація та видалення)	122
3 Транскордонне перевезення небезпечних відходів	122
4 Державна політика та заходи у сфері поведінки з відходами	123
9. Екологічна безпека	123
1 Екологічна безпека як складова національної безпеки	123
2 Об'єкти підвищеної небезпеки	123
3 Радіаційна безпека	124
Стан радіоактивного забруднення території адміністративно-територіальної одиниці	124
Поведінки з радіоактивними відходами	124
Стан радіаційної безпеки у зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення	124
4 Тимчасово окуповані території	125
5 Державна політика та заходи з забезпечення екологічної безпеки	125
10. Промисловість та її вплив на навколишнє природне середовище	125
1 Структура та обсяги промислового виробництва	125
2 Вплив на навколишнє середовище	126
Гірничодобувна промисловість	126
Металургійна промисловість	127
Хімічна та нафтохімічна промисловість	127
Харчова промисловість	127
3 Державна політика та заходи з екологізації промислового виробництва	128
11. Сільське господарство та його вплив на навколишнє природне середовище	128
1 Тенденції розвитку сільського господарства	128

2	Вплив на навколишнє середовище	129
	Внесення мінеральних і органічних добрив на оброблювані землі та під багаторічні насадження	129
	Використання пестицидів	129
	Зрошення та осушення земель	130
	Тенденції в тваринництві	130
3	Органічне сільське господарство	131
4	Державна політика та заходи з екологізації сільського господарства	132
12.	Енергетика та її вплив на навколишнє природне середовище	133
1	Структура виробництва та використання енергії	133
2	Ефективність енергоспоживання та енергозбереження	133
3	Вплив енергетичної галузі на навколишнє природне середовище	133
4	Використання відновлювальних джерел енергії та розвиток альтернативної енергетики	134
5	Державна політика та заходи щодо зменшення впливу енергетики на навколишнє природне середовище	135
13.	Транспорт та його вплив на навколишнє середовище	135
1	Транспортна мережа адміністративно-територіальної одиниці	135
	Структура та обсяги транспортних перевезень	135
	Склад парку та середній вік транспортних засобів	136
2	Вплив транспорту на навколишнє середовище	136
3	Державна політика та заходи щодо зменшення впливу транспорту на навколишнє середовище	137
14.	Стале споживання та виробництво	137
1	Тенденції та характеристика споживання	137
2	Запровадження елементів сталого споживання та виробництва	138
15.	Державне управління у сфері охорони навколишнього природного середовища	139
1	Національна та регіональна екологічна політика	139
2	Удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища	140
3	Державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища	140
4	Виконання державних цільових екологічних програм	142
5	Державна політика у сфері моніторингу навколишнього природного середовища	142
6	Оцінка впливу на довкілля	143
7	Економічні засади природокористування	144
	Економічні механізми природоохоронної діяльності	144
	Стан фінансування сфери охорони навколишнього природного середовища	145
8	Технічне регулювання у сфері охорони навколишнього	146

	природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки	
9	Державне регулювання природокористування	146
10	Стан та перспективи наукових досліджень у сфері охорони навколишнього природного середовища	148
11	Участь громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються охорони навколишнього природного середовища	149
12	Екологічна освіта та інформування	149
13	Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища	149
	Висновки	150

ВСТУПНЕ СЛОВО

Збереження та раціональне використання природних ресурсів – один з пріоритетів Івано-Франківської обласної державної (військової) адміністрації.

Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Івано-Франківській області за 2025 рік підготовлена на виконання ст. 25 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 28.10.2022 № 454 «Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України з обласними Київською і Севастопольською міськими державними адміністраціями з питань охорони навколишнього природного середовища» та з метою виконання вимог, передбачених Орхуською конвенцією «Про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля».

Під час підготовки регіональної доповіді використано статистичні дані, інформацію структурних підрозділів обласної державної адміністрації, ряду територіальних підрозділів міністерств, відомств та інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких безпосередньо чи опосередковано пов'язана із природоохоронною сферою, суб'єктів господарювання та вищих навчальних закладів області, які здійснюють організацію підготовки спеціалістів екологічного профілю.

Доповідь розміщено на офіційному сайті Івано-Франківської обласної державної адміністрації, в розділі «Довкілля» (<https://www.if.gov.ua/dovkillya>)

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Івано-Франківська область (до 1962 року – Станіславська область) утворена 04.12.1939 року.

За адміністративно-територіальним поділом область налічує 6 районів – Верховинський, Івано-Франківський, Калуський, Коломийський, Косівський, Надвірнянський, 15 міст, 24 селища.

В області створені 15 міських територіальних громад, 23 селищні та 24 сільські територіальні громади.

Всього в області налічується 804 населених пункти, з них – 765 сільські.

Обласний центр – м. Івано-Франківськ.

Чисельність населення, що проживає на території області, на 01.02.2022 року становила 1351,8 тисяч осіб, у тому числі міського 602,6 тисяч осіб, сільського – 749,2 тисячі осіб*.

**У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, статистична інформація щодо чисельності населення, з урахуванням даних міжрегіонального обміну адміністративними даними щодо природного та міграційного рухів, починаючи з лютого 2022 року, є не повною і до моменту отримання й обробки органами державної статистики у всіх регіонах адміністративних даних у повному обсязі не підлягає поширенню.*

1.1. Географічне розташування та кліматичні особливості території

Івано-Франківська область розміщена на заході України, недалеко від географічного центру Європи. Її територія лежить у середніх широтах, помірному кліматичному поясі. Межі Івано-Франківської області проходять дуже звивистою лінією, тому загальна довжина їх – близько 760 км. За конфігурацією територія Івано-Франківщини нагадує ромб, кожна із сторін якого межує з однією із сусідніх областей. На північному сході – з Тернопільською, а на південному сході по Білому Черемошу і власне по Черемошу – з Чернівецькою. З північного заходу межа прилягає до Львівської області. Південно-західна межа Івано-Франківської області проходить головним Карпатським вододілом, що розділяє басейн Тиси з басейнами Дністра і Прута, де область межує із Закарпаттям, а також по хребту Чивчин – із Румунією, протяжність державного кордону з якою становить 45 км.

Площа Івано-Франківської області становить 13,9 тис. км², або 2,3% території всієї України. За цим показником серед областей країни вона займає 21 місце (рис.1.1.1.).

Рис.1.1.1. Адміністративно-територіальний поділ області.

Клімат має перехідний характер – від теплого вологого західно-європейського до континентального східно-європейського з характерною вертикальною біокліматичною поясністю.

Область розміщується в трьох різних за своєю природою ландшафтних зонах. Найнижча зона простягається з півночі до південного-сходу. Північну частину займає Придністровське Поділля, або Лівобережне Придністров'я і є частиною природної області Поділля. Південно-східна частина займає Придністровське Покуття. Абсолютні висоти Покуття в середньому коливаються у межах 300-320 м. Гряди і понижені рівнини, які розділяють їх, простягаються паралельно до долин Дністра і Прута. Рівнинна територія області – це західний край лісостепової зони Руської рівнини, тут панують лісостепові ландшафти.

Кліматичні умови області відрізняються значною різноманітністю, що обумовлено не тільки складністю її рельєфу (гори, рівнини, річкові долини, пересічені ярами і балками, підвищеності), але і наявністю тут великих лісових масивів.

Важливим кліматоутворюючим фактором на території області є рельєф. Гори впливають на температурний режим, на збільшення опадів, вологості, хмарності тощо.

Ліс, який займає близько третини території області також значно впливає на характер клімату. Він пом'якшує температурний режим, підвищує вологість повітря, ґрунту, уповільнює танення снігу, зменшує швидкість вітру.

Значний вплив на формування клімату має атмосферна циркуляція. У більшості днів на території області з помірних і північних широт Атлантичного океану надходить морське полярне і континентально-полярне повітря. Зимом морське полярне повітря має вищу температуру, тому його насування обумовлює в області потепління, відлигу, хмарну погоду, тумани. Літом морське полярне повітря холодніше. Його вторгнення приносить похолодання, дощі, грози. Континентальне полярне повітря приносить літом жарку погоду, зимою – безхмарну, морозну.

В цілому область відноситься до типового континентального клімату, який пом'якшують вологі повітряні маси Атлантичного океану і Карпат.

У 2025 році середня річна температура повітря по області склала $+9,4^{\circ}\text{C}$, (на 1°C нижче від попереднього року) у високогір'ї $+4,8^{\circ}\text{C}$ (на $1,1^{\circ}\text{C}$ нижче від попереднього року). На схилах Карпат сніг лежить понад 5 місяців на рік. Тривалість залягання стійкого снігового покриву складає 100-110 днів. Річна кількість опадів коливається від 1778,2 мм на рівнині до 2545,7 мм у високогір'ї.

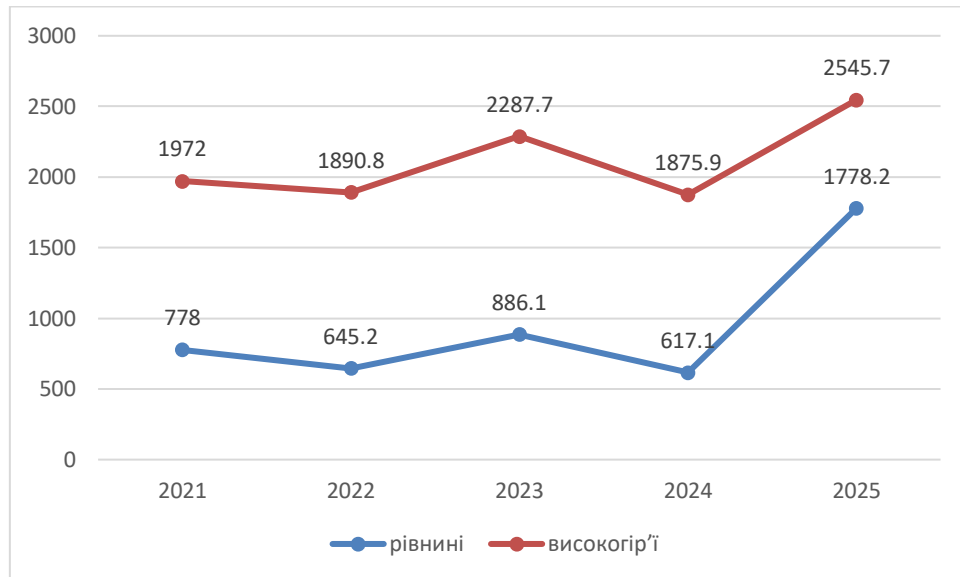

Рис. 1.1. Динаміка річної кількості опадів по області з 2021-2025 роки.

1.2. Соціальний та економічний розвиток території*

Промисловість: обсяг реалізованої промислової продукції не оприлюднюється з метою виконання вимог Закону України «Про офіційну статистику» щодо забезпечення гарантій органів державної статистики щодо статистичної конфіденційності та/або відповідно до Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни».

Сільське господарство: індекс обсягу сільськогосподарської продукції у 2025 році (у постійних цінах 2021 року) становив 95,0 % (дані можуть бути уточнені).

Будівельна діяльність: індекс будівельної продукції не оприлюднюється з метою виконання вимог Закону України «Про офіційну статистику» щодо забезпечення гарантій органів державної статистики щодо статистичної конфіденційності та/або відповідно до Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни».

Транспорт: У 2025 році в області перевезено 5624,4 тис. т вантажу.

Кількість перевезених пасажирів – 52314,0 тис. пасажирів.

Зовнішньоекономічна діяльність: дані щодо індексу експорту товарів відсутні у зв'язку із неотриманням Держстатом від Держмитслужби в повному обсязі інформації стосовно обсягів експорту (імпорту) товарів відповідно до Протоколу № 2 від 05.11.2024 до Угоди про інформаційне співробітництво між Державною службою статистики України та Державною митною службою України від 15.09.2020 № 4/6.

Ціни: Індекс споживчих цін 2025 року становив – 108,3 %.

Населення: Чисельність наявного населення в області станом на 01.02.2022 року становила 1351,8¹ тис. осіб.

* За інформацією Головного управління статистики в Івано-Франківській області.

2. АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

2.1. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

2.1.1. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря

За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області у 2025 році викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел становили 146,5 тис. т, які в порівнянні з попереднім роком збільшилися на 31,4 тис. тонн.

Значний внесок у забруднення атмосферного повітря додає діоксид вуглецю, якого надійшло 9,7 млн. т (на 1,8 млн. т більше порівняно з 2024 роком) – основного парникового газу, який впливає на зміну клімату.

Таблиця 2.1.1.1.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря
по Івано-Франківській області, тис. т*

Роки	Викиди в атмосферне повітря			Щільність викидів у розрахунку на 1 кв. км, т	Обсяги викидів розрахунку на 1 особу, кг
	Всього	У тому числі			
		Стаціонарними джерелами	Пересувними джерелами		
2021	210,3	172,4	37,9	-	-
2022	152,3	152,3	-	-	-
2023	147,7	147,7	-	10,6	108,9 ¹
2024	115,1	115,1	-	8,3	-
2025	146,5	146,5	-	10,5	-

* За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області, інформація попередня і може бути уточнена з урахуванням надходження нових даних від респондентів.

¹ Для розрахунку використано дані щодо чисельності середньорічного наявного населення за 2021 рік.

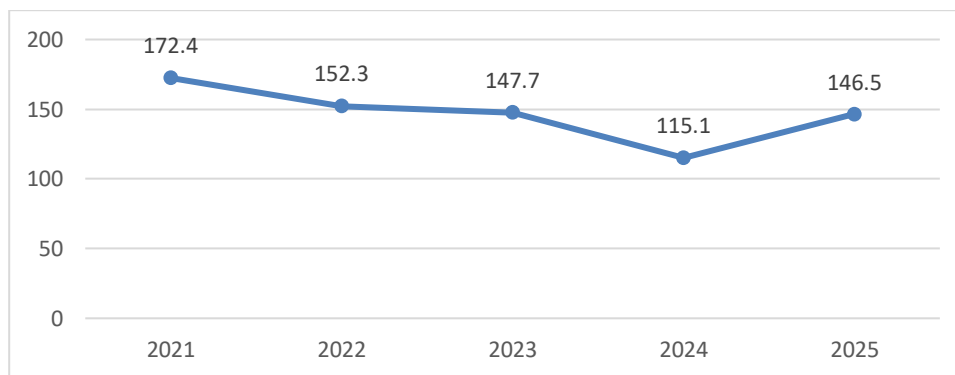

Рис. 2.1.1.1 Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів, тис. тонн.

За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області найбільший обсяг викидів забруднюючих речовин протягом 2025 року становив в Івано-Франківському районі – 128112,8 тонн, за рахунок діяльності підприємств у галузі постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря та добувної промисловості, а найменший обсяг викидів у Верховинському районі – 7,4 тонн. (таблиця: 2.1.1.2.).

Таблиця 2.1.1.2.

**Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами забруднення у розрізі адміністративно-
територіальних одиниць***

	Обсяги викидів забруднюючих речовин усього, т				
	2021	2022	2023	2024	2025
Область	172425,3	152259,2	147699,0	115121,8	146567,3
Верховинський	6,1	6,1	19,5	16,3	7,4
Івано- Франківський	152179,1	139244,4	134464,1	104903,2	128112,8
Калуський	15526,6	8688,0	9762,7	6693,9	15523,4
Коломийський	402,0	322,3	304,9	303,4	249,6
Косівський	95,3	214,8	108,6	145,2	153,1
Надвірнянський	4216,2	3783,6	3039,2	3059,8	2521,0

* За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області, інформація попередня і може бути уточнена з урахуванням надходження нових даних від респондентів.

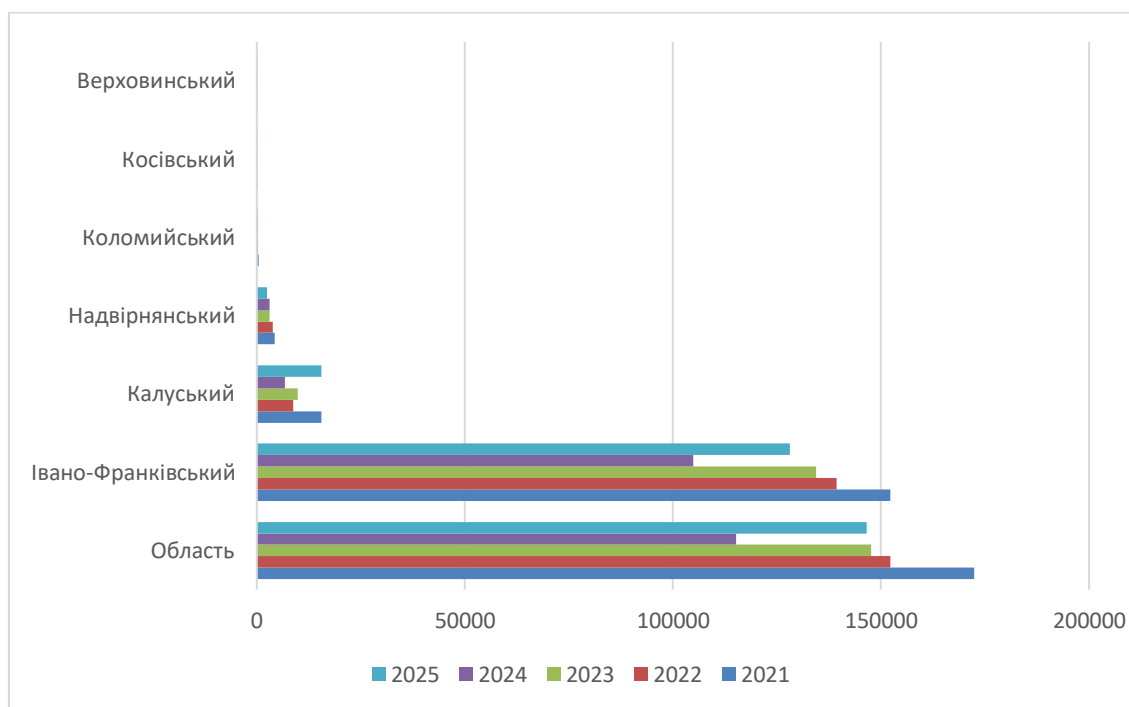

*Рис. 2.1.1.2 Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами у 2025 році.*

Таблиця 2.1.1.3.

**Динаміка викидів окремих забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами забруднення за останні п'ять років***

	Діоксиду та інших сполук сірки	Сполуки азоту	Метану	Оксиду вуглецю	Речовин у видляді суспендованих твердих частинок	(т) Неметанових легких органічних сполук
2021	119803,4	14959,0	7311	3569,4	21530,1	5114,6
2022	104884,9	12817,8	6381,5	2880,8	20537,3	4626,2

2023	96512,1	13177,8	5683,1	2631,9	24903,1	4650,4
2024	78286,1	9533,3	4940,6	2335,3	15461,5	3567,5
2025	104019,3	12394,6	5155,4	2569,2	18865,1	3433,3

* За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області

2.1.2. Основні забруднювачі атмосферного повітря (за видами економічної діяльності)

Основними забруднювачами повітря за видами економічної діяльності продовжують залишатися підприємства з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, на які припадає 90,92 % загальнообласних викидів, частка добувної промисловості і розроблення кар'єрів складає 2,96 %; переробної промисловості – 2,77 %; транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – 1,51%; сільського, лісового та рибного господарства – 1,57%; решти галузі економіки – менше 1% (таблиця 2.1.2.1.).

Таблиця 2.1.2.1.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
за видами економічної діяльності*

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів по галузях	
		тис. т	відсотків до загального підсумку
1	Усі види економічної діяльності, у тому числі:	146,5	100
1.1	Сільське, лісове та рибне господарства	2,312	1,57
1.2	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	4,348	2,96
1.3	Переробна промисловість	4,071	2,77
1.4	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	133,2	90,92
1.5	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	2,224	1,51
1.6	Інші види економічної діяльності	0,345	0,27

* За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області

Рис. 2.1.1.2 Розподіл обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами за галузями виробництва у відсотках до загального підсумку.

2.2. Транскордонне забруднення атмосферного повітря

В значній мірі на стан атмосферного повітря впливають транскордонні перенесення шкідливих речовин з країн центральної Європи, однак, відсутність мереж постів контролю не дає можливості реально оцінити величину впливу транскордонних забруднень на загальний стан атмосферного повітря області.

2.3. Якість атмосферного повітря в населених пунктах

Оцінювання якості атмосферного повітря у зоні «Івано-Франківська» проводилося на індикативних пунктах м. Бурштин, м. Калуш, м. Надвірна, с-ще Брошнів-Осада, с. Тустань, с. Небилів, с. Княжолука, с. Ямниця по забруднюючих речовинах діоксиду сірки, діоксиду азоту, оксиду вуглецю, твердих часток ($ТЧ_{10}$) та ($ТЧ_{2,5}$), озону відповідно до п. II та IV додатку 2 Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря затвердженого постановою КМУ від 14.08.2019 № 827 (зі змінами).

За результатами індикативних вимірювань протягом 2025 року та об'єктивного оцінювання середньодобові концентрації діоксиду сірки становили від 0 до 189,34 мкг/м³, серед яких зафіксовано перевищення концентрації 75 мкг/м³ – 28 разів, що свідчить про перевищення верхнього порогу оцінювання, годинні концентрації діоксиду азоту становили від 0,41 до 478,15 мкг/м³, що визначено перевищення нижнього порогу оцінювання.

Рівні забруднюючих речовин в атмосферному повітрі
в зоні «Івано-Франківська»*

Таблиця 2.3.1.

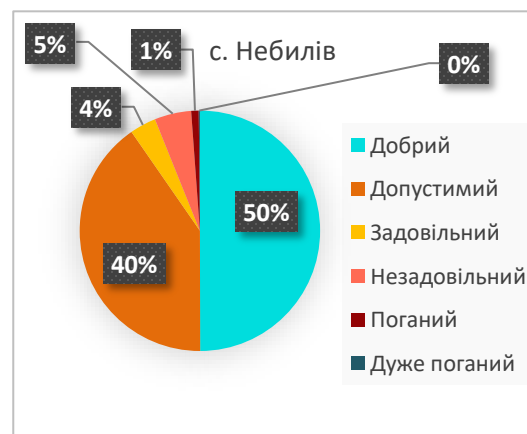
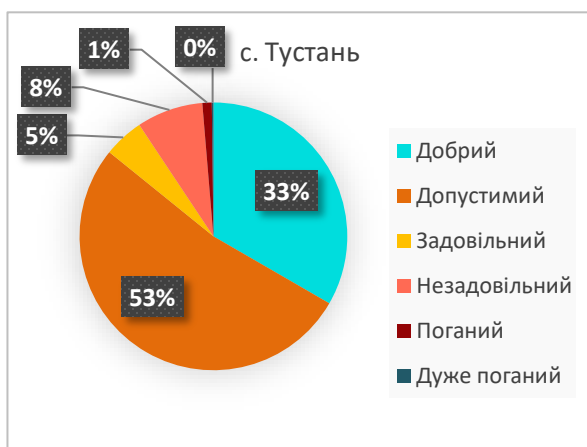
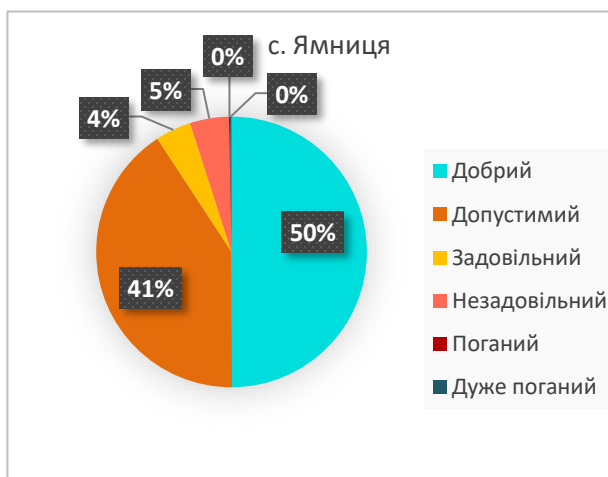
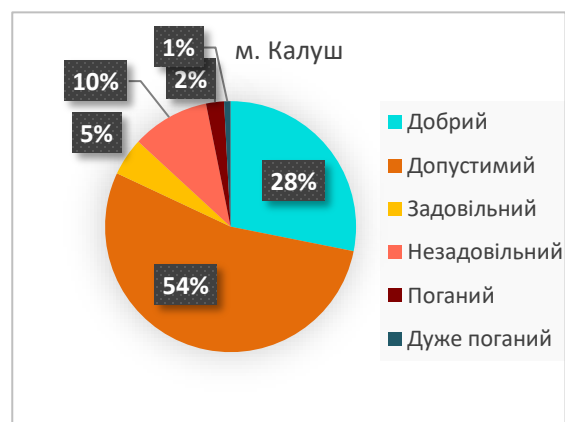
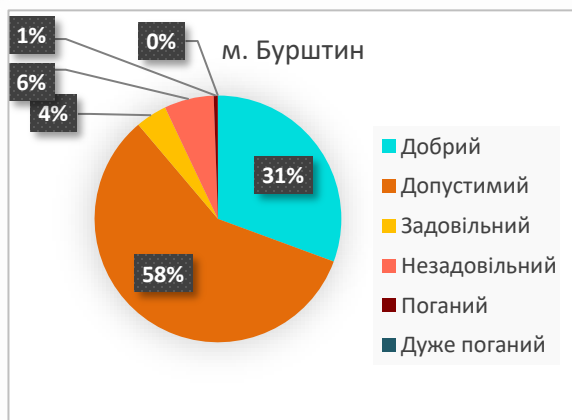
Назва забруднюючої речовини	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини, мкг/м ³	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин
Тверді частки ($ТЧ_{2,5}$)	UA 1.09.01.1.2, м. Бурштин, Івано-Франківський р-н	11,53	-	-
	UA 1.09.02.1.2, с. Тустань, Івано-Франківський р-н,	13,45	2/-	-
	UA 1.09.03.1.2, с. Ямниця, Івано-Франківський р-н	10,55	2/-	-
	UA 1.09.04.1.2, м. Надвірна, Надвірнянський р-н	12,55	4/-	-
	UA 1.09.05.1.2, м. Калуш, Калуський р-н	14,14	10/-	-
	UA 1.09.06.1.2, с-ще Брошнів-Осада, Калуський р-н	12,24	2/-	-
	UA 1.09.07.1.2, с. Княжолука, Калуський р-н	11,3	5/-	-

	UA 1.09.08.1.2, с. Небилів, Калуський р-н	10,61	-	-
Тверді частки (ТЧ ₁₀)	UA 1.09.01.1.2, м. Бурштин, Івано-Франківський р-н	13,28	1	-
	UA 1.09.02.1.2, с. Тустань, Івано-Франківський р-н,	15,26	4	-
	UA 1.09.03.1.2, с. Ямниця, Івано-Франківський р-н	12,83	2	-
	UA 1.09.04.1.2, м. Надвірна, Надвірнянський р-н	13,37	8	-
	UA 1.09.05.1.2, м. Калущ, Калуський р-н	16,33	11	-
	UA 1.09.06.1.2, с-ще Брошнів-Осада, Калуський р-н	14,17	7	-
	UA 1.09.07.1.2, с. Княжолука, Калуський р-н	13,9	9	-
	UA 1.09.08.1.2, с. Небилів, Калуський р-н	12,09	2	-
Діоксид азоту	UA 1.09.01.1.2, м. Бурштин, Івано-Франківський р-н	43,08	-	-
	UA 1.09.02.1.2, с. Тустань, Івано-Франківський р-н,	39,29	1	-
	UA 1.09.03.1.2, с. Ямниця, Івано-Франківський р-н	34,79	2	-
	UA 1.09.04.1.2, м. Надвірна, Надвірнянський р-н	25,92	1	-
	UA 1.09.05.1.2, м. Калущ, Калуський р-н	43,49	-	-
	UA 1.09.06.1.2, с-ще Брошнів-Осада, Калуський р-н	27,81	-	-
	UA 1.09.07.1.2, с. Княжолука, Калуський р-н	14,03	-	-
	UA 1.09.08.1.2, с. Небилів, Калуський р-н	31,41	-	-
Діоксид сірки	UA 1.09.01.1.2, м. Бурштин, Івано-Франківський р-н	20,13	1	-
	UA 1.09.02.1.2, с. Тустань, Івано-Франківський р-н,	6,21	11	-
	UA 1.09.03.1.2, с. Ямниця, Івано-Франківський р-н	20,48	3	-
	UA 1.09.04.1.2, м. Надвірна, Надвірнянський р-н	13,54	4/1	-

	UA 1.09.05.1.2, м. Калуш, Калуський р-н	6,82	2	-
	UA 1.09.06.1.2, с-ще Брошнів-Осада, Калуський р-н	8,01	5	-
	UA 1.09.07.1.2, с. Княжолука, Калуський р-н	19,33	-	-
	UA 1.09.08.1.2, с. Небилів, Калуський р-н	12,51	-	-
Оксид вуглецю	UA 1.09.01.1.2, м. Бурштин, Івано-Франківський р-н	495,31	-	-
	UA 1.09.02.1.2, с. Тустань, Івано-Франківський р-н,	569,49	-	-
	UA 1.09.03.1.2, с. Ямниця, Івано-Франківський р-н	430,48	-	-
	UA 1.09.04.1.2, м. Надвірна, Надвірнянський р-н	411,88	-	-
	UA 1.09.05.1.2, м. Калуш, Калуський р-н	786,4	-	-
	UA 1.09.06.1.2, с-ще Брошнів-Осада, Калуський р-н	547,84	-	-
	UA 1.09.07.1.2, с. Княжолука, Калуський р-н	474,37	-	-
	UA 1.09.08.1.2, с. Небилів, Калуський р-н	330,39	-	-
Озон	UA 1.09.01.1.2, м. Бурштин, Івано-Франківський р-н	4,73	-	-
	UA 1.09.02.1.2, с. Тустань, Івано-Франківський р-н,	5,32	-	-
	UA 1.09.03.1.2, с. Ямниця, Івано-Франківський р-н	8,67	-	-
	UA 1.09.04.1.2, м. Надвірна, Надвірнянський р-н	17,28	-	-
	UA 1.09.05.1.2, м. Калуш, Калуський р-н	13,36	-	-
	UA 1.09.06.1.2, с-ще Брошнів-Осада, Калуський р-н	22,75	-	-
	UA 1.09.07.1.2, с. Княжолука, Калуський р-н	27,59	-	-
	UA 1.09.08.1.2, с. Небилів, Калуський р-н	20,11	-	-

*За даними регіональної автоматизованої системи моніторингу якості атмосферного повітря.

Загалом на пунктах спостережень переважав «допустимий» індекс якості повітря. Індекс якості повітря у пунктах спостережень в 2025 році відображений на рис. 2.3.1.

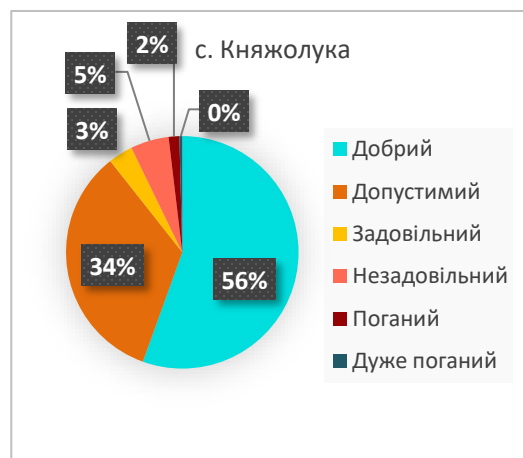
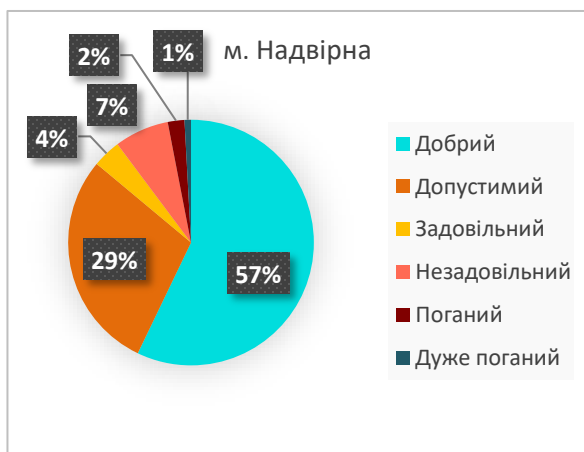

Рис. 2.3.1. Індекс якості атмосферного повітря у пунктах спостережень у 2025 році.

Також, спостереження за якістю атмосферного повітря у населених пунктах області здійснювалося ДУ «Івано-Франківський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України», протягом 2025 року у міських населених пунктах області зафіксовано перевищення ГДК: діоксид азоту, оксид вуглецю, пилю, формальдегідів, діоксид сірки та аміак. У сільській місцевості тільки по оксиду вуглецю фіксувалося перевищення ГДК.

Перелік забруднюючих речовин в атмосферному повітрі Івано-Франківської області з перевищенням ГДК*

Таблиця 2.3.2.

№ з/п	Показник	Міське населення				Сільське населення			
		Кількість проб		З них перевищує ГДК		Кількість проб		З них перевищує ГДК	
		Усього	У т. ч. на стаціонарних постах	Усього	У т. ч. на стаціонарних постах	Усього	У т. ч. на стаціонарних постах	Усього	У т. ч. на стаціонарних постах
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Усього	9468	792	194	-	6921	-	4	-
2	У тому числі: пил	1785	132	36	-	1522	-	-	-
3	Діоксид азоту	2063	132	22	-	1042	-	-	-
4	Аміак	382	-	8	-	746	-	-	-
5	Аміни (аліфатичні і ароматичні та ін.)	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Діоксид сірки	1573	132	28	-	628	-	-	-
7	Бенз(а)пірен	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Вуглеводи ароматичні, усього	8	-	-	-	-	-	-	-
8.1	У т. ч. :бензол	-	-	-	-	-	-	-	-
8.2	етилбензол	-	-	-	-	-	-	-	-
8.3	ксилол	8	-	-	-	-	-	-	-
8.4	толуол	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Оксид вуглецю	1698	132	20	-	1054	-	4	-
10	Сірчана кислота	-	-	-	-	4	-	-	-
11	Сажа	40	-	-	-	8	-	-	-
12	Сірковуглець	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Сірководень	234	-	-	-	689	-	-	-
14	Синтетичні жирні кислоти	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Солі важких металів, усього	-	-	-	-	3	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
15.1	У т. ч.: марганець	-	-	-	-	-	-	-	-
15.2	Ртуть	-	-	-	-	-	-	-	-
15.3	Свинець	-	-	-	-	3	-	-	-
15.4	Хром	-	-	-	-	53	-	-	-
16	Фенол і його похідні	72	-	-	-	364	-	-	-
17	Формальдегід	1219	-	80	-	-	-	-	-
18	Фтористі сполуки газоподібні	-	-	-	-	12	-	-	-
19	Хлор	114	-	-	-	796	-	-	-
20	Інші	280	264	-	-	-	-	-	-
21	Радіоактивні речовини - усього	-	-	-	-	-	-	-	-

Кількість населених пунктів, у яких здійснювалися моніторингові дослідження, усього – 69;

3 них у сільських – 39.

Кількість постів спостереження, усього – 116, із них 1 стаціонарний.

*За інформацією ДУ «Івано-Франківський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України»

Протягом 2025 року систематичні спостереження за вмістом шкідливих речовин в атмосферному повітрі міста Івано-Франківська проводилися Івано-Франківським обласним центром з гідрометеорології на одному стаціонарному посту (ПСЗ) з періодичністю відбору чотири рази на добу шість днів на тиждень. Відбір і аналіз проб атмосферного повітря на вміст забруднюючих речовин проводився згідно РД 52.04.186-89.

Визначалося 5 забруднюючих речовин, з них основні – пил (завислі речовини), діоксид сірки, оксид вуглецю та діоксид азоту. До специфічних речовин відноситься оксид азоту (таблиця 2.3.2.).

Таблиця 2.3.3.

Найбільші середні і максимальні концентрації забруднюючих речовин
(в кратності ГДК) в атмосферному повітрі міст*

Назва забруднюючої речовини	Місто	Середньорічний вміст, мг/м ³	Середньодобові ГДК, мг/м ³	Максимальні разові ГДК, мг/м ³	Максимальний вміст, мг/м ³
Пил	м. Івано-Франківськ	0,14	0,15	0,5	0,32
Діоксид сірки		0,004	0,05	0,5	0,039
Оксид вуглецю		1,86	3	5	4,5
Діоксид азоту		0,044	0,04	0,2	0,18
Оксид азоту		0,030	0,06	0,6	0,12

* За даними Івано-Франківського обласного центру з гідрометеорології

2.4. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

Впродовж 2025 року за даними ДУ «Івано-Франківський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» радіаційний фон в контрольних точках (містах Івано-Франківськ, Калуш, Косів, Долина, Коломия, Рогатин, Надвірна, Снятин та селища Богородчани і Рожнятів) Івано-Франківській області не перевищував природний радіаційний фон для Прикарпаття в межах 0,32 мкЗв/год, показник фіксувався від 0,10 до 0,16 мкЗв/год.

2.5. Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття

Сучасний стан забруднення атмосфери є серйозною екологічною проблемою, яка негативно впливає на умови життя на Землі, здоров'я населення, та екосистеми в цілому.

Основними забруднюючими речовинами є: оксиди сірки та азоту (SO_x, NO_x), оксид вуглецю (CO) і тверді частинки (ТЧ₁₀ і ТЧ_{2,5}), на частку яких припадає близько 98% від загального обсягу викидів шкідливих речовин в атмосферу.

Викиди, хімічні реакції в атмосфері та опади, що містять сполуки сірки і азоту, зумовлюють підкислення в наземних та водних екосистемах, порушується структура та функціонування екосистем, шкідливо впливають на здоров'я людей (ураження дихальних шляхів), нищать рослинність, знижують родючість ґрунтів, пришвидшують корозію металів, руйнують кам'яні будівлі та металоконструкції, зумовлюють зменшення кількості риб у водоймах та збільшення кількості

водоростей.

Постійні впливи шкідливих хімічних речовин, які присутні в атмосферному повітрі, залишаються проблемою в оцінці ризиків і пов'язані з тим, що:

- концентрація атмосферних домішок надзвичайно нестабільна і залежна від метеоумов;

- до хвороб, у виникненні і перебігу яких забруднення повітря відіграє значущу роль, відносяться, головним чином, хвороби дихальної системи; але ці хвороби неспецифічні і можуть викликатися іншими факторами, наприклад, палінням, або професійним впливом, значну роль при цьому може відігравати дія внутрішніх алергенів.

2.6. Державна політика та заходи у сфері поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря

Впровадження нової системи регулювання викидів забруднюючих речовин від стаціонарних та пересувних джерел забруднення, видача дозволів на викиди, встановлення нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел, встановлення жорстких технологічних нормативів та нормативів якості атмосферного повітря передбачає попередження забруднення атмосфери.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря» (зі змінами), рішенням обласної ради від 12.11.2021 № 277-10/2021 затверджено Програму державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря зони «Івано-Франківська» на 2021-2025 роки.

В межах реалізації Програми, у 2023 році за кошти обласного фонду охорони навколишнього природного середовища придбано та встановлено 8 стаціонарних постів індикативних вимірювань автоматизованої системи моніторингу якості атмосферного повітря зони «Івано-Франківська» та програмно-апаратний комплекс для збору, зберігання та візуалізації даних. Автоматизовані стаціонарні пости спостереження за якістю атмосферного повітря розміщено в таких населених пунктах: містах Бурштин, Калуш, Надвірна, селищі Брошнів-Осада Калуського району, селах Княжолука, Небилів Калуського району, Тустань, Ямниця Івано-Франківського району. Станції вимірюють такі показники: концентрації діоксиду сірки (SO_2), діоксиду азоту (NO_2), оксиду вуглецю (CO), озону (O_3) і твердих часток ($\text{TC}_{2.5}$, TC_{10}), а також метеорологічні показники – температуру повітря, відносну вологість повітря, атмосферний тиск, швидкість і напрям вітру.

Протягом 2025 року основними підприємствами забруднювачами за рахунок власних коштів проведено заходи, які спрямовані на покращення якості атмосферного повітря, зокрема:

- ВП «Бурштинська ТЕС» АТ «ДТЕК Західенерго» проведено капітальний ремонт електрофільтрів енергоблоків № 2, 9 та 12; середній ремонт електрофільтрів енергоблоку № 8; поточний ремонт, технічне обслуговування та відновлення електрофільтрів; ремонт газоповітряного тракту енергоблоків;

- Долинським ГПЗ ПАТ «Укрнафта» проведено реконструкції компресорних станцій та технологічних установок з підготовки газу Долинського та Пасічнянського газопереробних цехів;

- ПрАТ «Івано-Франківськцемент» проведено заміну фільтрувальних матеріалів газоочисного устаткування.

3. ЗМІНА КЛІМАТУ

3.1. Тенденції зміни клімату

Зміна клімату в Івано-Франківській області, як і в інших регіонах України, характеризуються кількома ключовими тенденціями:

1. Підвищення середньої температури. За останні десятиліття спостерігається підвищення середньорічної температури в області, зими стають м'якшими, а літо теплішим, що впливає на місцеві екосистеми і сільське господарство.

2. Зміна режиму опадів. Спостерігається збільшення кількості опадів у зимовий період і зменшення у літній, це призводить до частіших весняних і літніх повеней через швидке танення снігу і сильні зливи, а також до посух у літні місяці.

3. Зміна тривалості сезонів. Вегетаційний період для рослин стає довшим через більш ранній прихід весни і пізніший прихід осені, це може вплинути на місцеве сільське господарство, зокрема на строки посіву і збору врожаю.

4. Зміна гідрологічного режиму річок. Внаслідок змін у кількості і розподілі опадів змінюється рівень води у місцевих річках, що може призводити до збільшення ризику повеней та посух.

5. Зміна біорізноманіття. Через зміну кліматичних умов відбувається міграція видів та зміни в екосистемах, деякі види рослин і тварин можуть зникати з регіону або з'являтися нові види, які раніше тут не зустрічалися.

6. Ерозія ґрунтів. Зміни у кількості опадів та їх інтенсивності можуть спричиняти ерозію ґрунтів, що впливає на сільське господарство і лісові екосистеми, особливо це стосується схилів Карпатських гір.

Заходи адаптації в Івано-Франківській області.

1. Моніторинг кліматичних параметрів і природних явищ.

2. Будівництво і модернізація гідротехнічних споруд для захисту від повеней.

3. Впровадження агротехнологій, що підвищують стійкість до посух і ерозії ґрунтів.

4. Лісовідновлювальні роботи і захист лісових екосистем для запобігання ерозії і збереження біорізноманіття.

5. Інформування населення про зміни клімату та необхідність адаптації до них.

Таблиця 3.1.1.

Динаміка викидів діоксиду вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення протягом 2021-2025 років*

	Обсяги викидів діоксиду вуглецю, тис. т				
	2021	2022	2023	2024	2025
Область	12067,7	10044,8	9975,0	7911,9	9664,9

Верховинський	-	-	-	-	-
Івано-Франківський	10942,7	9559,7	9491,7	7525,5	8950,4
Калуський	1030,1	410,0	414,2	319,2	649,4
Коломийський	16,7	11,8	9,4	9,9	13,0
Косівський	3,5	5,1	4,4	7,2	7,4
Надвірнянський	74,0	58,2	55,3	50,1	44,7

* За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області

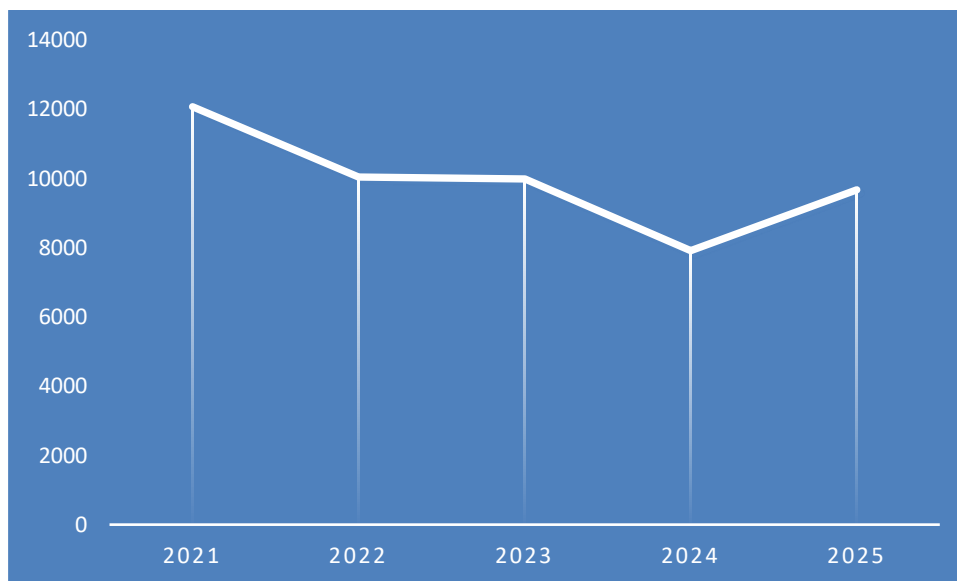

Рис. 3.1.1.1 Динаміка викидів діоксиду вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення (тис. т)

3.2. Політика та заходи у сфері скорочення антропогенних викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1363-р схвалено Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.02.2025 № 96-р затверджено операційний план заходів з реалізації Стратегії у 2025-2027 роках.

В рамках Проєкту міжнародної технічної допомоги «Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів» (Проєкт APENA 3) експертами розроблено Стратегію адаптації до зміни клімату для Івано-Франківської області та План впровадження заходів з адаптації до зміни клімату для Івано-Франківської області.

3.3. Політика та заходи у сфері охорони озонowego шару

Регіональна політика у сфері охорони озонowego шару є складовою виконання міжнародних зобов'язань (Монреальський протокол) та Закону України «Про регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами». Основна мета – мінімізація викидів

озоноруйнівних речовин (ОРВ) та фторованих парникових газів у межах конкретної адміністративно-територіальної одиниці.

Ключовими напрямками регіональної політики у сфері охорони озонowego шару є:

- Облік та аудит: Проведення повної інвентаризації стаціонарного обладнання на промислових та комунальних підприємствах регіону, що містить ОРВ (холодоагенти, піноутворювачі, вогнегасні речовини).
- Екологічна модернізація: Стимулювання переходу місцевих виробників на озонобезпечні та енергоефективні технології (природні холодоагенти).
- Циркулярне поводження з речовинами: Створення регіональної мережі збору, відновлення та рециклінгу відпрацьованих газів для запобігання їх потраплянню в атмосферу.

Охорона озонowego шару інтегрована в:

Стратегію розвитку Івано-Франківської області на 2021-2027 роки, однією з цілей якої є забезпечення екологічної безпеки та зменшення негативного впливу промисловості на довкілля.

Програму державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря зони «Івано-Франківська» на 2021-2025 роки яка включає спостереження та інформування населення про якість атмосферного повітря в населених пунктах.

Програму охорони навколишнього природного середовища в Івано-Франківській області до 2025 року, спрямована на покращення екологічного стану регіону, забезпечення безпеки населення та раціональне використання природних ресурсів.

Регіональний план управління відходами в Івано-Франківській області до 2034 року передбачає модернізацію системи управління відходами.

4. ВОДНІ РЕСУРСИ

4.1. Водні ресурси та їх використання

Гідрографічна мережа області представлена притоками району басейну річки Дністер та суббасейну річки Прут. Сітка правих та лівих приток р. Дністер, в зв'язку з особливостями рельєфу і клімату розвинена нерівномірно. Найбільш розвинена сітка правих приток, які формуються в Карпатах. До них належать ріки: Свіча, Лімниця, Луква, Сівка, Бистриця. Ці річки мають досить розвинену систему, особливо в гірській частині.

На Карпатські притоки припадає близько 70% водозбірної площі Дністра. На Покутській височині правобережжя Дністра має дуже слабо розвинену річкову систему. Річки тут трапляються рідко, невеликі, маловодні. Довжина найбільших з них р. Тлумачик, р. Хотимирка, р. Лимець не перевищує 20-30 км. В лівобережній частині в межах області Дністер збирає води з Опільської височини (р. Гнила Липа, р. Свірж), які теж утворюють слабо розвинені системи.

Річкова мережа суббасейну р. Прут в своїй верхній частині збирає води з найвищої частини області – Гуцульських Карпат. Як і район басейну річки Дністер, суббасейн річки Прут має різку асиметричну будову, основна водозбірна площа –

на правобережжі, там же – найбільші його притоки – Прутець Яблунецький, Прутець Чемигівський, Ослава, Лючка, Пістинька, Рибниця, Черемош. Ліві притоки малочисельні і маловодні. Найбільші з них – Турка і Чернява.

Густота річкової мережі в межах області коливається від 0,3 – 0,5 км/км² у рівнинній частині і до 1,7 – 2,5 км/км² в Карпатах. Падіння річок на висотах 700 – 1300 м над рівнем моря досягає до 100 м/км, при виході з гір ця цифра знижується до 10 – 20 м/км. Долини річок в горах вузькі і глибокі, русла каменисті, порожисті, складені галькою та валунами. Швидкість течій річок змінюється від 1,0 – 1,5 м/с під час межені, до 4,0 – 7,0 м/с під час паводків і повеней. Передгірські ріки відрізняються від гірських меншим падінням (1,0 – 8,0 м/км), менш глибокими і більш розробленими долинами з добре розробленою заплавою і руслом. Швидкість течії тут від 0,5 – 1,0 до 2,0 – 3,0 м/с. Живлення рік області мішане (дощове, ґрунтове, снігове), частка дощового складає – 35-50%, снігового – 20-30% та ґрунтового – 15-20%. Внутрішній розподіл стоку характеризується паводковим режимом протягом більшої частини року з коротким періодом осінньо-зимової межені (яка також часто порушується після випадання дощів і відлиг). У загальному розподіл стоку такий: весна – 10-22%, літо – 41-53%, осінь – 11-15% і зима – 16-18%. На теплий період року припадає до 85% річного стоку.

4.1.1. Загальна характеристика Річки.

По території області протікає 8294 річки, загальною довжиною 15754 км, у тому числі: 4688 річок в районі басейну річки Дністер довжиною 9418 км і 3606 річок в суббасейні річки Прут довжиною 6336 км, з яких: 8100 – малі річки з площею водозбору менше 10 км² довжиною – 4494 км; 141 – річка з площею водозбору від 10 до 100 км² довжиною – 3760 км; 44 – річки з площею водозбору від 100 до 1000 км² довжиною – 5554 км; 5 – річок з площею водозбору від 1000,1 км² до 2000 км² довжиною – 1474 км; 3 (річки Прут, Черемош і Бистриця) – площею водозбору до 50000 км² загальною довжиною – 264 км, належать до середніх та одна річка Дністер довжиною 206 км із загальною площею водозбору понад 50000 км² належить до великої річки.

Загальна їх густота в середньому по області становить 0,2-0,4 км/км²; в окремих басейнах вона вища, наприклад, в басейнах Лімниці і Бистриці дорівнює 1,3 км/км², а басейнах Білого і Чорного Черемошів досягає 1,7 – 2,5 км/км².

Озера.

На території області нараховується 42 природних водойми – озер, загальною площею – 98,7876 га, які утворилися в старицях річок та в древньольдовикових формах рельєфу Чорногірського хребта Карпат, а також карстовими озерами незначного розміру в Коломийському районі.

Штучні водойми.

В області є три водосховища сезонного регулювання (Бурштинське, Чечвинське, Княгининське) загальною площею водного дзеркала при НПР 1631,2 га і повним об'ємом – 63,47 млн. м³. Бурштинське і Чечвинське водосховища служать

для задоволення виробничих потреб у воді Бурштинської ТЕС і водокористувачів Калуського промислового вузла. Княгининське водосховище використовується для риборозведення.

Згідно проведеної інвентаризації Дністровським басейновим управлінням водних ресурсів, в області нараховується 1227 ставків загальною площею 3454,9197 га і об'ємом 41,41 млн. м³, в т.ч. 409 ставків знаходяться в оренді юридичних і фізичних осіб, які використовуються переважно для риборозведення. Кількість ставків, переданих в оренду щорічно уточнюється. Розташовуються ставки в басейнах малих рік і в регулюванні стоку значної ролі не відіграють.

4.1.2. Водокористування та водовідведення

За даними державної статистичної звітності за формою № 2ТП-водгосп (річна) по Івано-Франківській області у 2025 році було забрано із природних джерел 69,153 млн. м³ свіжої води, в т. ч. 5,801 млн. м³ з підземних джерел, що порівняно з 2024 роком більше на 6,097 млн. м³ та 0,924 млн. м³ відповідно.

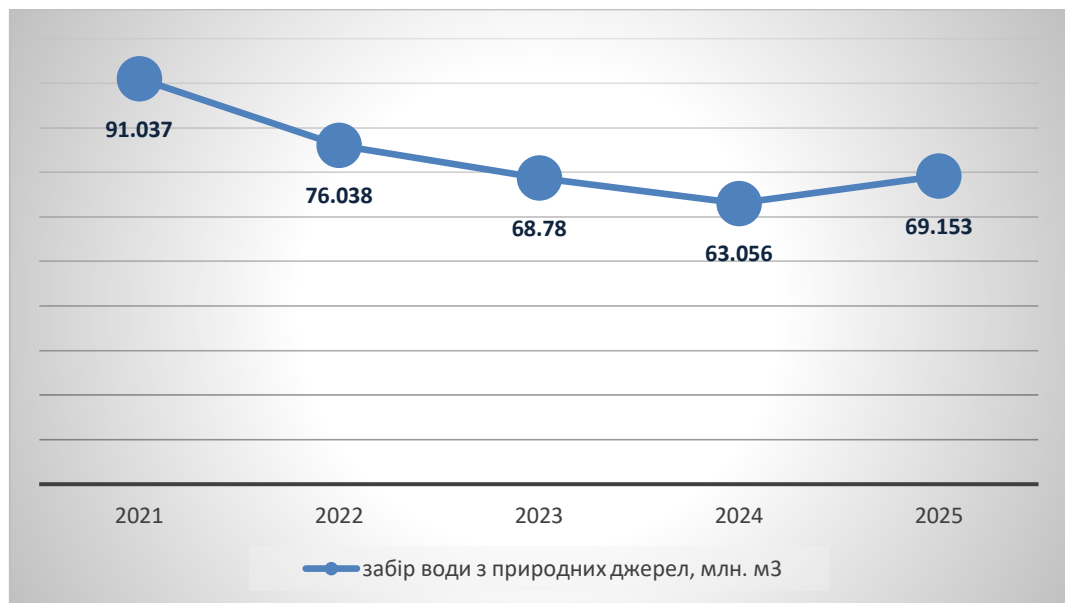

Рис. 4.1.2.1 Динаміка забору води з природних джерел.

За даними звітності за формою 2ТП-водгосп (річна) у 2025 році в області використано 57,536 млн. м³ свіжої води, в тому числі на виробничі потреби – 41,120 млн. м³ та потреби питні і санітарно-гігієнічні – 14,936 млн. м³, зокрема в порівнянні з минулим роком збільшилися показники використання води на 4,958 млн. м³.

Рис. 4.1.2.2 Динаміка використання свіжої води.

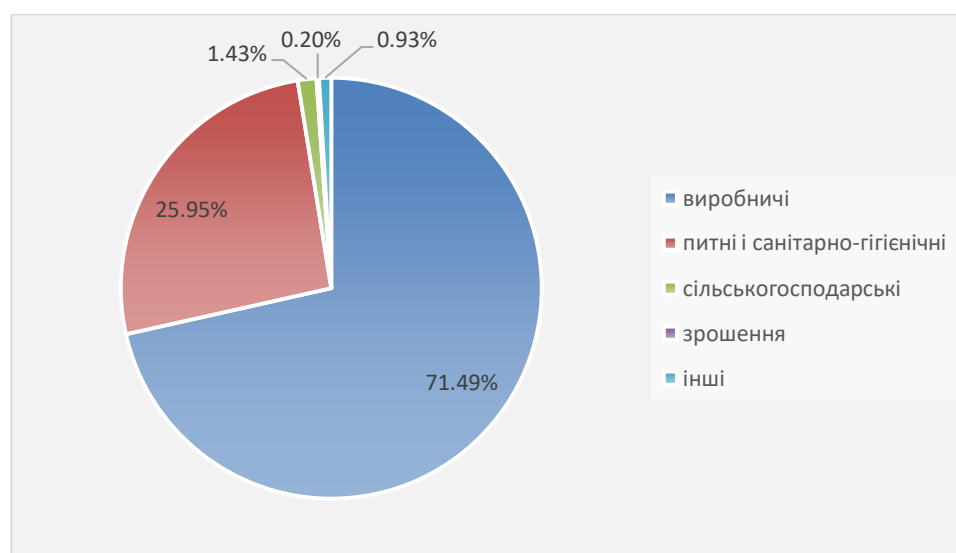

Рис. 4.1.2.3 Структура використання водних ресурсів на потреби.

На збільшення обсягів використання води по Івано-Франківській області в 2025 році в порівнянні з 2024 роком вплинуло, в основному використання води підприємствами промисловості на 4,635 млн. м³ та житлово-комунального і побутового обслуговування населення на 0,558 млн. м³.

Таблиця 4.1.2.1

Обсяг використаної свіжої води та витрати води в системах оборотного і послідовного постачання по галузях народного господарства і окремих підприємствах за 2025 рік*

/ млн.м³ /

Назва областей, галузей виробництва, водокористувачів	Використано свіжої води		Витрати води в системах оборотного і послідовного постачання
	ліміт	факт	
Івано-Франківська область у тому числі:	185,077	57,536	1120,728
Промисловість	105,301	30,675	1115,119
АТ «ДТЕК Західенерго»	54,775	19,568	971,347

ВП «Бурштинська ТЕС»			
ТОВ «Уніплит»	1,664	0,392	10,443
ТОВ «Карпатнафтохім»	16,745	4,618	-
Філія «Калуська ТЕЦ» ТзОВ «Костанза»	6,084	2,504	53,739
Долинський ГПЗ ПАТ «Укрнафта»	0,372	0,211	41,433
Долинський ГПЗ АТ «Укрнафта» (Пасічнянський ГПЦ)	0,022	0,021	21,170
ПАТ «Івано-Франківськцемент»	10,387	0,874	12,800
Сільське господарство	17,853	5,539	-
у т. ч.: рибне господарство	12,536	4,108	-
ПрАТ «Більшівці-Риба»	2,244	1,729	-
ПрАТ «Більшівці-Риба» (Куکیلники)	2,622	1,381	-
ПрАТ «Більшівці-Риба» (Слобідка Більшівцівська)	1,085	0,899	-
ТОВ «Гудвеллі Україна» (тваринний комплекс у селах Тустань, Лани, Делієве, Маріямпіль, Дички, Підгороддя)	1,092	0,416	-
ТОВ «Гудвеллі Україна» (тваринний комплекс у селах Вилки, Копанки, Лука)	0,735	0,410	-
Житлово-комунальне господарство і побутове обслуговування населення	58,045	18,264	-
КП Водоканал м. Долина	6,661	1,408	-
КП «Коломияводоканал»	3,866	1,590	-
КП «Івано- Франківськводокотехпром»	30,052	12,557	-
КП «Калуська енергетична компанія»	10,913	1,668	-
Транспорт	1,078	0,295	5,469
Інші галузі виробництва	3,271	2,205	0,139

*За даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів

4.2. Забруднення поверхневих вод

4.2.1. Скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та очистка стічних вод

У 2025 році обсяг скиду зворотних вод в поверхневі водні об'єкти області продовжує зменшуватися (на 1,113 млн. м³ в порівнянні з минулим роком) і становив 53,586 млн. м³ (таблиця 4.2.1.1)*.

Таблиця 4.2.1.1

Область	Скинуто зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, млн. м ³									
	Всього		в тому числі:							
			без очистки		недостатньо очищених		нормативно чистих (без очистки)		норм. очищен. на очисних спорудах	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025
Івано-Франківська	54,699	53,586	-	-	0,501	0,528	6,725	6,687	47,472	46,371

* За даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів

Таблиця 4.2.1.2

Скидання забруднюючих речовин у поверхневі водні об'єкти*

Забруднююча речовина, що скидається разом із зворотними водами	2023	2024	2025
	обсяг забруднюючих речовин, тис. т	обсяг забруднюючих речовин, тис. т	обсяг забруднюючих речовин, тис. т
Азот амонійний	0,0486	0,047	0,0581
БСК ₅	0,3168	0,3162	0,3795
Завислі речовини	0,5693	0,5269	0,5682
Нітрати	1,3993	1,3915	1,3249
Нітрити	0,0073	0,0069	0,0095
Сульфати	3,975	3,2539	3,1522
Сухий залишок	25,9659	21,4188	21,1589
Хлориди	7,1885	5,285	5,2169
ХСК	1,758	1,4895	1,7072
Залізо	0,0065095	0,0067572	0,0079237
Кальцій	0,179278	0,132818	0,125586
Магній	0,024231	0,017771	0,017195
Марганець	0,000091	0,000065	0,000062
Мідь	0,000044	0,0000531	0,000071
Нафтопродукти	0,0016803	0,0012266	0,0014683
АПАР	0,0033047	0,0029842	0,0036642
Танін	0,0001442	0,0001634	0,0001429
Феноли	0,000032	0,0000146	0,0000312
Формальдегіди	0,0012422	0,0009278	0,0009041
Фосфати	0,1394173	0,1349556	0,1344196
Хром загальний	0,0000243	0,0000249	0,0001008
Цинк	0,000238	0,0002639	0,0001313
Ртуть	-	-	-

* За даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів

4.2.2. Основні забруднювачі водних об'єктів (за сферами діяльності).

Основними галузями, які протягом 2025 року здійснювали скид зворотних вод у поверхневі водні об'єктів по області є: водопостачання, каналізація та управління відходами – 35,698 млн. м³, переробна промисловість – 10,374 млн. м³ та сільське, лісове і рибне господарства – 3,886 млн. м³, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 1,844 млн. м³, добувна промисловість – 0,576 млн. м³ та інші галузі – 1,208 млн. м³.

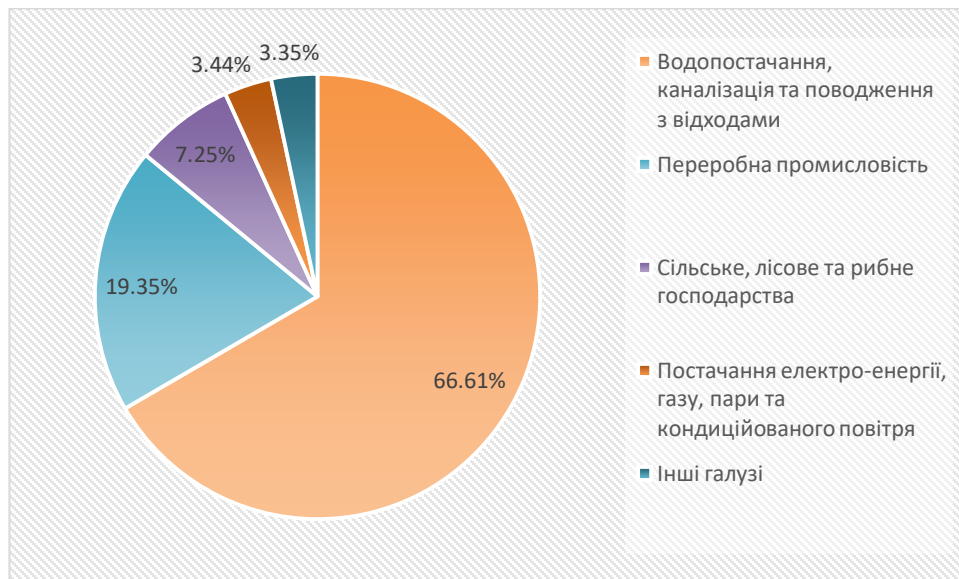

Рис. 4.2.1.1 Розподіл скидів зворотних вод у поверхневі об'єкти за галузями виробництва.

Обсяги скиду зворотних вод в поверхневі водні об'єкти по галузях виробництва і окремих підприємствах в Івано-Франківській області за 2025 рік*

Назва областей, галузей виробництва, водокористувачів	Скинуто зворотних вод в поверхневі водні об'єкти, млн. м ³				
	Всього	В тому числі:			
		без очистки	недост. очищені	норм. чисті без очистки	нормат. очищені
Івано-Франківська область у тому числі:	53,586	-	0,528	6,687	46,371
Промисловість	12,791	-	0,352	2,612	9,827
ТОВ «Карпатнафтохім»	6,758	-	-	0,146	6,612
ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття»	2,481	-	-	-	2,481
АТ «ДТЕК Західенерго»	1,606	-	-	1,606	-
ВП «Бурштинська ТЕС»	0,688	-	0,339	0,054	0,296
ТОВ «Уніплит»	0,688	-	0,339	0,054	0,296
Сільське господарство	3,886	-	-	3,867	0,019
у т. ч.: рибне господарство	3,867	-	-	3,867	-
ПрАТ «Більшівці-Риба»	1,509	-	-	1,509	-
ПрАТ «Більшівці-Риба» (Кукільники)	1,364	-	-	1,364	-
ПрАТ «Більшівці-Риба» (Слобідка Більшівцівська)	0,899	-	-	0,899	-
ТОВ «Гудвеллі Україна» (тваринний комплекс у селах Тустань, Лани, Делієве, Маріямпіль, Дички, Підгороддя)	0,004	-	-	-	0,004
ТОВ «Гудвеллі Україна» (тваринний комплекс у селах Вилки, Копанки, Лука)	0,015	-	-	-	0,015

Житлово-комунальне господарство і побутове обслуговування населення	35,698	-	0,056	0,200	35,442
КП Водоканал м. Долина	0,701	-	-	0,200	0,501
КП «Коломияводоканал»	5,419	-	-	-	5,419
КП «Івано-Франківськводокотехпром»	27,968	-	-	-	27,968
Верховинське ВКП (водопровідно-каналізаційне підприємство)	0,020	-	0,020	-	-
КП «Селищне комунальне підприємство»	0,013	-	0,013	-	-
ЖКП «Техносервіс»	0,011	-	0,011	-	-
КП «Гвіздецький ККП»	0,009	-	0,009	-	-
Транспорт	0,009	-	0,001	-	0,008
Інші галузі виробництва	1,203	-	0,120	0,008	1,075

Основними забруднювачами поверхневих водних об'єктів по області у 2025 році були підприємства промисловості, житлово-комунального і побутового обслуговування населення, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, тимчасове розміщування і організація харчування, а саме: Верховинське водопровідно-каналізаційне підприємство (0,020 млн. м³ недостатньо очищених стоків); КНП «Долинська багатопрофільна лікарня» (0,002 млн. м³ недостатньо очищених стоків); філія «БМЕС» АТ «Укрзалізниця» (ВСП Львівська дирекція) (0,001 млн. м³ недостатньо очищених стоків); КП «Гвіздецький ККП» (0,009 млн. м³ недостатньо очищених стоків); ТОВ «Уніплит» (0,338 млн. м³ недостатньо очищених стоків); ЖКТ «Техносервіс» (0,011 млн. м³ недостатньо очищених стоків); Солотвинське ЖКГ (0,003 млн. м³ недостатньо очищених стоків); НПП «Синьогора» (0,007 млн.м³ недостатньо очищених стоків); КП «Селищне комунальне підприємство» (0,013 млн. м³ недостатньо очищених стоків); КП «Сільський водник» (0,003 млн.м³ недостатньо очищених стоків); МКП «КОСІВ» (0,071 млн. м³ недостатньо очищених стоків); НГВУ «Долинанафтогаз» (0,012 млн. м³ недостатньо очищених стоків); ТОВ «Електросвіт» (0,0017 млн. м³ недостатньо очищених стоків); Івано-Франківська КЕЧ р-ну, військове містечко № 1 (0,035 млн. м³ недостатньо очищених стоків); Федь І. І. (0,0008 млн. м³ недостатньо очищених стоків); Мірошник О. В. (0,0006 млн. м³ недостатньо очищених стоків).

4.2.3. Транскордонне забруднення поверхневих вод

В Івано-Франківській області не проводяться транскордонні дослідження забруднення поверхневих водних об'єктів.

4.3. Стан поверхневих вод

4.3.1. Екологічний стан та потенціал масивів поверхневих вод*

Лабораторія моніторингу вод Західного регіону Дністровського БУВР здійснює спостереження за станом поверхневих вод відповідно до вимог Водної

Рамкової Директиви ЄС. Метою моніторингу є визначення загальної характеристики поверхневих вод річкового басейну, встановлення основних антропогенних впливів на річковий басейн для розробки заходів щодо досягнення «доброго хімічного стану» масивів поверхневих вод.

Програмою моніторингу, затвердженою наказом Держводагентства № 9 від 13.01.2025 «Про впровадження Порядку здійснення державного моніторингу вод» на території Івано-Франківської області встановлено 35 пунктів для виконання діагностичного та операційного моніторингу в басейнах Дністра і Дунаю (суббасейн Прута) щомісячно. Впродовж 2025 року на виконання наказу лабораторією проаналізовано 408 проб. Не проводився відбір проб у одному пункті моніторингу в межах суббасейну Прута через відсутність водотоку у встановленому місці відбору, а саме - р. Млинівка (Коломийка), с. Корнич (код МПВ - UA_M5.3.2_0055).

Програмою моніторингу на території області затверджено 5 пунктів для визначення референційних умов та на об'єктах Смарагдової мережі, 7 пунктів – на масивах поверхневих вод, що використовуються для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення, 23 – на масивах поверхневих вод, які перебувають під ризиком на основі антропогенних впливів на якісний та кількісний стан вод.

У межах річкового басейну Дністра на території області встановлено 27 пунктів моніторингу, з них:

- на масивах поверхневих вод, забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення встановлено 4 пункти моніторингу:

1. р. Свіча, 57 км, с. Княжолука (питний в/з м. Долина);
2. р. Чечва, 20 км, за межами с. Нижній Струтинь, господарсько-побутовий в/з ТОВ «Карпатнафтохім»;
3. р. Бистриця Надвірнянська, 16 км, с. Березівка (питний в/з м. Івано-Франківськ);
4. р. Бистриця Солотвинська, 18 км, с. Скобичівка (питний в/з м. Івано-Франківськ).

- на масивах поверхневих вод, які перебувають під ризиком на основі антропогенних впливів на якісний та кількісний стан вод встановлено 18 пунктів моніторингу:

1. р. Дністер, 1136 км, за межами с. Сівка-Войнилівська;
2. р. Дністер, 1100 км, за межами с. Побережжя, вплив скидів стічних вод КП «Галичводоканал»;
3. р. Саджава, 9 км, за межами м. Долина вплив скидів стічних вод КП «Водоканал» та підприємств-водокористувачів;
4. р. Луцава, 1,5 км, с. Заріччя;
5. р. Сівка, 70,6 км, м. Долина, вплив скидів стічних вод підприємств-водокористувачів;

6. р. Сівка, 39,5 км, м. Калуш, вплив солевідвалів та хвостосховищ підприємств калійного виробництва;

7. р. Сівка, 2 км, с. Сівка-Войнилівська, вплив скидів стічних вод;

8. р. Кропивник, 12,0 км, с. Мостище, вплив хвостосховища № 1 і № 2 підприємств калійного виробництва;

9. р. Луква, 23 км, с. Боднарів, вплив скидів стічних вод ТзОВ «Райсількомунгосп»;

10. р. Гнила Липа, 38 км, с. Бабухів, вплив скидів стічних вод ДП «Рогатин-водоканал»;

11. Бурштинське водосховище, 13 км, м. Бурштин;

12. р. Бистриця, 2 км, с-ще Єзупіль, вплив скидів стічних вод КП «Івано-Франківськводокотехпром»;

13. р. Ворона, 11 км, м. Тисмениця, вплив ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття»;

14. р. Манявка, 5,5 км, с. Маркова;

15. р. Луковець, 1,5 км, с. Молодків;

16. р. Стебник, 2 км, за межами с. Стебник, міст по дорозі Н09 Івано-Франківськ-Богородчани;

17. р. Павельче, 17 км, с. Рибне, лісовий заказник «Чорний Ліс»;

18. р. Тлумачик, 21 км, с. Локітка, вплив скидів стічних вод КП «Тлумачкомунсервіс».

- для визначення референційних умов встановлено 5 пунктів моніторингу:

1. р. Дністер, 1117 км, м. Галич, у межах Галицького національного природного парку;

2. р. Мізунька, 1,0 км, с. Старий Мізунь, ландшафтний заказник місцевого значення «Ріка Свіча з притокою Мізунькою»;

3. р. Лімниця, 105 км, с. Осмолода, ландшафтний заказник місцевого значення «Ріка Лімниця з водоохоронною смугою вздовж берегів шириною 100 м»;

4. р. Лімниця, 30 км, с. Вістова, ландшафтний заказник місцевого значення «Ріка Лімниця з водоохоронною смугою вздовж берегів шириною 100 м»;

5. р. Саджавка, 21,4 км, с. Росільна, заповідне урочище «Міжгір'я».

Результатами досліджень поверхневих вод річкового басейну Дністра протягом 2025 року виявлено присутність 19 пріоритетних забруднюючих речовин, з них:

– 5 пестицидів – алахлор, тербутрин, дикофол, хлорфенвінфос (суміш цис- і транс-ізомерів), симазин;

– 7 поліароматичних вуглеводнів – антрацен, флуорантен, бензо(а)пірен, бензо(б)флуорантен, бензо(к)флуорантен, бензо(г,х,і)перілен, індено(1,2,3-сд)пірен;

– 4 леткі органічні сполуки – бензол, дихлорметан (хлористий метилен), трихлорметан (хлороформ), тетрахлорметан (чотирихлористий вуглець);

– 2 важкі метали – нікель, кадмій.

Також у річках басейну Дністра виявлено присутність 10 басейнових

специфічних показників, з них:

- 4 пестициди – ацетохлор, карбарил, метолахлор, тербутилазин;
- 3 фармацевтичні препарати – карбамазепін, флуконазол, триклозан;
- 3 важкі метали – цинк, хром, мідь.

Перевищення максимальних екологічних нормативів якості (ЕНЯ_{мах}) зафіксовано за вмістом забруднюючих речовин:

- флуорантен (норма ЕНЯ_{мах} – 0,12 мкг/дм³):
 - 0,53 мкг/дм³ р. Дністер, м. Галич;
 - 0,149 мкг/дм³ р. Сівка, м. Долина;
 - 0,171 мкг/дм³ р. Луква, с. Боднарів.
- бензо(b)флуорантен (норма ЕНЯ_{мах} – 0,017 мкг/дм³):
 - 0,058 мкг/дм³ р. Дністер, с. Сівка-Войнилівська;
 - 0,178 мкг/дм³ р. Дністер, м. Галич;
 - 0,057 мкг/дм³ р. Саджава, м. Долина;
 - 0,07 мкг/дм³ р. Сівка, м. Долина;
 - 0,018 мкг/дм³ р. Сівка, м. Калуш;
 - 0,026 мкг/дм³ р. Чечва, с. Нижній Струтинь;
 - 0,094 мкг/дм³ р. Луква, с. Боднарів;
 - 0,021 мкг/дм³ р. Гнила Липа, с. Бабухів.
- бензо(k)флуорантен (норма ЕНЯ_{мах} – 0,017 мкг/дм³):
 - 0,045 мкг/дм³ р. Дністер, с. Сівка-Войнилівська;
 - 0,16 мкг/дм³ р. Дністер, м. Галич;
 - 0,036 мкг/дм³ р. Саджава, м. Долина;
 - 0,077 мкг/дм³ р. Сівка, м. Долина;
 - 0,018 мкг/дм³ р. Чечва, с. Нижній Струтинь
 - 0,09 мкг/дм³ р. Луква, с. Боднарів.
- бензо(g,h,i)флуорантен (норма ЕНЯ_{мах} – 0,0082 мкг/дм³):
 - 0,014 мкг/дм³ р. Дністер, с. Сівка-Войнилівська;
 - 0,055 мкг/дм³ р. Дністер, м. Галич;
 - 0,053 мкг/дм³ р. Сівка, м. Долина;
 - 0,058 мкг/дм³ р. Луква, с. Боднарів;
 - 0,021 мкг/дм³ Гнила Липа, с. Бабухів.
- тербутрин (норма ЕНЯ_{мах} – 0,34 мкг/дм³):
 - 0,495 мкг/дм³ р. Саджава, м. Долина.
- циперметрин (норма ЕНЯ_{мах} – 0,0006 мкг/дм³):
 - 0,036 мкг/дм³ р. Павельче, с. Рибне.
- ртуть (норма ЕНЯ_{мах} – 0,07 мкг/дм³):
 - 0,75 мкг/дм³ р. Саджава, м. Долина.

Якість води у місцях питних водозаборів в межах річкового басейну Дністра за органічними показниками:

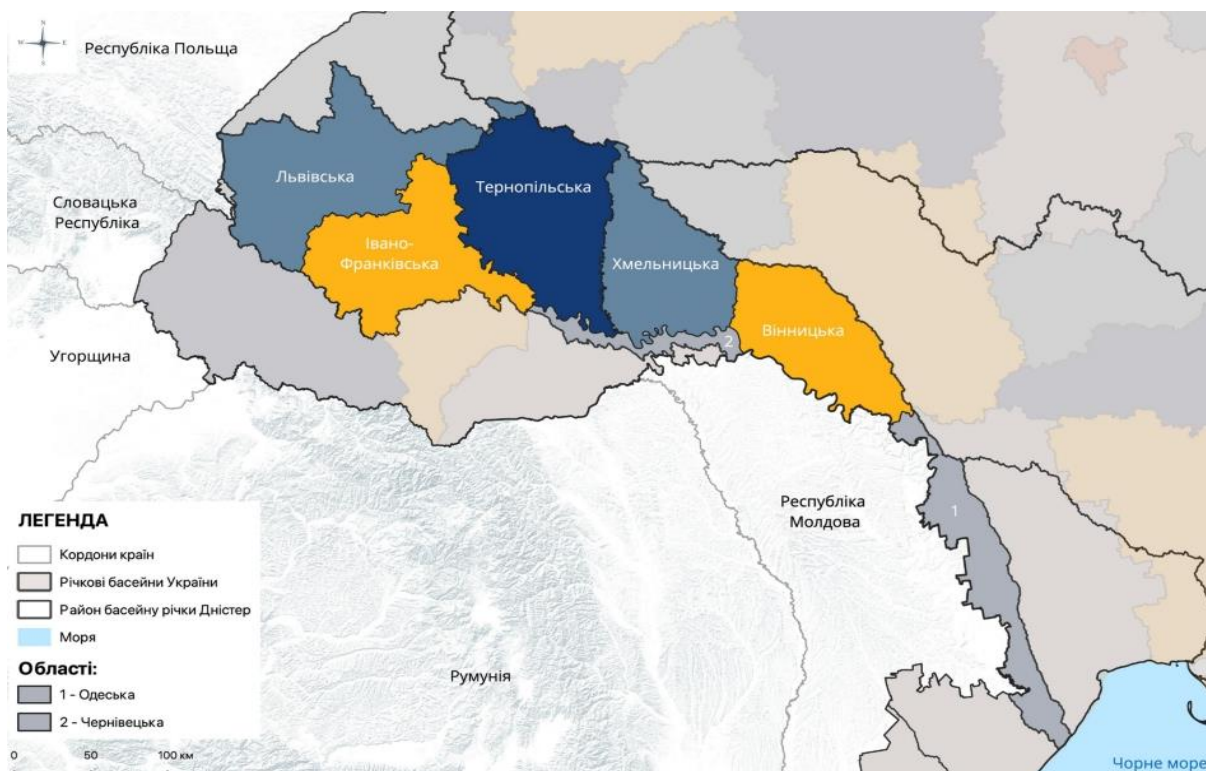
- БСК (норматив екологічної безпеки = 3 мгО₂/дм³):
 - р. Свіча, с. Княжолука у межах 1,0 – 1,4 мгО₂/дм³;
 - р. Чечва, с. Нижній Струтинь у межах 1,0 – 1,4 мгО₂/дм³;

- р. Бистриця Надвірнянська, с. Березівка у межах 1,0 – 1,2 мгО₂/дм³;
- р. Бистриця Солотвинська, с. Скобичівка у межах 1,0 – 1,3 мгО₂/дм³.
- ХСК (норматив екологічної безпеки =50 мгО/дм³):
- р. Свіча, с. Княжолука у межах 8,0 – 12,0 мгО/дм³;
- р. Чечва, с. Нижній Струтинь у межах 7,0 – 9,5 мгО/дм³;
- р. Бистриця Надвірнянська, с. Березівка у межах 7,0 – 9,0 мгО/дм³;
- р. Бистриця Солотвинська, с. Скобичівка у межах 7,0 – 10,0 мгО/дм³.

Якість води у місцях питних водозаборів в межах річкового басейну Дністра за біогенними показниками:

- Амоній-іони (норматив =0,5 мг/дм³):
- р. Свіча, с. Княжолука у межах 0,1 – 0,72 мг/дм³;
- р. Чечва, с. Нижній Струтинь у межах 0,1 – 0,6 мг/дм³
- р. Бистриця Надвірнянська, с. Березівка у межах 0,1 – 0,45 мг/дм³;
- р. Бистриця Солотвинська, с. Скобичівка у межах 0,1– 0,53 мг/дм³.
- Нітрат-іони (норматив =45 мг/дм³):
- р. Свіча, с. Княжолука у межах 0,92 – 3,5 мг/дм³;
- р. Чечва, с. Нижній Струтинь у межах 0,25 – 2,5 мг/дм³,
- р. Бистриця Надвірнянська, с. Березівка у межах 0,5 – 2,7 мг/дм³;
- р. Бистриця Солотвинська, с. Скобичівка у межах 0,5 – 3,8 мг/дм³.
- Нітрит-іони (норматив =3,3 мг/дм³):
- р. Свіча, с. Княжолука у межах 0,01 – 0,12 мг/дм³;
- р. Чечва, с. Нижній Струтинь у межах 0,01 – 0,061 мг/дм³,
- р. Бистриця Надвірнянська, с. Березівка у межах 0,01 – 0,06 мг/дм³;
- р. Бистриця Солотвинська, с. Скобичівка у межах 0,01 – 0,035 мг/дм³.
- Фосфат-іони (норматив =3,5 мг/дм³):
- р. Свіча, с. Княжолука у межах 0,015- 0,28 мг/дм³;
- р. Чечва, с. Нижній Струтинь у межах 0,015 – 0,055 мг/дм³,
- р. Бистриця Надвірнянська, с. Березівка у межах 0,015 – 0,049 мг/дм³
- р. Бистриця Солотвинська, с. Скобичівка у межах 0,015–0,034 мг/дм³.

Адміністративні одиниці району басейну річки Дністер

Річковий суббасейн Прута

У межах басейну Дунаю (суббасейну Прута) на території області для спостережень встановлено 8 пунктів моніторингу, з них:

– 3 пункти моніторингу на масивах поверхневих вод, забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення:

1. р. Прут, 896 км, м. Яремче (питний в/з м. Яремче, ВУВКГ м. Яремче);
2. р. Прут, 864 км, за межами с. Шепарівці (питний в/з Коломия, КП «Коломияводоканал»);
3. р. Прут, 848 км, с. Корнич, вплив скидів стічних вод КП «Коломияводоканал».

– 5 пунктів моніторингу на масивах поверхневих вод, які перебувають під ризиком на основі антропогенних впливів на якісний та кількісний стан вод:

1. р. Прутець Яблуницький, 4,0 км, с. Татарів;
2. р. Прутець Яблуницький, 10 км, с. Поляниця, скид зворотних вод готельно-відпочинкових комплексів с. Поляниця;
3. р. Пістинька, 1,0 км, с. Нижній Вербіж, антропогенне навантаження;
4. р. Млинівка (Коломийка), с. Корнич, автодорожній міст;
5. р. Турка, 18 км, с. Турка, вплив стічних вод КП «Сільський Водник».

Результатами досліджень поверхневих вод річкового басейну Дунаю суббасейну Прута протягом 2025 року виявлено присутність 17 пріоритетних забруднюючих речовин, з них :

– 5 пестицидів – алахлор, тербутрин, дикофол, хлорфенвінфос (суміш цис- і транс- ізомерів), хлорпірифос (хлорпірифос-етил);

– 7 поліароматичних вуглеводнів – флуорантен, нафталін, бензо(а)пірен, бензо(б)флуорантен, бензо(к)флуорантен, бензо(г,х,і)перілен, індено (1,2,3-сd) пірен;

– 3 леткі органічні сполуки – бензол, дихлорметан (хлористий метилен), трихлорметан (хлороформ);

– 2 важкі метали – кадмій, нікель.

Також в пунктах моніторингу на річках суббасейну Прута виявлено присутність 3 басейнових специфічних показників, з них:

– 2 пестициди – карбарил, метолахлор;

– 1 важкий метал – цинк.

З-поміж виявлених пріоритетних забруднюючих речовин із Переліку 45⁺ не зафіксовано перевищення максимально допустимого значення нормативу екологічної якості (ЕНЯ_{max}) у жодному із пунктів моніторингу.

Якість води у місцях питних водозаборів в межах річкового суббасейну Прута за органічними показниками:

➤ БСК (норматив екологічної безпеки = 3 мгО₂/дм³):

– р. Прут, м. Яремче, у межах 1,0 – 1,7 мгО₂/дм³;

– р. Прут, с. Шепарівці, у межах 1,2 – 1,8 мгО₂/дм³.

➤ ХСК (норматив екологічної безпеки = 50 мгО/дм³):

– р. Прут, м. Яремче у межах 8,0 – 11,0 мгО/дм³;

– р. Прут, с. Шепарівці у межах 9,0 – 15,0 мгО/дм³.

Якість води у місцях питних водозаборів в межах річкового суббасейну Прута за біогенними показниками:

➤ Амоній-іони (норматив = 0,5 мг/дм³):

– р. Прут, м. Яремче у межах 0,1 – 1,0 мг/дм³;

– р. Прут, с. Шепарівці у межах 0,1 – 0,72 мг/дм³.

➤ Нітрат-іони (норматив = 45 мг/дм³):

– р. Прут, м. Яремче у межах 0,88 – 4,3 мг/дм³;

– р. Прут, с. Шепарівці у межах 1,2 – 4,1 мг/дм³.

➤ Нітрит-іони (норматив = 3,3 мг/дм³):

– р. Прут, м. Яремче у межах 0,015 – 0,13 мг/дм³;

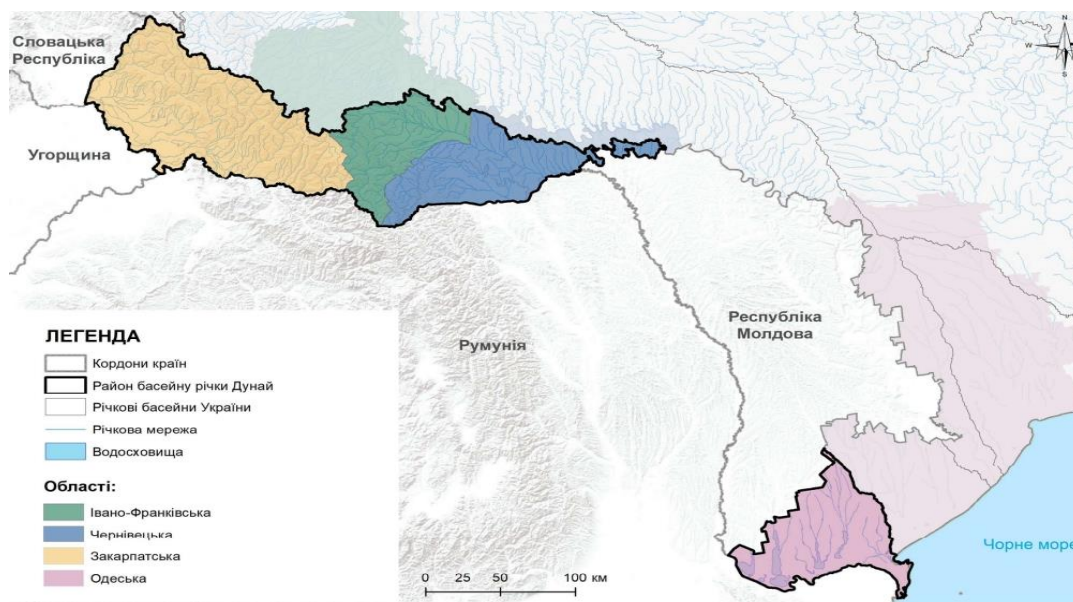
– р. Прут, с. Шепарівці у межах 0,018 – 0,062 мг/дм³.

➤ Фосфат-іони (норматив = 3,5 мг/дм³):

– р. Прут, м. Яремче у межах 0,018 – 0,15 мг/дм³;

– р. Прут, с. Шепарівці у межах 0,015 – 0,056 мг/дм³.

Адміністративні одиниці району басейну річки Дунай

У всіх пунктах моніторингу проводиться визначення 35 пріоритетних забруднюючих речовин для встановлення хімічного стану масивів поверхневих вод із Переліку пріоритетних забруднюючих речовин, затвердженого наказом Мінприроди від 06.02.2017 №45; 11 специфічних для басейну Дністра синтетичних та несинтетичних забруднюючих речовин, встановлених скринінгом в рамках проекту ГЕФ.

Окрім цього, у пунктах моніторингу, встановлених на МПВ, забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення додатково визначаються 23 хімічних та фізико-хімічних показників якості води, встановлені Постановою Кабінету Міністрів України №758 від 19.09.2018.

4.3.2. Хімічний стан масивів поверхневих вод

Хімічний стан масивів поверхневих вод річкового басейну Дністра

Загальним аналізом лабораторних досліджень, проведених Дністровським басейновим управлінням водних ресурсів протягом 2025 року встановлено, що у 5 пунктах моніторингу на території Івано-Франківської області в межах річкового басейну Дністра вміст забруднюючих речовин не перевищує екологічних нормативів якості і масив відповідає I класу хімічного стану – «доброму»:

1. р. Свіча 57 км, с. Княжолука;
2. р. Мізунька 1,0 км, с. Старий Мізунь;
3. р. Лімниця 105 км, с. Осмолода;
4. р. Бистриця 2 км, с. Єзупіль;
5. р. Бистриця Надвірнянська 16 км, с. Березівка;

У 22 пунктах моніторингу зафіксовано перевищення екологічних нормативів якості та встановлено II клас хімічного стану – «недосягнення доброго»:

1. р. Дністер 1136 км, с. Сівка-Войнилівська;
2. р. Дністер 1117 км, м. Галич;

3. р. Дністер 1100 км, с. Побережжя;
4. р. Саджава 9 км, м. Долина;
5. р. Луцава 1,5 км, с. Заріччя;
6. р. Луцава 70,6 км, м. Долина;
7. р. Луцава 39,5 км, м. Калуш;
8. р. Сівка 2 км, с. Сівка-Войнилівська;
9. р. Кропивник 12 км, с. Мостище;
10. р. Лімниця 30 км, с. Вістова;
11. р. Чечва 20 км, за межами с. Нижній Струтинь;
12. р. Луква 23 км, с. Боднарів;
13. р. Гнила Липа 38 км, с. Бабухів;
14. Бурштинське водосховище 13 км, м. Бурштин;
15. р. Ворона 55 км, м. Тисмениця;
16. р. Бистриця Солотвинська 18 км, с. Скобичівка;
17. р. Манявка 5,5 км, с. Маркова;
18. р. Луковець 1,5 км, с. Молодків;
19. р. Саджавка 21,4 км, с. Росільна;
20. р. Стебник 2 км, за межами с. Стебник;
21. р. Павельче 17 км, с. Рибне;
22. р. Тлумачик 21 км, с. Локітка.

Хімічний стан масивів поверхневих вод річкового суббасейну Прута

Загальним аналізом лабораторних досліджень, проведених протягом 2025 року встановлено, що у трьох пунктах моніторингу суббасейну Прута на території Івано-Франківської області вміст забруднюючих речовин перевищує екологічних нормативів якості і масиви відповідають II класу хімічного стану – «недосягнення доброго»:

1. р. Прут 896 км, м. Яремче;
2. р. Прут 10 км, с. Поляниця;
3. р. Прутець Яблуницький 4 км, с. Татарів.

У 4 пунктах моніторингу не зафіксовано перевищення екологічних нормативів якості та встановлено II клас хімічного стану – «добрий»:

1. р. Прут 864 км, с. Шепарівці;
2. р. Прут 848 км, с. Корнич;
3. р. Пістинька 1 км, с. Нижній Вербіж;
4. р. Турка 18 км, с. Турка.

У пункті моніторингу – р. Млинівка (Коломийка), с. Корнич хімічний стан не встановлювався через відсутність водотоку річки.

4.3.3. Мікробіологічна оцінка якості вод з огляду на епідемічну ситуацію

Протягом 2025 року фахівцями ГУ Держпродспоживслужби в Івано-Франківській області проведено 58 позапланових заходів державного нагляду (контролю) за об'єктами водопостачання, а саме перевірено 24 централізованих

водопроводи та 34 джерела нецентралізованого водопостачання згідно заяв суб'єктів господарювання. За результатами проведених заходів винесено 34 приписи щодо усунення виявлених порушень.

Крім того, Івано-Франківською регіональною державною лабораторією ГУ Держпродспоживслужби з централізованих водопроводів відібрано 219 проб води питної: 101 – для дослідження за мікробіологічними показниками, 101 – для дослідження за санітарно-хімічними показниками, 9 – за вірусологічними показниками, 8 – за показниками радіаційної безпеки. За результати досліджень 11 проб питної води (5%) не відповідали вимогам ДСанПіНу 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»: 3 – за мікробіологічними показниками та 8 – за санітарно-хімічними показниками.

З джерел нецентралізованого водопостачання відібрано 256 проб води питної, з яких не відповідали вимогам 15 проб (5,8 %) (7 – за мікробіологічними показниками та 8 - за санітарно-хімічними показниками).

З водойм I категорії, які є поверхневими джерелами централізованих водопроводів відібрано 15 проб води: 5 – для дослідження за мікробіологічними, 5 – для дослідження за санітарно-хімічними показниками, 3 – за вірусологічними та 2 – за показниками радіаційної безпеки. Невідповідностей не виявлено.

4.3.4. Радіаційний стан поверхневих вод

Порядком здійснення державного моніторингу вод, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 № 758 не передбачено проведення радіологічних досліджень масивів поверхневих вод.

4.4. Екологічний стан Азовського та Чорного морів

Морські водойми на території області відсутні.

4.5. Державна політика та заходи щодо поліпшення стану водних об'єктів

Одним із основних заходів з покращення екологічного стану річок, водоохоронних зон та прибережних захисних смуг – це недопущення забруднення поверхневих вод і прилягаючих земельних масивів у т.ч. водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, будівництво нових та реконструкція і ремонт діючих очисних споруд, недопущення скидання у відкриті водойми неочищених стоків.

Протягом 2025 року основними підприємствами водокористувачами за рахунок власних коштів проведено заходи, які спрямовані на покращення стану водних об'єктів, зокрема:

- ВП «Бурштинська ТЕС» АТ «ДТЕК Західенерго» проведено ремонт багерних насосів із заміною ЗСО та трубних секцій маслоохолоджувачів, ТГ та ЖЕНів; встановлено бонові загородження постійної плавучості та рукава нафтосорбуючого на скидних каналах №№ 1 та 2 теплообмінних вод підприємства;

- ТОВ «Уніплит» облаштовано додаткову мулову карту та мулові майданчики для відстоювання збродженого осаду та надлишкового мулу; прокладання дренажної труби, гравійного фільтру, лоткової системи, колодязів та трубопроводу

для осушення; капітальний ремонт I секції аеротенку (заміна повітряних аераторів, заміна прохідних містків, встановлення додаткової запірної арматури, капітальний ремонт розподільного лотка, заміна лінії продувки аераторів); придбано насос та двигун, частотний перетворювач та датчики рівня для стабільної подачі активного мулу в аеротек та в мулозгущувач;

- НГВУ «Надвірнафтогаз» ПАТ «Укрнафта» проведено ремонт та заміна трубопроводів.

Розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 01.11.2024 № 1078-р «Про затвердження планів управління річковими басейнами Вісли, Дністра та Південного Бугу на 2025-2030 роки» затверджено План управління річковим басейном Дністра та від 31.12.2024 № 1347-р «Про затвердження плану управління річковим басейном Дунаю на 2025-2030 роки» затверджено План управління річковим басейном Дунаю, який включає суббасейн Прута та Сірету.

Плани управління річковими басейнами прийняті відповідно до статті 13-2 Водного кодексу України, постанови Кабінету Міністрів України від 18 травня 2017 № 336 «Про затвердження Порядку розроблення плану управління річковим басейном» та пункту 13 операційного плану реалізації у 2022-2024 роках Водної стратегії України на період до 2050 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2022 р. № 1134-р «Про схвалення Водної стратегії України на період до 2050 року».

Плани управління річковими басейнами є ключовими документами, які розробляються з метою досягнення екологічних цілей, визначених для кожного району річкового басейну, в установлені строки.

Стратегічною екологічною ціллю для всіх районів річкових басейнів є досягнення, або підтримання «доброго» екологічного стану масивів поверхневих та підземних вод, а також «доброго» екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод.

Реалізація Планів управління річковими басейнами спрямована на вирішення таких головних водно-екологічних проблем: забруднення поверхневих вод органічними, біогенними та небезпечними речовинами; гідроморфологічні зміни;

- забруднення та виснаження підземних вод; зміна клімату; зменшення впливу інфраструктурних проєктів на стан вод; засмічення водних об'єктів побутовими відходами; біологічне забруднення (поширення інвазійних видів); вплив воєнних дій.

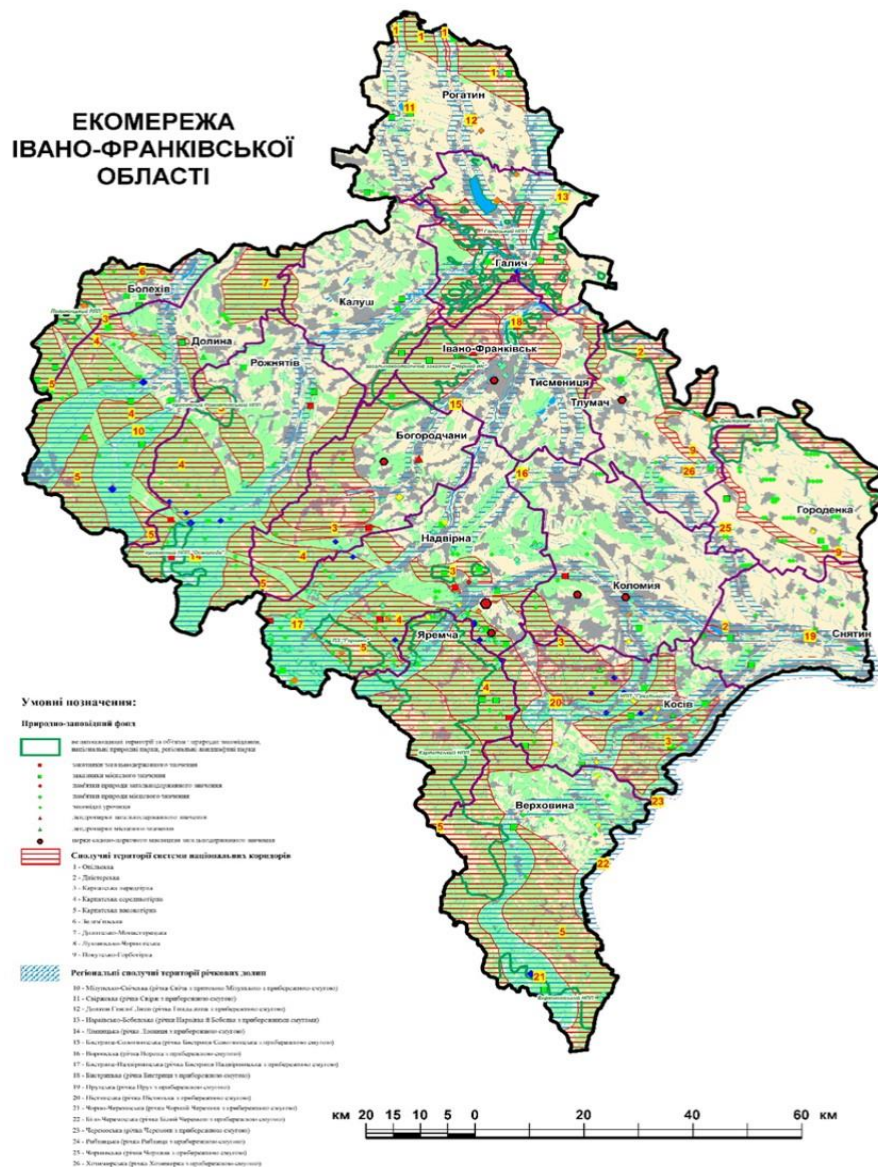
Програма заходів ПУРБ Дністра (2025-2030) містить 199 основних та 21 додаткових заходів, у межах Івано-Франківської області – 51 захід.

Програмою заходів ПУРБ Дунаю (2025-2030) заплановано для реалізації 164 основних заходи та 18 додаткових заходи, зокрема по Івано-Франківській області – 60 заходів.

Заходи передбачають нове будівництво та реконструкція каналізаційних очисних систем та мереж, відновлення гідроморфологічних характеристик та гідрологічного режиму річок, встановлення водоохоронних зон, будівництво полігонів ТПВ, адаптації до змін клімату та інші.

5.1. Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування національної екологічної мережі

Проект екологічної мережі Івано-Франківської області.

5.1.1. Загальна характеристика

Збереження біологічного різноманіття передбачає охорону водночас і окремих особин, і їхніх груп у межах певної території, й екосистем у цілому разом з їхнім середовищем існування. Зменшення біологічного різноманіття є в значній

мірі результатом діяльності людини. Основну загрозу для біологічного різноманіття становлять незаконні забудови та вирубування лісів, браконьєрство, розорювання місць поширення видів, здійснення господарської діяльності на території прибережних захисних смуг, гірських та степових районів, інтродукція чужорідних видів, кліматичні зміни, забруднення довкілля, неконтрольований видобуток природних ресурсів.

Зниження рівня біорізноманіття займає особливе місце серед головних екологічних проблем сучасності. Наслідком зникнення видів стане руйнування існуючих екологічних зв'язків та деградація природних угруповань, неспроможність їх до самовідновлення, що призводитиме до їх зникнення. Подальше скорочення біорізноманіття може призвести до дестабілізації біоти, втрати цілісності біосфери та її здатності підтримувати найважливіші характеристики середовища. Внаслідок незворотного переходу біосфери в новий стан вона може стати непридатною для життя людини.

Ландшафтне різноманіття визначається кількістю природних географічних комплексів - ландшафтів, як сукупностей рельєфу, клімату, вод, ґрунтів, об'єктів рослинного й тваринного світу, які знаходяться у складній взаємодії і взаємозумовленості та утворюють однорідну за умовами розвитку і єдину цілісну систему.

Серед сучасних концепцій збереження та відтворення (ренатуралізації) природного середовища, біотичного і ландшафтного різноманіття помітне місце посідає концепція створення екомережі як своєрідної комплексної технології екологічно доцільної консервації земель та відтворення природних властивостей навколишнього середовища. Створення Всеєвропейської екомережі у рамках Всеєвропейської стратегії збереження біотичного і ландшафтного різноманіття на основі поєднання національних, регіональних і місцевих екомереж визнано на сьогодні найбільш перспективним шляхом реалізації одного із принципів сталого розвитку – збереження і поетапне відтворення цілісності природного середовища, біотичного і ландшафтного різноманіття.

Необхідність формування екомережі на території Івано-Франківської області обумовлена порушенням цілісності і структурно-функціональної організації природних ландшафтів внаслідок значного антропогенного і техногенного навантаження. В результаті їх денатуралізації утворилися антропогенні ландшафти, в яких природні біоценози замінені агроценозами і урбоекосистемами. Наслідком цього є збіднення біотичного і ландшафтного різноманіття, яке складає основу природних ресурсів і є необхідною умовою формування безпечного середовища життєдіяльності людей.

У зв'язку з цим, виникає потреба формувати нове середовище, адаптоване до сучасних умов, із застосуванням басейнового, ландшафтно-екологічного, географічного та геоботанічного підходів. Формування такого середовища здійснюється шляхом створення екомережі, ренатуралізації антропогенних екосистем і конструювання «культурних ландшафтів».

Забезпечення збалансованого проектування та функціонування екомережі, як

комплексного природоохоронного просторового об'єкта, потребує формування його оптимальної територіальної структури, визначення місця об'єктів екомережі у складі земельного фонду, встановлення порядку (процедури) формування екомережі і її структурних елементів. Зазначені аспекти проблеми є недостатньо обґрунтованими з наукових і методично-прикладних позицій, особливо в регіональному аспекті. Тому розробка засад, принципів і способів формування екомережі в Івано-Франківській області є актуальною.

5.1.2. Загрози та вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біологічне та ландшафтне різноманіття

Внаслідок дії негативних антропогенних факторів все більша кількість видів тварин і рослин в Україні опиняються під загрозою зникнення. Рациональне використання природних ресурсів передбачає певне регламентування господарської діяльності. Для збереження природного середовища особливе значення має збереження біотичного і ландшафтного різноманіття, яке складає основу природних ресурсів, забезпечує сировиною і продуктами харчування, є необхідною умовою формування безпечного середовища життєдіяльності людей.

Найбільшою загрозою біорізноманіттю є порушення цілісності і єдності природного рослинного покриву. Цей процес є результатом фрагментації, яка відбувається внаслідок знищення рослинного покриву через надмірне сільськогосподарське освоєння території, урбанізацію, осушення земель.

Фрагментація рослинного покриву, що наближається до 50%, призводить до погіршення гідрологічного режиму території, клімат стає більш континентальним, збільшується швидкість вітру, розвивається ерозія ґрунтів, погіршуються умови існування всіх видів. На другому критичному рівні (75-80% фрагментації) негативні процеси починають переважати і ведуть до зміни газового складу атмосфери, опустелювання земель. З'являється загроза, що природні території при подальшій деградації не зможуть виконувати свої основні функції (екологічну, генетичну, еволюційну, економічну, ресурсну, естетичну, оздоровчу) і людство втратить перспективу сталого розвитку.

Територіальна структура екологічної мережі має відповідати принципам достатності території для збереження біотичного і ландшафтного різноманіття, забезпечення просторової цілісності і репрезентативності цих територій і формуватися з урахуванням ландшафтно-будови території. Складовою частиною процесу створення екомережі є добір достатньо збережених природних ландшафтних утворень, які б складали основу (природно-ландшафтний каркас) екомережі.

5.1.3. Заходи щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття

Основою для створення екомережі є природно-заповідний фонд області, який нараховує 582 території та об'єктів загальною площею 275,013 тис. га (без дублювання площі – 225,886 тис. га), з них 33 об'єкти загальнодержавного значення, площею 131,699 тис. га і 549 об'єкти місцевого значення, площею

143,313 тис. га, що становить 16,2 % території області (таблиця 5.1.4.1.).

Флора області нараховує понад 1500 видів рослин, що складає більше половини списку флори України. На заповідних територіях області охороняється більше 1000 видів судинних рослин, що становить майже 55 % всієї флори Українських Карпат. Майже третина природної флори Івано-Франківщини, потребує повної або часткової охорони. Сюди належать ендемічні та реліктові, рідкісні та зникаючі види рослин. 213 видів рослин і грибів занесені до Червоної книги України та 118 до Європейського Червоного списку, 104 вид рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, 354 – рідкісних рослинних угруповань, 37 видів рослин та грибів, які перебувають під загрозою зникнення (CITES). Загалом на території області перебувають під загрозою зникнення 412 видів рослин, які входять до Переліку рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Івано-Франківської області, який затверджений рішенням Івано-Франківської ради від 23.04.2021 № 150-6/2021.

Тваринний світ – один з компонентів природних ресурсів області. Різноманітність і багатство природних ландшафтів та вигідне географічне розташування стало передумовою розвитку та існування своєрідної рідкісної фауни, котра порівняно з іншими регіонами України значно багатша. Хребетні представлені 435 видами, ссавці – 74 видами, птахи – 280 видами, 198 видів зникаючих тварин занесені до Червоної книги України. Кількість видів тварин, занесених до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції) – 313, кількість видів тварин, занесених до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS) – 100.

5.1.4. Формування національної екомережі

Прийнятий у 2000 році Закон України «Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки», Закон України «Про екологічну мережу України» та постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2015 № 1196 «Про затвердження Порядку включення територій та об'єктів до переліків територій та об'єктів екологічної мережі» є законодавчою основою для організації заходів щодо формування екологічної мережі.

За попередніми підрахунками до складу регіональної екологічної мережі області може бути залучено понад 60% земельного фонду. За часткою земель у структурі екологічної мережі цей показник відповідатиме європейським і світовим стандартам. Основу перспективної регіональної екологічної мережі складатимуть території та об'єкти природно-заповідного фонду з істотно обмеженим режимом природокористування. Програмою розвитку регіональної екологічної мережі прогнозується збільшення частки природно-заповідних земель, що дасть можливість забезпечити збереження та відтворення генетичного, видового та ландшафтного різноманіття. Решта територій, що передбачається включити до регіональної екологічної мережі, виконуватимуть функції екологічних коридорів, буферних зон, зон відтворення природної рослинності.

Процес формування екомережі є складним і тривалим, оскільки вимагає поєднання і оптимізації багатьох елементів природної і соціальної сфер. Це системна форма охорони природи, головною метою якої є відновлення природної, територіальної і функціональної цілісності екосистем у поєднанні із невиснажливим використанням природних ресурсів.

Українським науково-дослідним інститутом гірського лісівництва імені П. С. Пастернака реалізовано природоохоронний захід «Розроблення проєкту схеми регіональної екологічної мережі Івано-Франківської області». В результаті проведеної роботи визначено об'єкти і структурні елементи екомережі області.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про екологічну мережу України» включення територій та об'єктів екомережі до відповідних переліків здійснюється на підставі рішень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень у порядку, що встановлюється постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1196 «Про затвердження Порядку включення територій та об'єктів до переліків територій та об'єктів екологічної мережі», до повноважень органів місцевого самоврядування належить розроблення місцевих схем екологічної мережі відповідної адміністративно-територіальної одиниці та підготовка клопотань (пропозицій) щодо формування та включення територій до переліків територій та об'єктів екологічної мережі.

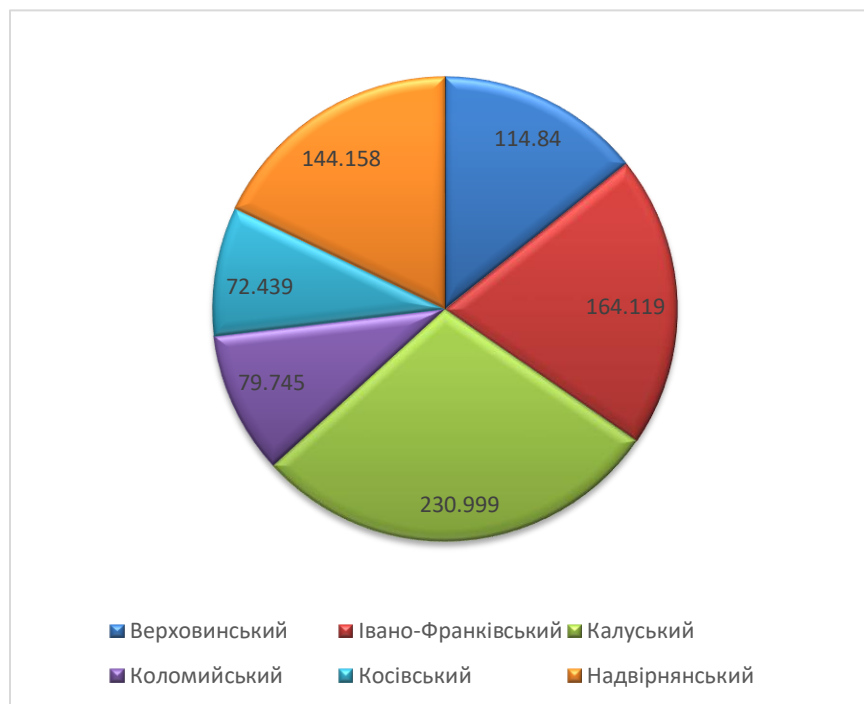

Рис. 5.1.4.1.1. Загальна площа екологічної мережі у розрізі одиниць адміністративно-територіального устрою регіону, тис. га.

Складові структурних елементів екологічної мережі в розрізі одиниць адміністративно-територіального
устрою регіону

№ з/п	Адміністративно-територіальні одиниці регіону	Загальна площа тис. га	Загальна площа еко-мережі, тис. га	Складові елементи екомережі, тис. га										
				території та об'єкти ПЗФ	землі водного фонду	водно-болотні угіддя	водоохоронні зони	землі лісового фонду	полезакисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду	землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами	землі рекреаційного призначення, які використовуються для організації масового відпочинку населення і туризму та проведення спортивних заходів	Пасовища, сіножаті	Радіоактивно забруднені землі, що не використовуються в господарстві	Інші природні території, об'єкти, землі
1	Верховинський	125,4	114,84	34,048	-	1,625	0,8	51,114	0,4	0,002	0,178	25,394	-	-
2	Івано- Франківський	384,1	164,119	45,397	-	2,08	8,43	50,713	4,58	0,044	10,999	27,094	-	-
3	Калуський	356,3	230,999	31,463	-	0	5,49	176,377	4,62	0,041	0,085	13,892	-	-
4	Коломийський	241,6	79,745	15,162	-	0	5,01	28,149	6,6	0,015	0,034	14,18	-	-
5	Косівський	90,3	72,439	50	-	0	0,79	0,01	0,4	0,02	0,159	20,353	-	-
6	Надвірнянський	195,1	144,158	49,425	-	4,935	1,727	82,485	1,6	0,008	0	3,29	-	-

5.1.5. Біобезпека та поводження з генетично модифікованими організмами

29 січня 2000 року у Монреалі (Канада) було підписано Протокол з біобезпеки до Конвенції про біологічне різноманіття, який набув чинності 11 вересня 2003 року. Основною метою Протоколу є забезпечення належного рівня захисту людини та навколишнього природного середовища у сфері передачі, обробки та використання генетично модифікованих організмів, які є результатом сучасної біотехнології, при цьому основна увага приділяється транскордонному переміщенню.

У 2002 році Україна приєдналася до Протоколу з біобезпеки. Це лише один із перших кроків на шляху до формування сукупності нормативно-правових актів, призначених врегульовувати відносини у сфері поводження з генетично модифікованими організмами. В українському законодавстві немає спеціального закону про забезпечення біобезпеки при здійсненні генетично-інженерної діяльності.

23.08.2023 Верховною Радою України прийнятий Закон України «Про державне регулювання генетично-інженерної діяльності та державний контроль за розміщенням на ринку генетично модифікованих організмів і продукції» № 3339-ІХ, який вступить в дію 16.09.2026.

Закон запроваджує: комплексне регулювання правових та організаційних засад генетично-інженерної діяльності шляхом здійснення держнагляду (контролю) за використанням генетично модифікованих організмів та обігом ГМ-продукції; обов'язкове маркування ГМО та ГМ-продукції, що дозволяє споживачам приймати обґрунтовані рішення про те, чи купувати їх чи ні; моніторинг за обігом ГМО та ГМ-продукції, що допомагатиме виявити будь-які потенційні ризики для здоров'я людей або навколишнього середовища.

Також документ визначає, що ГМО та ГМ-продукція має перевозитись в безпечних умовах, що має запобігати їхньому потраплянню в навколишнє середовище, а також зберігатися у безпечних умовах, що має запобігати їхньому псуванню або забрудненню.

Крім цього, Закон визначає правила утилізації ГМО та ГМ-продукції, яка має відбуватися безпечним способом, що має запобігати їхньому потраплянню в навколишнє середовище. Закон також встановлює санкції за порушення правил та процедур, пов'язаних з ГМО.

5.2. Охорона, використання та відтворення рослинного світу

5.2.1. Загальна характеристика рослинного світу

Ландшафтні та ґрунтово-кліматичні умови, геологічна будова та інші природні фактори Івано-Франківщини зумовили різноманітність та багатство рослинного світу.

Флора області нараховує понад 1500 видів рослин, що складає більше половини списку флори України. На заповідних територіях області охороняється

більше 1000 видів судинних рослин, що становить майже 55 % всієї флори Українських Карпат.

Майже третина природної флори Івано-Франківщини, потребує повної або часткової охорони. Сюди належать ендемічні та реліктові, рідкісні та зникаючі види рослин, 213 видів рослин і грибів занесено до Червоної книги України та 118 до Європейського Червоного списку.

Рішенням обласної ради від 23.04.2021 № 150-6/2021 «Про затвердження списку регіонально рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Івано-Франківської області» затверджено перелік (412 видів рослин), рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Івано-Франківської області.

5.2.2. Охорона, використання та відтворення лісів та інших рослинних ресурсів

Землі лісового фонду Івано-Франківської області складають 619,8 тис. га, з яких вкрито лісовою рослинністю 564,5 тис. га. Ліси на території області розміщені нерівномірно і знаходяться в основному в гірських районах (73% лісів області належить до гірських). Тому лісистість різних районів коливається від 11% до 68%.

Таблиця 5.2.2.1.

Землі лісогосподарського призначення Івано-Франківської області станом на 01.01.2026 року*

№ з/п		Одиниця виміру	Кількість	Примітка
1	Загальна площа земель лісогосподарського призначення :	тис. га	517,3	-
	у тому числі :			
1.1	площа земель лісогосподарського призначення державних лісогосподарських підприємств	тис. га	444,3	-
1.2	площа земель лісогосподарського призначення комунальних лісогосподарських підприємств	тис. га	72,452	-
1.3	площа земель лісогосподарського призначення, що не надана в користування	тис. га	-	-
2	Площа земель лісогосподарського призначення, що вкрита лісовою рослинністю	тис. га	564,5	-
3	Лісистість (відношення покритої лісом площі до загальної площі області)	%	32,8	-

* За даними лісокористувачів області

Лісовий фонд Івано-Франківської області закріплений за постійними лісокористувачами: 75 % земель лісового фонду надано в постійне користування ДП «Ліси України», 25% земель лісового фонду закріплено за іншими користувачами, а саме: Івано-Франківська обласна рада – 71,552 тис. га, КП «Івано-Франківськ АГРО» Івано-Франківської міської ради 0,9 тис. га, національними природними парками і природним заповідником – 63,2 тис. га (ПЗ

«Горгани» – 5,3 тис. га, НПП «Гуцульщина» – 7,6 тис. га, Карпатський НПП – 38,3 тис. га, НПП «Верховинський» – 12 тис. га,) Галицький НПП – 11,8 тис. га, НПП «Синьгора» – 10,9 тис. га, ДП «Прикарпатський військовий лісгосп» Міністерства оборони України – 7,4 тис. га, приватне підприємство «Спеціалізоване, лісомисливське, науково-дослідне, природно-заповідне господарство «Чорний ліс» – 8,5 тис. гектарів.

Ліси Івано-Франківської області поділені за категоріями: природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення (займають 19% від вкритої лісом площі), рекреаційно-оздоровчі ліси – 13%, захисні ліси - 23%, експлуатаційні ліси – 45%. Більша частина лісів області віднесена до лісів з особливими захисними функціями, де обмежено режим лісокористування

За віковими групами деревостани постійних лісокористувачів поділяються на молодняки, які складають 17,3% (93,72 тис. га), середньовікові 50,6% (275,52 тис. га), пристигаючі 14,2% (77,54 тис. га) та стиглі і перестійні 17,9% (97,28 тис. га) (таблиця 5.2.2.2.).

Таблиця 5.2.2.2.

Структура лісів в межах вікових груп*

Користувачі	Групи віку	2007 тис. га/%	2014 тис. га/%	2022 тис. га/%
ДП «Ліси України» Всього:	молодняки	85,3 /20	71,6 /17	66,5/16,3
	середньовікові	237,3/55	222,1 /52,8	193,1/47,3
	пристигаючі	57,1/14	61,03/14,5	62,3/15,3
	стиглі	49,1/11	65,51 /15,7	85,7/21,1
		428,8/100	420,24 /100	407,6/100
ОКП «Івано- Франківськоблагроліс» Всього:	молодняки	20,1/29	20,0 /29	19,9/28,7
	середньовікові	38,5/55	38,3 /55	38,3/54,3
	пристигаючі	8,3/12	8,5 /12	8,5/12,1
	стиглі	3,1/4	3,3 /4	3,4/4,9
		70,0/100	70,1 /100	70,1/100
Інші лісокористувачі Всього:	молодняки	11,6/17	8,74 /12,5	7,32/11,0
	середньовікові	44,1/62	47,56/67,8	44,12/66,5
	пристигаючі	6,5/9	6,43 /9,2	6,74/10,1
	стиглі	8,6/12	7,46/10,5	8,19/12,4
		70,8/100	70,19 /100	66,37/100
Разом по області Всього:	молодняки	117,0/21	100,34 /17,9	93,72/17,3
	середньовікові	319,8/56	307,96 /54,9	275,52/50,6
	пристигаючі	72,1/13	75,96 /13,6	77,54/14,2
	стиглі	60,8/10	76,27 /13,6	97,29/17,9
		569,6/100	560,5/ 100	544,07/100

* За даними лісокористувачів області

Таблиця 5.2.2.3.

Динаміка лісового фонду Івано-Франківської області*

Лісокористувачі комунальних та державних підприємств	Загальна площа земель лісового фонду тис. га	Вкриті лісовою рослинністю землі, тис. га				Вікова структура деревостанів, тис. га				загальний запас деревини, млн. м ³ .	середній запас на 1 га вкритих лісовою рослинністю земель, м ³ .	запас стиглих та перестійних насаджень, млн.м ³ .	Розрахункова лісосіка головного користування, тис. м ³ .
		всього	в т.ч. по господарствах			молодняки	середньовікові	пристигаючі	стиглі та перестійні				
			хвойні	твердолні	м'якоклні								
Разом по ДП «Ліси України» 2025	444,3	410,47	231,95	158,79	10,76	71,13	194,59	63,6	71,9	120,72	293,3	25,22	562,96
КП «БСА ІФ ОР»	6,877	6,283	2,445	3,02	0,818	1,31	3,31	0,859	0,804	1,1625	169	0,191	3,97
Верховинський районний лісгосп	21,77	20,70	20,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
КП «ДСА ІФ ОР»	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
КП «КСА ІФ ОР»	8,774	8,401	0,419	6,677	1,305	1,045	5,964	0,859	0,53	1,284	152	0,095	3,57
КП «НСА ІФ ОР»	6,61	6,06	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Косівське районне підприємство «Райагроліс»	19,223	19,223	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* За даними лісокористувачів області

В Івано-Франківській області функціонує 7 надлісництв державного спеціалізованого підприємства «Ліси України», які координуються Карпатським лісовим офісом, що ведуть лісове та мисливське господарство на загальній площі 444,3 тисяч гектарів.

Предметом діяльності надлісництв, є відтворення та підвищення продуктивності лісових насаджень, посилення їх корисних властивостей, підвищення родючості ґрунтів, забезпечення охорони лісів від пожеж, незаконних рубок, шкідників і хвороб, дотримання правил і норм використання лісових ресурсів, ведення лісового господарства на основі матеріалів лісовпорядкування, здійснення використання лісових ресурсів способами, які забезпечують збереження оздоровчих і захисних властивостей лісів, а також створюють сприятливі умови для їх охорони, захисту та відтворення.

У 2025 році державною лісовою охороною філії "Карпатський лісовий офіс" ДП «Ліси України» на території Івано-Франківської області складено 356 протоколів про адміністративне правопорушення лісового законодавства, в тому числі:

- за ст.64 КУпАП (порушення встановленого порядку використання лісосічного фонду, заготівлі і вивезення деревини, заготівлі живиці для громадян) 3 протоколи. Винесено 3 адмінпостанови, сумою штрафів 646,00 грн, із них відшкодовано добровільно 646,00 грн;

- за ст.77 КУпАП (засмічення лісів відходами) 7 протоколів. Винесено 7 адмінпостанов сумою штрафу 10710,00 грн, із них відшкодовано добровільно 10710,00 грн;

- за ст.73 КУпАП (порушення вимог пожежної безпеки в лісах) 45 протоколів. Винесено 45 адмінпостанов сумою штрафу 22525,0 грн, із них відшкодовано добровільно 22525,0 грн;

- за ст.85 КУпАП (порушення правил використання об'єктів тваринного світу) 17 протоколів. Винесено 17 адмінпостанов сумою штрафу 6460,00 грн, із них відшкодовано добровільно 6460,00 грн;

- за ст.65 КУпАП (незаконна порубка, пошкодження та знищення лісових культур і молодняків) 284 протоколів, об'ємом 1522 м³ деревини на суму шкоди 98986,6 тис. грн. З них відшкодовано добровільно по 159 протоколах, об'ємом 56 м³ деревини на суму шкоди 519,3 тис. грн. Передано в правоохоронні органи досудового розслідування 125 протоколів, об'ємом 1466 м³ деревини на суму шкоди 98467,3 тис. грн., з них передано до судових органів 16 протоколів, об'ємом 43 м³ деревини на суму шкоди 1075,2 тис. грн. Розглянуто 8 протоколів, об'ємом 18 м³ деревини на суму шкоди 311,1 тис. грн. Стягнуто збитки по 3 протоколам, об'ємом 9 м³ деревини на суму шкоди 137,5 тис. грн.

При проведенні профілактичних та протипожежних заходів з охорони лісів від пожеж в 2025 році по філії «Карпатський лісовий офіс» на території Івано – Франківської області державною лісовою охороною проведено 377 рейдів по виявленню порушників щодо недопущенню випадків лісових пожеж. Виставлено на узліссях 43 знаки наглядної агітації, проведено 271 лекцію (бесіди) з населенням на протипожежну тематику. Влаштовано 65,6 км мінералізованих

смуг, проведено догляд за мінералізованими смугами та протипожежними розривами протяжністю 137,7 км. Проведено підготовку працівників за типовою програмою «Курс підготовки лісового пожежного», «Керівник гасіння лісової пожежі» в кількості 282 чол. Проведено 9 тренувальних навчань гасіння лісової пожежі за участю підрозділів ДСНС.

Ліси та інші лісисті території природного заповідника «Горгани» становлять 4815,7 га або 90,1 % від загальної площі природоохоронної установи, яка постійно перебуває під посиленою охороною. За групами віку вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки поділяються на молодняки I вікової групи, які займають 60,5 га; молодняки II вікової групи – 321,4 га, середньовікові – 2349,8 га; пристиглі – 371,4 га; стиглі – 1384 га; перестійні – 328,6 га.

Основними лісотвірними породами є хвойні породи, які займають 87,5% лісів. Натомість листяні породи вкривають мізерні площі: твердолистяні – 1,1%, м'яколистяні – 0,4%. Окремо необхідно виділити чагарникову рослинність. Вершини та схили гір покриті чагарником – сосною гірською, як трапляється на 442,4 га.

Переважаючим типом рослинності в НПП «Гуцульщина» є ліси, які вкривають понад 95% (30741, 6 га) території Парку. Листяні ліси поширені на 65 % цієї території і складають 62% всіх лісів у НПП «Гуцульщина». Домінуючими серед них є букові ліси, приурочені до висот 400-800 м, де вони вкривають вершини низькогір'я та гірські хребти середньогір'я. Різні типи бучин складають 44%, вкритих лісом площ. Листяні ліси рівнинної частини Парку та його низькогір'я представлені переважно дібровами, де субдомінантами дуба в деревному ярусі найчастіше виступають бук і граб. Практично вдвічі менші (33,3%) площі займають хвойні деревостани. Природні угруповання темнохвойних смерекових лісів, приурочені тут до найбільших висот середньогір'я (1200-1400 м), найкраще вони репрезентовані на схилах гг. Грегит та Лисини Космацької. На висотах 800-1200 м на вирубках букових і ялицево-букових лісів доволі поширені штучні насадження смереки (*Picea abies* (L.) Karst. У низькогір'ї місцями трапляються штучно створені культури інших хвойних, таких як сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.), ялиця біла (*Abies alba* L.). Ще менші площі займають чорновільхові ліси та сіровільшаники, приурочені до берегів численних водотоків Парку.

У малодоступних місцях НПП «Гуцульщина» збереглися ділянки пралісів та корінних букових, буково-ялицевих та смерекових лісів. Пралісові формації мають винятково важливе екологічне, науково-практичне, пізнавальне значення. Вони є еталонами живої природи, сприятливим середовищем для збереження популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни, зручними і довготривалими моделями досліджень змін клімату, рослинності тощо.

У 2025 році, на виконання розпорядження Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України щодо координації роботи служби державної охорони природно-заповідного фонду (ПЗФ) в умовах воєнного стану, робота служби державної охорони ПЗФ Національного природного парку «Синьогора» здійснювалася у посиленому режимі, без вихідних, особливо в місцях розташування об'єктів критичної інфраструктури. Для здійснення контролю за

станом охорони ПЗФ і проведення лісогосподарських, лісоохоронних та лісозахисних заходів проведено: планову весняну ревізію в усіх 18 лісових обходах (наказ від 03.04.2025 № 36); планову осінню ревізію в усіх 18 лісових обходах (наказ від 27.10.2025 № 96); позапланові ревізії (під час приймання-передачі обходів) у 31-му лісовому обході.

Для виявлення повноти і правильності розроблення лісосік проведено огляд місць використання природних ресурсів ліміту 2025 року на 75-ти лісових ділянках. На виконання вимог постанови КМУ від 01.03.2007 № 303 «Про затвердження правил відтворення лісів», з метою визначення ефективності робіт з відтворення лісів, якісного стану створених лісових культур і природного поновлення, проведено технічне приймання та інвентаризацію лісокультурних об'єктів (наказ від 17.10.2025 № 94). З метою запобігання правопорушенням у період заготівлі дерев хвойних порід (новорічних ялинок) у передноворічний період проведено 8 рейдів за участю працівників Національної поліції (наказ від 01.12.2025 № 110).

З метою покращення санітарного стану лісів, створення сприятливих умов для росту головних порід, підвищення якості та продуктивності деревостанів, а також посилення корисних функцій лісу проведено рубки формування та оздоровлення лісів, а також інші рубки і роботи, не пов'язані з веденням лісового господарства на площі 323,0 гектари з сумарним обсягом заготівлі деревини – 7097 м³.

На території НПП «Верховинський» філією ДСЛП Львівлісозахист проведено лісопатологічне обстеження рекогносцирувальним методом з уточненням меж ділянок, в яких планується проведення вибіркового санітарних рубок, шляхом проходження по периметру та по ходових лініях, з метою визначення видового складу хвороб, шкідників та інших патологій лісових насаджень, встановлення ступені пошкодження дерев, які підлягають обов'язковому вирубуванню згідно вимог «Санітарних правил в лісах України».

При обстеженні в Буркутському ПНДВ кв.2 вид.44, кв.2 вид.46, кв.5, кв.5, вид.9; Прикордонному ПНДВ кв.1 вид.10; Чивчинському ПНДВ кв.1 вид.63, кв.2, вид.28, кв.2, вид.16; в Перкалабському ПНДВ кв.3 вид.25; виявлено поодинокі сухостійні, відмираючі, дуже ослаблені в наслідок пошкодження шкідниками та хворобами дерев.

Насадження пошкоджене кореневими та стовбурними гнилями. На пошкоджених деревах наявні маточні, личинкові ходи та шлюбні камери стовбурних шкідників (короїд-типограф). На уражених деревах ялини крона ажурна, хвоя дрібна, блідо-зелена або жовто-бура. Наявні дерева з дереворуйнівними грибами (трутовик облямований). На ділянці є незначна кількість поламаної та поваленої деревини.

**Динаміка спеціального використання
лісових ресурсів державного значення***

Рік	Розрахункова лісосіка, тис. м ³ .	Фактично зрубано, тис. м ³	Зрубано по господарствах					
			ХВОЙНІ		ТВЕРДОЛИСТЯНІ		М'ЯКОЛИСТЯНІ	
			Розрахункова лісосіка тис. м ³	Фактично зрубано тис. м ³	Розрахункова лісосіка, тис. м ³	Фактично зрубано, тис. м ³ .	Розрахункова лісосіка, тис.м ³	Фактично зрубано, тис.м ³
Рубки головного користування								
2021	618	266,8	420	174,5	177	81	21	11,3
2022	626	260,4	422,5	167,2	181,8	87,338	18,68	13,87
2023	622,27	295,55	421,43	209,81	176,07	78,76	24,77	6,99
2024	622,27	361,4	421,43	279,96	176,07	75,86	24,77	5,58
2025	590,88	252,636	408,96	181,088	166,13	66,958	15,79	4,59

* За даними лісокористувачів області

Філією «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України» в межах Івано-Франківської області у 2025 році заготовлено від усіх видів рубок 867635 м³ деревини, із неї ліквідної – 728285 м³. Від рубок головного користування заготовлено 247609 м³ ліквідної деревини, використання розрахункової лісосіки становить 44 %. Рубки догляду виконано на площі 5291,9 га при плані на рік 4647,2 га (виконання плану 114%), заготовлено 190071 м³ при плані 151279 м³ (виконання 126 %). В тому числі: освітлення проведено на площі 543,7 га при плані 561,9 га (виконання 97%); очищення – на площі 1042,4 га при плані 1029,5 га (виконання 101%); проріджування – на площі 468,3 га при плані 463,6 (виконання 101%); прохідні рубки – на площі 3237,5 га при запланованих 2592,2 га (виконання 124%).

Інші види рубок формування і оздоровлення лісів та інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства виконано на площі 5229,1 га при запланованих 5127,6 га (виконання 102 %), заготовлено 380378 м.куб деревини при запланованих 414429 м.куб (виконання 98 %).

У 2025 році філіями ДП «Ліси України» на території Івано-Франківської області проведено лісовідновлення на загальній площі 1240,9 га. Із загального обсягу, посадки лісових культур здійснено на площі 438,6 га, природне поновлення – 802,3,0 га. Крім цього, проведено лісорозведення на площі 6,1 га.

Таблиця 5.2.2.5

Використання природних рослинних лісових ресурсів по надлісництвах Карпатського лісового офісу ДП «Ліси України» за 2025 рік.

Назва природних рослинних ресурсів	Найменування							
	Івано-Франківське надлісництво	Коломийське надлісництво	Вигодське надлісництво	Осмолодське надлісництво	Надвірнянське надлісництво	Верховинське надлісництво	Болехівське надлісництво	Всього
Лікарська сировина (у кг сухої ваги)								
Брусниця (листя)	-	-	-	-	-	-	-	-
Береза бородавчата (листя)	-	-	-	-	-	-	-	-
Береза бородавчата (бруньки)	-	-	-	-	-	-	-	-
Бузина чорна (квіти)	-	-	-	-	-	-	-	-
Глід криваво-червоний (плоди)	-	-	-	-	-	-	-	-
Грицики звичайні (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Деревій звичайний (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Дуб звичайний (кора)	-	-	-	-	-	-	-	-
Звіробій звичайний (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Іван-чай (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Кропива дводомна (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Кропива собача (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Крушина ламка (кора)	-	-	-	-	-	-	-	-
Липа серцелиста (квіти)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ліщина (листя)	-	-	-	-	-	-	-	-
Малина (листя)	-	-	-	-	-	-	-	-
М'ята перцева (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ожина (листя)	-	-	-	-	-	-	-	-
Підбіл звичайний (листя)	-	-	-	-	-	-	-	-
Подорожник великий (листя)	-	-	-	-	-	-	-	-
Пижмо звичайне (квіти)	-	-	-	-	-	-	-	-
Полин гіркий (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Сосна (бруньки)	-	-	-	-	-	-	-	-
Фіалка триколірна (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Хвощ польовий (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Чистотіл звичайний (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Черета трироздільна (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Чорниця (листя)	-	-	-	-	-	-	-	-
Дикорослі плоди і ягоди (у тоннах свіжої ваги)								
Чорниця	-	-	-	-	-	-	-	-

Ожина	-	-	-	-	-	-	-	-
Малина	-	-	-	-	-	-	-	-
Брусниця	-	-	-	-	-	-	-	-
Калина	-	-	-	-	-	-	-	-
Горобина	-	-	-	-	-	-	-	-
Горобина чорноплідна	-	-	-	-	-	-	-	-
Шипшина	-	-	-	-	-	-	-	-
Гриби (у тоннах свіжої ваги)								
Білі гриби	-	-	-	-	-	-	-	-
Лисички	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші гриби	-	-	-	-	-	-	-	-
Обсяги заготівлі новорічних ялинок (штук)								
Ялинки	-	-	-	-	-	-	-	-
Гілки	-	-	-	-	-	-	-	-

Таблиця 5.2.2.6

Використання лісових ресурсів під час заготівлі другорядних
лісових матеріалів та здійснення побічних лісових користувань на 2025 рік по лісогосподарських підприємствах
ОКП «Івано-Франківськблагроліс»

Назва природних рослинних ресурсів	Богородчанський САЛГ	Верховинський районний лісгосп	Долинський САЛГ	Коломийський САЛГ	Косівське районне підприємство «Райагроліс»	Надвірнянський САЛГ	Снятинське САЛ	Всього
Лікарська сировина (у кг сухої ваги)								
Береза бородавчаста (Бруньки)	-	-	-	-	-	-	-	-
Бузина чорна (квіти)	-	-	-	-	-	-	-	-
Глід криваво- червоний (плоди)	-	-	-	-	-	-	-	-
Дуб звичайний (кора)	-	-	-	-	-	-	-	-
Звіробій звичайний (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-

Кропива дводомна (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
М'ята перцева (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Кропива собача (трава)	-	-	-	-	-	-	-	-
Дикорослі плоди і ягоди (у тоннах свіжої ваги)								
Чорниця	-	-	-	-	-	-	-	-
Малина	-	-	-	-	-	-	-	-
Калина звичайна	-	-	-	-	-	-	-	-
Горобина звичайна	-	-	-	-	-	-	-	-
Горобина чорноплідна	-	-	-	-	-	-	-	-
Шипшина	-	-	-	-	-	-	-	-
Гриби (у тоннах свіжої ваги)								
Білі гриби	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші гриби	-	-	-	-	-	-	-	-
Інше (у штуках)								
Новорічні ялинки	-	-	-	-	-	-	-	-
Гілки	-	-	-	-	-	-	-	-

5.2.3. Охорона та відтворення видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів

Фізико - географічний район	Усього видів рослин, занесених до Червоної книги України, екз.		Кількість видів рослин, занесених до Червоної книги України, відтворено на територіях та об'єктах ПЗФ, екз., назва	Кількість популяцій видів рослин, занесених до Червоної книги України, які зникли, од., назва
Буковинське передгір'я (національний природний парк «Гуцульщина»)	Allium ursinum L.	Цибуля ведмежа	Зелениця сплюснута <i>Diphasiastrum complanatum</i> (L.) Holub	-
	Arnica montana L.	Арніка гірська	Плаун <i>Lycopodium</i> н	-
	Astrantia major L.	Астранція велика	Баранець звичайний <i>Huperzia selago</i> (L.)	-
	Atropa belladonna L.	Беладона звичайна	Гронянка півмісяцева <i>Botrychium lunaria</i> (L.)	-

	Carex umbrosa Host	Осока затінкова	Пухирник судетський <i>Cystopteris sudetica</i>	-
	Centaurea carpatica (Porc.) Porc.	Волошка карпатська	Сосна кедрова європейська <i>Pinus cembra</i> L.	-
	Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch	Булатка довголиста	Тис ягідний <i>Taxus baccata</i> L.	-
	Colchicum autumnale L.	Пізньоцвіт осінній	Берека <i>Sorbus torminalis</i> (L) Crantz	-
	Corallorhiza trifida Chatel.	Коральковець тричінадрізаний	Береза темна <i>Betula obscura</i>	-
	Crocus heuffelianus Herb.	Шафран Гейфелів, крокус Гейфелів	Рутвиця смердюча <i>Thalictrum foetidum</i> L.	-
	Dactylorhiza fuchsii (Druce) Soo	Пальчатокорінник Фукса	Лунарія оживаюча <i>Lunaria rediviva</i> L.	-
	Dactylorhiza incarnata (L.) Soo	Пальчатокорінник м'ясочервоний	Тирлич безстебловий <i>Gentiana acaulis</i> L.	-
	Dactylorhiza maculata (L.) Soo	Пальчатокорінник плямистий	Тирлич роздільний <i>Gentiana laciniata</i>	-
	Dactylorhiza majalis (Reichenb.) p. F. Hunt et Summerhayes	Пальчатокорінник травневий	Беладонна звичайна <i>Atropa bella donna</i> L.	-
	Dactylorhiza sambucina (L.) Sop	Пальчатокорінник бузиновий	Шолудивник лісовий <i>Pedicularis sylvatica</i> L.	-
	Epipactis helleborine (L.) Crantz.	Коручка чемерниковидна, коручка морозниковидна, коручка широколиста	Відкасник осотоподібний <i>Carlina cirsioides</i> Klokov	-
	Epipactis palustris (L.) Crantz.	Коручка болотна	Чихавка язиколіста <i>Ptarmica lingulata</i>	-
	Epipactis purpurata Smith	Коручка пурпурова	Пізньоцвіт осінній <i>Colchicum autumnale</i> L.	-
	Galanthus nivalis L.	Підсніжник білосніжний, підсніжник звичайний	Лілія лісова <i>Lilium martagon</i> L.	-
	Goodyera repens (L.) R. Br.	Гудайєра повзуча	Цибуля ведмежа <i>Allium ursinum</i> L.	-
	Grifola umbellata (Fr.) Pil.	Грифола зонтична, поліпіл зонтичний	Підсніжник білосніжний <i>Galanthus nivalis</i> L.	-
	Gymnadenia conopsea (L.) R. Br.	Билинець довгорогий, билинець комарниковий	Білоцвіт весняний <i>Leucojum vernum</i> L.	-
	Hericum	Герицій	Шафран Гейфелів	-

	coralloides (Fr.) S. F. Crays. str.	кораловидний, герицій альпійський	<i>Crocus heufelianus</i> Herb	
	Huperzia selago (L.) Bernh. ex Schrank et Mart.	Баранець звичайний	Косарики черепитчасті <i>Gladiolus imbricatus</i> L	-
	Leucojum vernal L.	Білоцвіт весняний, сніжинка весняна	Півники сибірські <i>Iris sibirica</i> L	-
	Lilium martagon L.	Лілія лісова, лілія кучерява	Плодоріжка блощицна <i>Anacamptis coriophora</i> (L.)	-
-	Listera cordata (L.) R. Br.	Зозулині сльози серцелисті	Плодоріжка салепова <i>Anacamptis morio</i> (L.)	-
	Listera ovata (L.) R. Br.	Зозулині сльози яйцевидні	Булатка великоквіткова <i>Cephalanthera damasonium</i>	-
	Linaria rediviva L.	Лунарія оживаюча	Булатка довголиста <i>Cephalanthera longifolia</i> L	-
	Lycopodium annotinum L.	Плаун річний, плаун колючий	Коральковець тричінадрізаний <i>Corallorhiza trifida</i>	-
	Malaxis monophyllos (L.) Sw.	Малаксис однолистий	Зозульки мясочервоні <i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.)	-
	Neottia nidus-avis (L.) Rich.	Гніздівка звичайна	Пальчатокорінник Фукса <i>Dactylorhiza fuchsii</i>	-
	Orchis coriophora L.	Зозулинець блощицний	Пальчатокорінник плямистий <i>Dactylorhiza maculata</i> (L.)	-
	Orchis mascula (L.) L.	Зозулинець чоловічий	Пальчатокорінник травневий <i>Dactylorhiza majalis</i>	-
	Orchis militaris L.	Зозулинець шоломоносний	Пальчатокорінникбузиновий <i>Dactylorhiza sambucina</i>	-
	Orchis morio L.	Зозулинець салеповий	Коручка темно-червона <i>Epipactis atrorubens</i>	-
	Pinus cembra L.	Сосна кедрова європейська, сосна кедрова	Коручка чемерниковидна <i>Epipactis helleborine</i> (L.)	-
	Platanthera bifolia (L.) Rich.	Любка дволиста	Коручка болотна <i>Epipactis palustris</i> (L.)	-
	Sparassis crispa (Fr.) Fr.	Спарасис кучерявий, листочниця кучерява	Коручка пурпурова <i>Epipactis purpurata</i> Smith	-
	Spiranthes spiralis (L.) Chevall.	Скрученик спіральний	Язичок зелений <i>Coeloglossum viride</i> (L.)	-
	Strobilomyces floccopus (Vahl.: Fr.)Karst.	Стробіломіцес стовбурчастолускатий, лускач	Гудайєра повзуча <i>Goodyera repens</i> (L)	-
	Taxus baccata L.	Тис ягідний, тис негній-	Билинець довгорогий	-

		дерево	<i>Gymnadenia conopsea</i> (L.)	
	<i>Traunsteinera globosa</i> (L.) Reichenb.	Траунштейнера куляста	Малаксис однолистий <i>Malaxis monophyllos</i> (L.)	-
	<i>Tuckermannopsis laureri</i> (Krempelh.) Hale	Тукерманопсис Лаурера, цетрарія Лаурера	Зозулині сльози яйцевидні <i>Listera ovata</i> R.Br	-
	<i>Usnea longissima</i> Ach.	Уснея найдовша	Гніздівка звичайна <i>Neottia nidus-avis</i> L	-
Район Горган і Чорногори (Карпатський національний природний парк) -	<i>Aconitum jacquinii</i> Reichenb.	Аконіт Жакена	Аконіт Жакена <i>Aconitum jacquinii</i> Rchb.	-
	<i>Allium ursinum</i> L.	Цибуля ведмежа	Анемона нарцисоквіта <i>Anemone narcissiflora</i> L	-
	<i>Antennaria carpatica</i> L.	Котячі лапки карпатські	Баранець звичайний (<i>Huperzia selago</i> (L.)	-
	<i>Arnica montana</i> L.	Арніка гірська	Белладонна звичайна <i>Atropa belladonna</i> L	-
	<i>Aster alpinus</i> L.	Айстра альпійська	Билинець довгорогий <i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R.Br	-
	<i>Astrantia major</i> L.	Астранція велика	Билинець найзапашиший <i>Gymnadenia odoratissima</i> (L.)	-
	<i>Atropa belladonna</i> L.	Беладонна звичайна	Білотка альпійська <i>Leontopodium alpinum</i> Cass.	-
	<i>Botrychium lunaria</i> (L.) Sw.	Гронянка півмісяцева	Білоцвіт весняний <i>Leucojum vernum</i> L.	-
	<i>Campanula abietina</i> Griseb.et Schenk.	Дзвоники ялицеві	Бровник однобульбовий <i>Herminium monorchis</i> (L.)	-
	<i>Campanula carpatica</i> Jacq.	Дзвоники карпатські	Булатка довголиста <i>Cephalanthera longifolia</i> (L.) Fritsch.	-
	<i>Carex pauciflora</i> Lightf.	Осока малокіткова	Булатка червона <i>Cephalanthera rubra</i> (L.)	-
	<i>Carex rupestris</i> All.	Осока скельна	Верба лапландська <i>Salix lapponum</i> L.	-
	<i>Centaurea carpatica</i> Porc.	Волошка карпатська	Верба трав'яна <i>Salix herbacea</i> L.	-
	<i>Cypripedium calceolus</i> L.	Черевички зозулині справжні	Верба туполиста <i>Salix retusa</i> L.	-
	<i>Cephalanthera longifolia</i> (L.) Fritsch.	Булатка довголиста	Гніздівка звичайна <i>Neottia nidus-avis</i> (L.)	-
	<i>Cephalanthera rubra</i> (L.) Rich.	Булатка червона	Горянка дворядна <i>Oreochloa disticha</i> (Wulfen) Link	-
	<i>Coeloglossum viridae</i> L.	Язичок зелений	Гронянка півмісяцева <i>Botrychium lunaria</i> (L.)	-
	<i>Colchicum autumnale</i> L.	Пізноцвіт осінній	Гудієра повзуча <i>Goodyera repens</i> (L.) R.Br.	-
	<i>Corallorhiza trifida</i> Chatel.	Коральковець тричінадрізаний	Дзвоники карпатські <i>Campanula carpatica</i> Jacq.	-
	<i>Crocus heuffelianus</i> Herb.	Шафран Гейфеля	Дріада восьмипелюсткова <i>Dryas octopetala</i> L.	-

	Dactylorhiza cordigera (Fries) Soo	Пальчатокорінник серценосний	Жовтець татранський <i>Ranunculus thora</i> L.	-
	Dactylorhiza fuchsii (Druce) Soo.	Пальчатокорінник Фукса	Жовтозілля карпатське <i>Senecio capraticus</i> Herbich	-
	Dactylorhiza incarnata (L.) Soo	Пальчатокорінник м'ясо-червоний	Журавлина дрібнопліда <i>Oxycoccus microcarpus</i> Turcz. ex Rupr.	-
	Dactylorhiza maculata (L.) Soo	Пальчатокорінник плямистий	Зелениця альпійська <i>Diphasiastrum alpinum</i> (L.) Holub	-
	Dactylorhiza majalis (Reichenb.) P.F. Hunt et	Пальчатокорінник травневий	Зелениця сплюснута <i>Diphasiastrum complanatum</i> (L.) Holub	-
-	Dactylorhiza sambucina (L) Soo	Пальчатокорінник бузиновий	Злинка альпійська <i>Erigeron alpinus</i> L.	-
	Doronicum clusii All.	Сугайник Клузія	Зозулинець прикрашений <i>Orchis signifera</i> Vest	-
	Dryas octopetala L.	Дріада восьмипелюсткова	Зозулинець шоломоносний <i>Orchis militaris</i> L.	-
	Epipactis atrorubens (Hoffm. ex Bernh) Schult	Коручка темно-червона	Зозулині сльози серцелисті <i>Listera cordata</i> (L.) R.Br.	-
	Epipactis helleborine (L.) Crantz.	Коручка чемерниковидна	Зозулині сльози яйцеподібні <i>Listera ovata</i> (L.) R.Br.	-
	Epipactis palustris (L.) Crantz.	Коручка болотна	Зозулині черевички справжні <i>Cypripedium calceolus</i> L.	-
	Epipactis purpurata Smith	Коручка пурпурова	Зозульки бузинові <i>Dactylorhiza sambucina</i> (L.) So	-
	Epipogon aphyllum (F.W.Schmidt) Sw.	Надбородник безлистий	Зозульки м'ясочервоні <i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) So	-
	Festuca porcii Hack.	Костриця Порціуса	Зозульки плямисті <i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) So	-
	Galanthus nivalis L.	Підсніжник гайовий	Зозульки серценосні <i>Dactylorhiza cordigera</i> (Fries) So	-
	Gentiana acaulis L.	Тирлич безстебловий	Зозульки травневі <i>Dactylorhiza majalis</i> (Rchb.)	-
	Gentiana laciniata Kit. ex Kanitz	Тирлич роздільний	Зозульки Фукса <i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce) So	-
	Gentiana lutea L.	Тирлич жовтий	Коральковець тричінадрізаний <i>Corallorhiza trifida</i> Chtel.	-
	Gentiana punctata L.	Тирлич крапчастий	Коручка болотна <i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz	-
	Gentiana verna L.	Тирлич весняний	Коручка темно-червона <i>Epipactis atrorubens</i>	-
	Goodyera repens (L.) R.Br.	Гудайєра повзуча	Коручка пурпурова <i>Epipactis purpurata</i> Smith	-
	Gymnadenia conopsea (L.) R.Br.	Билинець комарниковий	Коручка чемерникоподібна <i>Epipactis helleborine</i> (L.)	-

	Gymnadenia odoratissima (L.) Rich.	Билинець найзапашніший	Косарики черепитчасті <i>Gladiolus imbricatus</i> L.	-
	Heracleum carpaticum Porcius	Борщівник карпатський	Костриця Порціуса <i>Festuca porcii</i> Hack.	-
	Herminium monorchis (L.) R.Br	Бровник одноклубневий	Котячі лапки <i>Antennaria carpatica</i> (Wahlenb.) Bluff et Fingerh.	-
	Huperzia selago (L.) Bernh.	Баранець звичайний	Лілійка пізня (<i>Lloydia serotina</i> (L.) Rchb.	-
	Larix polonica Racib.	Модрина польська	Лілія лісова <i>Lilium martagon</i> L.	-
	Leontopodium alpinum Cass.	Білотка альпійська	Ломикамінь айзоподібний <i>Saxifraga aizoides</i> L.	-
	Leucojum vernum L.	Білоцвіт весняний	Ломикамінь карпатський <i>Saxifraga carpatica</i> Rchb.	-
	Leucorchis albida (L.) E.Mey	Левкорхіс білуватий	Любка дволиста <i>Platanthera bifolia</i> (L.)Rich.	-
-	Lilium martagon L.	Лілія лісова	Любка зеленоквіткова <i>Platanthera chlorantha</i> (Cust.) Rchb.	-
	Linnea borealis L.	Ліннея північна	Місячниця оживаюча <i>Lunaria rediviva</i> L.	-
	Listera cordata (L.) Br.	Зозулині сльози серцелисті	Мітлиця альпійська <i>Agrostis alpina</i> Scop.	-
	Listera ovata L.	Зозулині сльози яйцевидні	Мітлиця скельна <i>Agrostis rupestris</i> All.	-
	Lunaria rediviva L.	Лунарія оживаюча	Модрина польська <i>Larix polonica</i> Racib.	-
	Lycopodium annotinum L	Плаун колючий	Молодило гірське <i>Sempervivum montanum</i> L.	-
	Neottia nidus-avis (L.) Rich.	Гніздівка звичайна	Надбородник безлистий <i>Epipogium aphyllum</i> Sw.	-
	Orchis militaris L.	Зозулинець шоломоносний	Наскельниця лежача <i>Loiseleuria procumbens</i> (L.) Desv.	-
	Orchis ustulata L.	Зозулинець обпалений	Неотінея обпалена <i>Neotinea ustulata</i> (L.) R.M.	-
	Oreochloa disticha (Wulf.) Link.	Горянка дворядна	Осока двоколірна <i>Carex bicolor</i> All.	-
	Oxycoccus microcarpus Turcz. ex Rupr.	Журавлина дрібнопліда	Осока затінкова <i>Carex umbrosa</i> Host	-
	Pedicularis oederi Vahl	Шолудивник Едера	Осока Лахеналія <i>Carex lachenalii</i> Schkuhr	-
	Pinguicula alpina L.	Товстянка альпійська	Осока малоквіткова <i>Carex pauciflora</i> Lightf.	-
	Pinguicula vulgaris L.	Товстянка звичайна	Осока піхвова <i>Carex vaginata</i> Tausch	-
	Pinus cembra L.	Сосна кедрова європейська	Осока скельна <i>Carex rupestris</i> All.	-
	Platanthera bifolia L.	Любка дволиста	Осока темно-бура <i>Carex fuliginosa</i> Schkuhr	-

	Poa deylii Chriek et Juras.	Тонконіг Дейла	Первоцвіт малий <i>Primula minima</i> L.	-
	Primula poloninensis (Domin)Fed	Первоцвіт полонинський	Підсніжник білосніжний <i>Galanthus nivalis</i> L.	-
	Primula minima L.	Первоцвіт малий	Пізньюцвіт осінній <i>Colchicum autumnale</i> L.	-
	Ptarmica lingulata (Waldst. et Kirt.) DC	Чихавка язиколіста	Плаун річний <i>Lycopodium annotinum</i> L.	-
	Ptarmica tenuifolia (Schur) Schur.	Чихавка тонколіста	Плаунок плауноподібний <i>Selaginella selaginoides</i> (L.)	-
	Pulmonaria filarszkyana Javorka	Медунка Філярського	Псевдорхіс білуватий <i>Pseudorchis albida</i> (L.)	-
	Pulsatilla alba Rchb.	Сон білий	Роговиця роговикова <i>Dichodon cerastioides</i> ((L.) Rchb.	-
	Ranunculus tatrae Borb.	Жовтець татранський	Родіола рожева <i>Rhodiola rosea</i> L.	-
	Rhodiola rosea L.	Родіола рожева	Рододендрон східнокарпатський <i>Rhododendron myrtifolium</i> Schott et Kotschy	-
	Rhododendron kotschyi Simonk	Рододендрон східнокарпатський	Сверція багаторічна <i>Swertia perennis</i> L.	-
	Saussurea alpina (L.) DC	Соссюрея альпійська	Скополія карніолійська <i>Scopolia carniolica</i> Jacq.	-
	Saxifraga aizoides L.	Ломикамінь аїзовидний	Сон білий <i>Pulsatilla alba</i> auct. non Rchb.	-
	Scopolia carniolica L.	Скополія карніолійська	Сосна кедрова європейська <i>Pinus cembra</i> L.	-
	Selaginella selaginelloides (L.) Link.	Плаунок плауновидний	Соссюрея альпійська <i>Saussurea alpina</i> (L.) DC	-
	Sempervivum montanum L.	Молодило гірське	Сугайник Клужія <i>Doronicum clusii</i> (All.)Tausch	-
	Saussurea porcii Deger	Соссюрея Порца	Цибуля ведмежа <i>Allium ursinum</i> L.	-
	Swertia alpestris Baumg.	Сверція альпійська	Чихавка язичкова <i>Ptarmica lingulata</i> (Willd. et Kit.) DC.	-
	Traunsteinera globosa (L.) Reichb.	Траунштейнера куляста	Шафран Гейфелів <i>Crocus heuffelianus</i> Herb	-
	Taxus baccata L.	Тис ягідний	Язичок зелений <i>Coeloglossum viride</i> (L.) C.Hartm	-
Бурштинське опілля (Галицький національний природний парк)	Allium ursinum L.	Цибуля ведмежа	Цибуля ведмежа <i>Allium ursinum</i> L.	-
	Anemonastrum narcissiflorum (L.) Holub	Анемона нарцисоцвіта	Анемона нарцисоцвіта <i>Anemonastrum narcissiflorum</i> (L.)	-
	Astrantia major L.	Астранція велика	Головатень високий <i>Echinops exaltatus</i>	-
	Carlina cirsioides Klok.	Відкасник осотовидний	Відкасник осотовидний	-

			<i>Carlina cirsioides</i> Klok	
	<i>Carlina onopordifolia</i> Bess. ex Szaf., Kucz. et Pawt.	Відкасник татарниколистий	Відкасник татарниколистий <i>Carlina onopordifolia</i>	-
	<i>Cephalanthera</i> <i>damasonium</i> (Mill.) Druce	Булатка великоквіткова	Булатка великоквіткова <i>Cephalanthera damasonium</i>	-
	<i>Chamaecytisus</i> <i>blockianus</i> (Pawt.) Klaskova	Зіновать Блоцького	Зіновать Блоцького <i>Chamaecytisus blockianus</i>	-
	<i>Chamaecytisus podolicus</i> (Btock) Klaskova	Зіновать подільська	Зіновать подільська <i>Chamaecytisus podolicus</i>	-
	<i>Cypripedium calceolus</i> L.	Зозулинні черевички справжні	Зозулинні черевички справжні <i>Cypripedium</i> <i>calceolus</i> L	-
	<i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce) Soo	Пальчатокорінник Фукса	Пальчатокорінник Фукса <i>Dactylorhiza fuchsii</i>	-
	<i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) Soo	Пальчатокорінник плямистий	Пальчатокорінник плямистий <i>Dactylorhiza maculata</i> (L.)	-
	<i>Dactylorhiza majalis</i> (Reichenb.) P. F. Hunt et Summerhayes	Пальчатокорінник травневий	Пальчатокорінник травневий <i>Dactylorhiza majalis</i>	-
	<i>Epipactis atrorubens</i> (Hoffm. ex Benth.) Bess.	Коручка темно-червона	Коручка темно-червона <i>Epipactis atrorubens</i>	-
	<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz	Коручка чемерниковидна	Коручка болотна <i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz	-
	<i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz	Коручка болотна		
	<i>Epipactis purpurata</i> Smith	Коручка пурпурова	Коручка пурпурова <i>Epipactis purpurata</i> Smith	-
	<i>Chamaecytisus paczoskii</i> (V. Krecz.) Klaskova	Зіновать Пачоського	Пізнюцвіт осінній <i>Colchicum autumnale</i> L	-
	<i>Euphorbia volhynica</i> Bess. ex Racib.	Молочай волинський	Молочай волинський <i>Euphorbia volhynica</i> Bess. ex Racib.	-
	<i>Festuca pallens</i> Host	Костриця бліднувата	Костриця бліднувата <i>Festuca pallens</i> Host	-
	<i>Fritillaria meleagris</i> L.	Рябчик шаховий	Рябчик шаховий <i>Fritillaria meleagris</i> L.	-
	<i>Galanthus nivalis</i> L.	Підсніжник білосніжний	Підсніжник білосніжний <i>Galanthus nivalis</i> L.	-
	<i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R. Br.	Билинець довгорогий	Горицвіт весняний <i>Adonis vernalis</i> L.	-

	Leucojum venum L.	Білоцвіт весняний	Білоцвіт весняний <i>Leucojum venum L</i>	-
	Lilium martagon L.	Лілія лісова	Лілія лісова <i>Lilium martagon L.</i>	-
	Listera ovata (L.) R. Br.	Зозулині сльози яйцевидні	Зозулині сльози яйцевидні <i>Listera ovata (L.)</i>	-
	Lunaria rediviva L.	Лунарія оживаюча	Лунарія оживаюча <i>Lunaria rediviva L.</i>	-
	Neottia nidus-avis (L.) Rich.	Гніздівка звичайна	Гніздівка звичайна <i>Neottia nidus-avis (L.) Rich.</i>	-
	Nymphoies peltata (S.G. Gmel.) O.Kuntze	Плавун щитолістий	Плавун щитолістий <i>Nymphoies peltata (S.G. Gmel.) O.Kuntze</i>	-
	Orchis militaris L.	Зозулинець шоломоносний	Зозулинець шоломоносний <i>Orchis militaris L.</i>	-
	Orchis morio L.	Зозулинець салеповий	Булаткачервона <i>Cephalenthera rubra(L.)</i>	-
	Platanthera bifolia (L.) Rich.	Любка дволиста	Любка дволиста <i>Platanthera bifolia (L.) Rich.</i>	-
	Platanthera chlorantha (Cust.) Reichenb.	Любка зеленоквіткова	Любка зеленоквіткова <i>Platanthera chlorantha (Cust.) Reichenb.</i>	-
	Poa versicolor Bess.	Тонконіг різнобарвний	Шефран Гейфеля <i>Crocus heuffelianus</i>	-
	Pulsatilla grandis Wend.	Сон великий	Сон великий <i>Pulsatilla grandis Wend</i>	-
	Salvinia natans (L.) All.	Сальвінія плаваюча	Сальвінія плаваюча <i>Salvinia natans (L.)</i>	-
	Sedum antiquum Omelcz. et Zaverucha	Очиток застарілий	Очиток застарілий <i>Sedum antiquum Omelcz. et Zaverucha</i>	-
	Scopolia camiolica Jacq.	Скополія карніолійська	Скополія карніолійська <i>Scopolia camiolica Jacq.</i>	-
	Stipa capillata L.	Ковила волосиста	Ковила волосиста <i>Stipa capillata L.</i>	-
	Stipa pennata L.	Ковила пірчаста	Ковила пірчаста <i>Stipa pennata L</i>	-
	Stipa pulcherrima C. Koch	Ковила найкрасивіша	Ковила найкрасивіша <i>Stipa pulcherrima C</i>	-
	Stipa tirsia Stev.	Ковила вузьколиста	Ковила вузьколиста <i>Stipa tirsia Stev</i>	-
	Salix starkeana Willd.	Верба Старке	Рутвиця смердюча <i>Thalictrumfoetidum L.</i>	-
	Thalictrumfoetidum L.	Рутвиця смердюча	Тофільдія чашечкова	-

			<i>Tofieldia calyculata</i> (L.)	
	<i>Trapa natans</i> L.	Водяний горіх плаваючий	Водяний горіх плаваючий <i>Trapa natans</i> L.	-
	<i>Traunsteinera globosa</i> (L.) Reichenb.	Траунштейнера куляста	Траунштейнера куляста <i>Tofieldia calyculata</i> (L.)	-
	<i>Tofieldia calyculata</i> (L.) Wahlenb	Тофільдія чашечкова	Конюшина червонувата <i>Trifolium rubens</i> L	-
Горгани (природний заповідник «Горгани»)	<i>Lycopodium annotinum</i> L.	Плаун колючий	Зелениця альпійська <i>Diphasiastrum alpinum</i> (L.) Holub	-
	<i>Huperziaselago</i> (L.) Bernh	Баранець звичайний	Плаун річний <i>Lycopodium annotinum</i> L	-
	<i>Botrychium lunaria</i> (L.) Sw.	Гронянка півмісяцева	Баранець звичайний <i>Huperzia selago</i> (L.) Bernh	-
	<i>Pinus cembra</i> L.	Сосна кедрова європейська	Гронянка півмісяцева <i>Botrychium lunaria</i> (L.) Sw	-
	<i>Betula obscura</i> A. Kotula	Береза темна	Гронянка багатороздільна <i>Botrychium multifidum</i> (S.G.Gmel.) Rupr	-
	<i>Lunaria rediviva</i> L.	Лунарія оживаюча	Міхурниця гірська <i>Cystopteris montana</i> (Lam.) Desv	-
	<i>Rhododendron kotschyi</i> Simonk.	Рододендрон східнокарпатський	Міхурниця судетська <i>C. sudetica</i> A. Br. et Middle	-
	<i>Oxycoccus microcarpus</i> Turcz. Ex Rupr	Журавлина дрібноплода	Сосна кедрова європейська <i>Pinus cembra</i> L	-
	<i>Chamaespartium sagittale</i> (L.) P. Gibbs	Віничник крилатий	Береза темна <i>Betula obscura</i> A. Kotula	-
	<i>Astrantia major</i> L.	Астранція велика	Місячниця оживаюча <i>Lunaria rediviva</i> L	-
	<i>Arnica montana</i> L.	Арніка гірська	Рододендрон східнокарпатський <i>Rhododendron kotschyi</i> Simonk	-
	<i>Centaurea carpatica</i> (Porc.) Porc.	Волошка карпатська	Журавлина дрібноплода <i>Oxycoccus microcarpus</i> Turcz. Ex Rupr.	-
	<i>Lilium martagon</i> L.	Лілія лісова	Дрочок крилатий <i>Genistella sagittalis</i> (L.) Gams	-
	<i>Galanthus nivalis</i> L.	Підсніжник білосніжний	Конюшина червонувата <i>Trifolium rubens</i> L	-
	<i>Leucojum vernum</i> L.	Білоцвіт весняний	Лілія лісова <i>Lilium martagon</i> L.	-
	<i>Crocus heuffelianus</i> Herb.	Шафран Гейфелів	Підсніжник білосніжний <i>Galanthus nivalis</i> L.	-
	<i>Coeloglossum viride</i> (L.) C.Hartm.	Язичок зелений	Білоцвіт весняний <i>Leucojum vernum</i> L.	-
	<i>Dactylorhiza cordigera</i>	Пальчатокорінник	Шафран Гейфелів <i>Crocus heuffelianus</i> Herb.	-

	(Fries) Soo	серценосний		
	Dactylorhizamaculatum (L.) Soo	Пальчатокорінник плямистий	Косарика черепитчасті <i>Gladiolus imbricatus</i> L.	-
	Dactylorhizamajalis (Reichenb.) P.F. Hunt et Summerhayes	Пальчатокорінник травневий	Язичок зелений <i>Coeloglossum viride</i> (L.)	-
	Epipactishelleborine (L.) Crantz.	Коручка чемерниковидна	Зозульки серценосні <i>Dactylorhiza cordigera</i> (Fries)	-
	Goodyera repens (L.) R. Br.	Гудайєра повзуча	Зозульки Фукса <i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce)	-
	Gymnadeniaconopsea (L.) R. Br.	Билинець комарниковий	Зозульки плямисті <i>Dactylorhiza maculatum</i> (L.)	-
	Leucorchisalbida (L.) E. Mey.	Левкорхіс білуватий	Зозульки травневі <i>Dactylorhiza majalis</i> (Reichenb.)	-
	Listeracordata (L.) R. Br.	Зозулині сльози серцелисті	Коручка чемерникоподібна <i>Epipactis helleborine</i> (L.)	-
	Listeraovata (L.) R. Br.	Зозулині сльози яйцевидні	Гудієра повзуча <i>Goodyera repens</i> (L.)	-
	Neottianidus-avis (L.) Rich.	Гніздівка звичайна	Билинець довгорогий <i>Gymnadenia conopsea</i> (L.)	-
	Orchismacula (L.) L.	Зозулинець чоловічий	Зозулині сльози серцелисті <i>Listera cordata</i> (L.)	-
	Platantera bifolia (L.) Rich.	Любка дволиста	Псевдорхіс білуватий <i>Pseudorchis albida</i> (L.)	-
	Traunsteineraaglobosa (L.) Reichenb	Траунштейнера куляста	Траунштейнера куляста <i>Traunsteinera globosa</i> (L.)	-

5.2.4. Охорона природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України

Фізико - географічний район	Усього рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, од.	
Буковинське передгір'я (національний природний парк «Гуцульщина»)	Piece Pineta(cembre)	Субформація ялиново-кедрово-соснових лісів
	Quercetum (roburis) coryloso-caricosum (brizoides) Quercetum (roburis) Franguloso-caricosum (brisoides)	Група асоціацій дубових лісів ліщиновотрясункоосокових та свидиновотрясункоосокових
	Carpinetum-Quercetum (roburis) hederosum, Carpineto-Quercetum (roburis) asperuloso-hederosum	Асоціації грабово-дубового лісу плющевого та маренково-плющевого
	Fagela fluticosa	Група асоціацій букових лісів чагарникових
	Alnetum (incane) matteuccidosum	Асоціація сіровільхового лісу страусникового
	Fageto – Pineta (sylvestris)	Субформація буково-соснових лісів
	Quercetum (roboris) corylosa	Група асоціацій дубових лісів ліщинових (типові старі

		ліси)
	Carpineto-Quercetum caricosum (pilosae), Carpineto-Quercetum aegopodiosum	Асоціації грабово-дубового лісу волосистоосокового та яглицевого (старі типові насадження)
	Fagetum vincosum	Асоціація букового лісу барвінкового
	Fagetum dryopteridosum	Асоціація букового лісу щитникового (типові угруповання)
	Fagetum symphytosum, F. adenostylosum	Асоціації букових лісів серцевидноживокостевих та аденостилесових
	Acereta pseudoplatani	Формація яворових лісів
	Sphagneta depressipiceetosa	Формація пригніченоялиново-сфагнова
	Pineto (mugi) – Sphagneta	Формація гірсько соснова-сфагнова
Район Горган і Чорногори (Карпатський національний природний парк)	Abieto-Piceeto-Fageta	Ялицево-смереково-букові ліси
	Pinetea sylvestris	Сосни звичайної
	Piceeto-Pinetum	Смереково-соснові ліси
	Abieto-Piceeto-Pineta	Ялицево-смереково-соснові ліси
	Piceeto-Cembretea	Смереково-кедрові ліси
	Cembretea-Piceeta	Кедрово-смерекові ліси
	Pineto-Abieto-Piceeta	Сосново-ялицево-смерекові ліси
	Piceeto-Fageto-Abieta	Смереково-буково-ялицеві ліси
	Pineto-Piceetum myrtilloso-hylocomiosimia	Соснова смеречина чорницево-зеленомохова
	Piceeto-Abietum dryopteridosum	Смерекова яличина австрійськощитникова
	Piceetum sphagnosum	Смеречина сфагнова
	Sphagneta fusci	Сфагну рудого
	Sphagneta	Сфагнових мохів
	Cariceta (nigrae)	Осоки чорної
	Pineta mugi	Сосни гірської
	Saliceta herbaceae	Вербі трав'яної
	Saliceta kitaibelianae	Вербі Китайбея
	Rhododendreta kotchyi	Рододендрона східнокарпатського
	Myrtilleta	Чорниці
	Poaeta deylli	Тонконога Дейла
	Doroniceta carpatiae	Сугайника карпатського
	Festuceta carpatinae	Костриці карпатської
	Dryadeta octopetalae	Дріади восьмипелюсткової
	Loiseleuria procumbentis	Наскельниці лежачої
	Oreochloeta distichae	Горянки дворядної
	Adenostyleta	Адонестилесу сіролистого
Бурштинське опілля (Галицький національний природний парк)	Salvinieta natans	Формація сальвінії плаваючої
	Trapeta natans	Формація водяного горіха
	Nymphoideta peltatae	Формація плавуна щитолистого

	<i>Nymphaeeta albae</i>	Формація латаття білого
	<i>Nuphareta luteae</i>	Формація глечиків жовтих
	<i>Ceratophylleta submersi</i>	Формація кушира підводного
	<i>Stipeta capillateae</i>	Формація ковили волосистої
	<i>Stipeta pulcherrimae</i>	Формація ковили найкрасивішої
	<i>Stipeta pennatae</i>	Формація ковили пірчастої
	<i>Stipeta tirsae</i>	Формація ковили вузьколистий
	<i>Festuceta pallentis</i>	Формація костриці блідої
	<i>Cariceta humilis</i>	Формація осоки низької
	<i>Querceta (roboris) corylosa</i>	Група асоціацій дубових лісів з дуба звичайного ліщинових (Типові угруповання)
Горгани (природний заповідник «Горгани»)	<i>Pineto (cembrae)- Piceetum (abietis) vaccinosa(myrtilli)-hylocomiosum</i>	Кедринова смеречина чорницево-зеленомохова
	<i>Piceeto (abietis) – Pinetum (cembrae) sphagnosum</i>	Смерекова кедрина сфагнова
	<i>Piceeto (abietis)–Pinetum (cembrae) vaccinosa(myrtilli) – sphagnosum</i>	Смерекова кедрина чорницево-сфагнова
	<i>Piceeto (abietis)–Pinetum (cembrae) vaccinosa(myrtilli)–hylocomiosum</i>	Смерекова кедрина чорницево-зеленомохова
	<i>Pinetum (sylvestris) empetrosom (nigrae)</i>	Сосняк чорноводянковий

5.2.5. Охорона, використання та відтворення зелених насаджень

Осередками зростання значної частини раритетного фітогенотипу на території Івано-Франківської області є установи природно-заповідного фонду, а саме: природний заповідник «Горгани», Карпатський національний природний парк, національний природний парк «Гуцульщина», Галицький національний природний парк, національний природний парк «Верховинський», національний природний парк «Синьогора».

На території Карпатського НПП функціонує науково-дослідний розсадник – НДР «Підліснів» на площі 4,2 га, на яких розміщено посівне, шкільне та маточне відділення.

У посівному відділенні вирощуються сіянці для потреб лісовідновлення та лісорозведення, у шкільному – саджанці декоративних порід, які реалізуються населенню для озеленення.

Протягом 2025 року НПП «Верховинський» в рамках екологічної акції «Посади своє дерево» проводилась висадка дерев на територіях навчальних закладів Верховинського району, та органів місцевого самоврядування, висаджено 798 саджанців дерев, зокрема в с. Ільці біля інклюзивної екостежки «Гучівка» 739 саджанців сосни гірської, біля візит центру с. Ільці було висаджено 12 саджанців дугласії, 23 саджанці каштану, 23 саджанці дуба, біля Верхньоясенівського ліцею було висаджено 1 саджанець сосни гірської.

В Івано-Франківській області в рамках програми Президента України «Зелена країна» постійними лісокористувачами та органами місцевого самоврядування висаджено саджанців на площу 482,64 га.

З метою збереження біологічного різноманіття, унікального генофонду рослинного світу області рішенням Івано-Франківської обласної ради від 23.04.2021 № 150-62021 «Про затвердження списку рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Івано-Франківської області» затверджено перелік видів рослин, які не включені до Червоної книги України, які постійно або тимчасово (в періоди певних етапів життєвого циклу) ростуть у природних умовах на території Івано-Франківської області і перебувають під загрозою зникнення або істотного зменшення чисельності їхніх популяцій.

Перелік видів рослин, обсяги заготівлі, промислова заготівля на території області лімітуються, а любительський збір здійснюється за спеціальними дозволами та обов'язково узгоджується з користувачами угідь.

На ліси впливає низка абіотичних, біотичних і антропогенних чинників, під дією яких зменшується приріст деревини, відбувається часткова втрата крон, всихання окремих дерев і насаджень. Серед чинників негативного впливу на ліси провідне місце посідають хвороби лісу та листогризучі шкідники.

Лісопатологічні обстеження та обґрунтування в лісових масивах області здійснює спеціалізована служба Держлісагентства – державне підприємство «Івано-Франківськлісозахист» та постійні лісокористувачі області.

Одним із основних напрямів діяльності лісових підприємств області

залишається охорона лісу від пожеж та запобігання їх виникнення в лісових масивах, на торф'яниках і сільгоспугіддях.

Для попередження втрат від лісових пожеж лісогосподарські підприємства підтримують в належному стані і в достатній кількості протипожежний інвентар, проводять роботу по утриманню протипожежних розривів та мінералізованих смуг, поновлюють та встановлюють аншлаги та інформаційні панно на протипожежну тематику, організовують навчання лісової охорони по організації гасіння лісових пожеж, постійно проводять роз'яснювальну роботу серед місцевого населення, туристів та школярів. З настанням пожежонебезпечного періоду організовується цілодобове чергування та патрулювання лісових масивів.

Інформація щодо охорони, використання та відтворення зелених насаджень у межах населених пунктів області наведено у таблиці 5.2.5.1.

Таблиця 5.2.5.1.

Озеленення населених пунктів, га*

Заходи	Рік				
	2021	2022	2023	2024	2025
Створено нових зелених насаджень, га	71,2108	11,41	14,622	141,42	13,052
Проведено ландшафтну реконструкцію насаджень, га	8,26	23,39	12,912	66,76	14,467
Проведено догляд за насадженнями, га	155,212	90,95	131,33	677,83	256,442

* За інформацією органів місцевого самоврядування

5.2.6. Інвазійні чужорідні види рослин у флорі в межах області

В області простежуються тенденції до збільшення кількості адвентивних видів та розширення місця їх зростання і поширення.

Акцентуємо увагу на окремих адвентивних видах рослин, які зустрічаються на території області:

✓ амброзія полинолиста (природний ареал – Північна Америка). З'явилась в межах області 9-10 років назад, зустрічаються поодинокі популяції, як бур'ян;

✓ нетреба колюча (природний ареал – Південна Америка). Давно відмічена в області на окремих відкритих місцях Придністров'я, на околиці м. Івано-Франківська, а саме «Вовчинецьких горах» (зустрічається велика популяція);

✓ нетреба звичайна (природний ареал – Прикаспійська низовина), зустрічається рідко;

✓ хаменелюм римський (природний ареал – Західна Європа), зустрічається, як бур'ян на полях;

✓ хаоміла запашна (природний ареал – Північна Америка), зустрічається як бур'ян на полях;

✓ ромашка лікарська (природний ареал – Німеччина), розводять на присадибних ділянках як лікарську рослину;

- ✓ ехінацея пурпурова (природний ареал – Північна Америка), розводять в окремих лісництвах області як лікарську рослину;
- ✓ галінсога дрібноцвітна (природний ареал – Південна Америка), злісний бур'ян, популяції мають тенденцію до збільшення;
- ✓ стенаксис однорічний (природний ареал – Північна Америка), великі популяції на території області і навіть в Карпатах на висоті більше 1000м.;
- ✓ чорнобривці розлогі (Мексика), широко використовуються в озелененні;
- ✓ модрина японська (Японія), культивують в Карпатських Бескидах;
- ✓ сосна чорна (Західна Європа), розводять у парках культури та відпочинку.
- ✓ туя західна (природний ареал – Північна Америка), зустрічається в ботанічних садах та парках, широко застосовується в озелененні;
- ✓ гінкго дволопатеве (Китай), поодинокі дерева зустрічаються у великих містах.

Інвазивні види рослин в межах області значно впливають на місцеву флору та фауну. Їхні популяції з кожним роком збільшуються і витісняють місцеві види рослин. Наприклад, галінсога дрібноцвітна масово розмножується на присадибних ділянках і знищує врожай культурних рослин.

Для області найбільш поширеними інвазійними видами на сьогодні є 3 види. Це амброзія полинолиста (*Ambrosia artemisiifolia* L.), повитиця польова (*Cuscuta campestris* Junk.) та борщівник Сосновського (*Heracleum sosnovskyi* Manden). Експансія інвазійних видів гальмує процеси відновлення корінного рослинного покриву, створюючи можливості їх блокування та спричиняє умови до утворення угруповань з їх домінуванням.

5.3. Охорона, використання та відтворення тваринного світу

5.3.1. Загальна характеристика тваринного світу

Видова чисельність тваринного світу Івано-Франківщини порівняно з іншими регіонами України значно багатша.

На території області нараховується 198 видів представників фауни, які перебувають під загрозою зникнення і занесені до Червоної книги України. Ці види потребують систематичної роботи щодо виявлення місць їхнього перебування, проведення постійного спостереження за станом популяцій та наукових досліджень з метою розробки наукових основ їхньої охорони та відтворення.

Різноманітний тваринний світ Карпатського національного природного парку. Із поширених у Карпатах видів хребетних на території парку зареєстровано більше 200 видів, серед них: тритон альпійський, саламандра плямиста, кумка жовточерева, глухар, вівірка лісова, олень благородний, ведмідь бурий та ін. види.

Працівниками Карпатського НПП забезпечувалася охорона місць перебування диких тварин, здійснювався моніторинг чисельності окремих видів та проводилися заходи щодо попередження випадків браконьєрства. Службою державної охорони природно-заповідного фонду здійснювався постійний контроль за дотриманням природоохоронного режиму.

У природному заповіднику «Горгани» зафіксовано 218 видів хребетних тварин (птахів – 138, ссавців – 51, плазунів – 6, земноводних – 10, риб – 12, круглоротих – 1). Тут збереглися малозмінені місця існування найуразливіших великих ссавців: оленя благородного (*Cervus elaphus*), сарни європейської (*Capreolus capreolus*), ведмедя бурого (*Ursus arctor*), вовка (*Canis lupus*) та інших.

На території НПП «Верховинський» впродовж 2025 року постійно проводився догляд за встановленими біотехнічними спорудами та наявністю кормів і кормових віників у годівницях, протягом року заготовлено 1900 шт. кормових віників та 1350 кг сіна. Відремонтовано 75 м.п. форельних перепадів, які були зруйновані водою під час дощів. Систематично проводяться бесіди та зустрічі з відвідувачами Парку та серед місцевого населення на теми: «Збереження первоцвітів», «Режим тиші на період токування глухаря, тетерева, орябка», «Протипожежні заходи», «Режим тиші у період розмноження диких тварин», «Правила поведінки відвідувачів на території НПП «Верховинський»», «Посилення режиму охорони території та об'єктів ПЗФ Парку на період гону оленя благородного та нересту форелі струмкової», «Не будьмо ворогами для лісу».

Особливості географічного розташування екосистем НПП «Гуцульщина» та кліматичні фактори сприяли формуванню унікальної місцевої фауни. В екосистемах національного парку зустрічається 49 видів ссавців, 163 види птахів, 17 видів земноводних та 6 видів плазунів. Інвентаризація хребетних на території НПП «Гуцульщина» практично завершена. Мало вивченими є деякі класи, ряди, групи безхребетних: павуки, комахи, а також безхребетні водойм.

НПП «Гуцульщина» за 2025 рік було виготовлено і встановлено 5 годівниць, 10 солонців, побудовано 10,0 погонних метрів річкових перепадів, для підгодівлі фауни в зимовий період було заготовлено 0,7 т кормів, 0,65 тис. шт. кормових віників та закладено кормове поле на площі 0,01 га.

У загальнозоологічних заказниках «Чорний ліс» та «Гирява» охороняються олень благородний, козуля європейська, рись, борсук, в орнітологічному заказнику «Пожератульський» – глухарі.

В області проживають такі представники червонокнижної фауни:

ссавці: бурозубка альпійська, кутора мала, підковик малий, підковик великий, широкоух звичайний, норка європейська, борсук звичайний, видра річкова, кіт лісовий, рись, бурий ведмідь;

- земноводні: тритон карпатський, тритон альпійський, жаба прудка, саламандра плямиста;
- плазуни: полоз лісовий, мідянка;
- комахи: вусач альпійський;
- риби: харіус європейський (р. Лімниця), веризуб (р. Дністер), чоп великий (р. Дністер), чоп малий (р. Прут, притоки);
- птахи: лелека чорний, зміїд, беркут, глухар, тинівка альпійська.

Ліси населяють цінні мисливські види тварин: кабан, куниця лісова, лисиця

руда, заєць сірий, вивірка лісова, а також бурий ведмідь, олень благородний, сарна європейська.

5.3.2. Стан і ведення мисливського господарства

Сучасне мисливство виконує економічну, соціальну та екологічну функції. Економічна функція мисливського господарства стосується надання мисливцям різноманітних послуг, пов'язаних з проведенням полювання. Соціальна функція полягає у задоволенні рекреаційних потреб людей, створення робочих місць, сплаті податків в бюджети різних рівнів. Екологічна функція виражається в охороні та відтворенні мисливських тварин, примноженні їх популяції.

Ведення мисливського господарства та здійснення полювання регулюються законами України «Про мисливське господарство та полювання», «Про тваринний світ». Права та обов'язки користувачів мисливських угідь, визначені законодавчо, відображені у договорі про умови ведення мисливського господарства, який кожен користувач уклав з Івано-Франківським обласним управлінням лісового та мисливського господарства згідно рішення уповноваженого органу про надання у користування мисливських угідь.

За філією «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України» на території Івано-Франківської закріплено мисливські угіддя загальною площею 247,2 тис.га, в тому числі лісові угіддя 237,6 тис.га, польові – 9,4 тис.га, водно-болотні – 0,3 тис.га. Мисливське впорядкування проведено на площі 224,2 тис.га. Працює 56 штатних працівників, з них 7 мисливствознавців та 49 єгерів, на одного єгера припадає 5,4 тис. га.

У зв'язку з воєнним станом на території Івано-Франківської області не проводиться полювання, через те, ліміт (обсяги) добування мисливських тварин не використовувалися. Проте, на виконання рішення Ради оборони Івано-Франківської області від 29.08.2025 року та протоколу № 2 Державної надзвичайної протиепізоотичної комісії при Івано-Франківській ОДА від 04.09.2025 мисливськими дільницями проведено регулювання чисельності популяції диких свиней (кабанів), добуто 37 особин, 29 особин лисиць.

Фауна Прикарпаття надзвичайно багата, тут представлений практично весь видовий склад тварин і птахів України. У лісах водяться червонокнижні ведмідь бурий, рись, кіт лісовий, видра, горностаї, норка європейська, глухар, тетерів, рябчик, голуб-синяк.

У гірських струмках та ріках відновлюється популяція рідкісних харіуса та струмкової форелі. Основною статтею доходів організацій системи УТМР та переважної більшості інших громадських організацій та користувачів є кошти від реалізації мисливцям відстрільних карток під час полювання на пернату й хутрову дичину, які є масовими видами полювання. Більшість державних лісгосподарських підприємств в порядку ведення мисливського господарства отримує найбільше надходжень від проведення ліцензійного полювання на добування копитних тварин.

Таблиця 5.3.2.1.

Динаміка чисельності основних видів мисливських тварин (особин)*

Види мисливських тварин	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Олень благородний	1494	1443	1428	1553	1446
Козуля європейська	6512	6559	6859	7588	7668
Кабан	1552	1557	1637	2192	2114
Лисиця	767	779	1094	2449	1071
Заєць – русак	21679	22435	23186	20174	24752
Вовк	75	73	76	167	111

* Згідно інформації ДП «Ліси України»

Таблиця 5.3.2.2.

Добування основних видів мисливських тварин (особин)*

Рік	Види мисливських тварин	Затверджений ліміт добування	Видано ліцензій	Добуто	Не використано ліцензій
2021	Кабан	331	312	82	28
	Козуля	428	415	271	27
	Олень	53	39	11	16
2022	Кабан	-	87	70	5
	Козуля	-	2	-	2
	Олень	-	-	-	-
2023	Кабан	-	-	-	-
	Козуля	-	-	-	-
	Олень	-	-	-	-
2024	Кабан	453	-	-	-
	Козуля	512	-	-	-
	Олень	73	-	-	-
	Вовк	-	-	18	-
	Лисиця	-	-	657	-
2025	Кабан	185	-	120	-
	Козуля	170	-	-	-
	Олень	59	-	-	-
	Вовк	-	-	-	-
	Лисиця	-	-	1016	-

* Згідно інформації Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства

Основні проблеми мисливського господарства та шляхи його покращення:

- складний соціально-економічний стан, низька зайнятість місцевого населення, значний фактор браконьєрства;
- невисока чисельність основних видів мисливських тварин, що викликано рядом об'єктивних та суб'єктивних причин (браконьєрство, хвороби, висока щільність заселення та забудови);
- ускладнена процедура надання мисливських угідь в користування (отримання погоджень користувачів та власників земельних ділянок, яких в області

зараз нараховується сотні тисяч осіб). Для вирішення даного питання необхідна співпраця усіх державних органів в галузі мисливського господарства, законодавчі зміни в частині надання мисливських угідь;

- для забезпечення дієвої охорони мисливських угідь області необхідно якісно покращити матеріально-технічне забезпечення єгерської служби (гідними посадовими окладами, форменим одягом, табельною зброєю, транспортом, сучасними технічними засобами).

Проведено 1943 рейди з охорони державного мисливського фонду. На порушників складено 113 протоколів, накладено штрафів на загальну суму 30311 гривень, які сплачені в повному обсязі.

5.3.3. Стан і ведення рибного господарства

Фонд рибогосподарських об'єктів Івано-Франківщини складається з двох басейнів – Дністровського, р. Дністер з притоками та Дунайського – р. Прут з притоками.

До Дністровського басейну належить р. Дністер та 124 притоки (довжиною понад 10 км). Найбільші притоки: річки Бистриця Надвірнянська, Бистриця Солотвинська, Лімниця, Свіча, Сівка, Гнила Липа, Золота Липа, Луква, Ворона, Сукіль та інші.

До Дунайського басейну в межах Івано-Франківської області – р. Прут та 65 приток (довжиною понад 10 км). Найбільші притоки: Білий Черемош, Чорний Черемош, Рибниця, Пістинька, Чорнява, Лючка та інші.

Територія, що покрита поверхневими водами складає 23,7 тис. га.

Таблиця 5.3.3.1

Фонд рибогосподарських водних об'єктів*

Річки		Озера		Водосховища		Ставки	
Загальна кількість, шт.	Загальна протяжність, км	Загальна кількість, шт.	Загальна площа, га	Загальна кількість, шт.	Загальна площа, га	Загальна кількість, шт.	Загальна площа, га
8290	15284	42	98,7876	3	1631,2	1227	3454,9197

* За даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів

У річках гірської частини області іхтіофауна представлена наступними видами: харіус європейський, форель струмкова, головень, голянь, пічкур, бички, верхоплавка, окунь тощо. Рибопродуктивність невелика – 8-9 кг/га; рибні запаси оцінюються в 100 тонн.

Іхтіофауна річок рівнинної частини представлена такими видами: марена, рибець, білизна, плітка, окунь, головень, підуст, сом, судак, щука, сазан, карась, короп, лящ, клепець, плоскирка, голянь, верхоплавка, пічкур, бички, зустрічаються стерлядь, вирезуб, чоп тощо. (таблиця 5.3.3.2.).

Таблиця 5.3.3.2

**Виллов риби суб'єктами господарювання
(фізичні особи), які займаються рибництвом (аквакультурою) (тонн)***

Показники	2022	2023	2024	2025
Виллов риби та добування інших водних живих ресурсів-усього	8,0	-	-	13,4
У тому числі:				
Сазан, короп	6,5	1,33	-	10,6
Товстолобик	1,1	0,200	-	1,7
Карась	-		-	0,365
Інші види риб	0,4		-	0,71
Виллов риби (без інших водних живих ресурсів)	-	-	-	-
Реалізовано риби та інших водних живих ресурсів (живих та охолоджених)	5,4	1,530		7,55

* За інформацією Управління Державного агентства з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм у Івано-Франківській області.

5.3.4. Охорона та відтворення видів тварин, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів

На території області проживає близько 198 видів фауни, які занесені до Червоної книги України. Ці види потребують систематичної роботи щодо виявлення місць їх перебування, проведення постійного спостереження за станом популяцій та наукових досліджень з метою розробки наукових основ їх охорони та відтворення (таблиця 5.3.4.1. – 5.3.4.4.), 313 видів – до додатків Бернської конвенції, 100 видів – до додатків Боннської конвенції AEWА – 31, EUROBATS – 22, 331 види – до списку МСОП, 52 видів – до додатків CITES, 134 види – до Європейського списку.

Клас Круглороті – Cyclostomata

Угорська мінога – *Lamperta danfordi* Regan

Клас Риби – Pisces

Ряд Лососеподібні – Salmoniformes

Харіус – *Thymalus thymalus* L.

Клас Земноводні – Amphibia

Ряд Хвостаті – Caudate .

Плямиста саламандра – *Salamandra salamandra* L

Тритон карпатський – *Triturus montandoni* (Bouienger)

Тритон альпійський – *Triturus alpestris* (Laurenti)

Клас Плазуни – Reptilia

Ряд Лускаті – Squamata

Мідянка – *Coronella austriaca* Laurenti

Клас Птахи – Aves

Ряд Лелекоподібні –Ciconiformes

Лелека чорний – *Ciconia nigra* L.

Ряд Соколоподібні –Falconiformes

Підорлик малий – *Aguilapomarina* C.L. Brehm

Беркут – *Aquila chrysaetos* L.

Ряд Куроподібні – Galliformes

Глухар – *Tetrao urogallus* L.

Ряд Журавлеподібні –Gruiformes

Родина Журавлині – *Gruidae*

Сірий журавель – *Grus grus* L.

Ряд Совоподібні – Strigiformes

Пугач – *Bubo bubo* L.

Сичик-горобець – *Glaucidium passerinum* L.

Сова довгохвоста – *Strix uralensis* Pallas

Ряд Горобцеподібні –Passeriformes

Тинівка альпійська – *Prunella collaris* Scopoli

Клас Ссавці – Mammalia

Ряд Землерийкові – Soricidae

Бурозубка альпійська – *Sorexalpinus* Schinz

Кутора мала – *Neomys anomalus* Cabrera

Ряд Гризуни –Rodentia

Нориця мала водяна (повх) – *Arvicola scherman* (Shaw)

Нориця снігова – *Chionomys nivalis* (Martins)

Ряд Хижі –Carnivora

Бурий ведмідь – *Ursus arctos* L.

Горностай – *Mustela erminea* L.

Норка європейська – *Mustela lutreola* L.

Борсук – *Meles meles* (L.)

Видра – *Lutra lutra* (L.)

Кіт лісовий – *Felisilvestris* Schreber

Рись – *Felislynx* L.

Із зареєстрованих видів на території Карпатського НПП зустрічаються види, занесені до Червоної книги України.

Комахи – Insecta

Ряд Бабки – Odonata

Родина Кордулегастериди – Cordulegasteridae

Кордулегастер кільчастий – *Cordulegasterannulatus* (Latreille)

Ряд Веснянки – Plekoptera

Родина Перліди – Perlidae

Веснянка велика – *Periatmaxima*Skopoli

Ряд Твердокрилі або жуки – Coleoptera

Родина рогачі – Lucanidae

Жук – олень (рогач звичайний) – *Lucanuscervus* (Linnaeus)

Родина Вусачі – Cerambycidae

Розалія альпійська (вусач альпійський) – *Rosaliaalpina* (Linnaeus)

Ряд скорпіонові мухи – Mekoptera

Родина Льодовичники – Boreidae

Льодовичник звичайний – *Boreuswestwoodi* (Hagen)

Ряд лускокрилі – Lepidoptera

Родина Парусники – Papilionidae

Махаон – *Papilionmachaon* (Linnaeus)

Родина Німфаліди – Nymphalidae

Райдужниця велика – *Apaturairis* (Linnaeus)

Родина Сатири – Satyridae

Чорнушка манто (сатирманто) – *Erebiamanto* (DenisetSchifermiiler)

Родина Ведмедиці – Arctiidae

Ведмедиця-господиня – *Callimorphadominula* (Linnaeus)

Родина Совки – Noctuidae

Евхальція різнобарвна – *Euchalciavariabilis* (Piller)

Совка сокиркова – *Peripheriesdetphinii* (Linnaeus)

Стрічка голуба – *Catocalafraxini* (Linnaeus)

Стрічка орденська малинова – *Catocalasponsa* (Linnaeus)

Риби – Pisces

Ряд Лососеподібні – Saimoniformes

Лосось дунайський – *HuchohuchohuchoL.*

Земноводні – Amphibia

Ряд Хвостаті – Caudata

Тритон карпатський – *Thyturusmontandoni* (Boulenger)

Тритон гірський – *Triturus alpestris* (Laurenti)

Саламандра плямиста – *Salamandra salamandra L.*

Плазуни – Reptilia

Ряд Лускаті – Squamata

Мідянка – *Coronella austriaca* Laurenti

Птахи – Aves

Ряд Лелекоподібні – Ciconiformes

Лелека чорний – *Ciconia nigra L.*

Ряд Соколоподібні – Falconiformes

Підорлик малий – *Aquila pomarina C.L.Brehm*

Беркут – *Aquila chrysaetos L.*

Лунь польовий – *Circus cyaneus L.*

Сапсан – *Faico peregrin'us* Tunstall

Ряд Куроподібні – Galliformes

Глушець – *Tetrao urogallus L.*

Ряд Совоподібні – Strigiformes

Пугач – *Bubo bubo* L.

Сич волохатий – *Aegolius funereus* L.

Сичик-горобець – *Glaucidium passennum* L.

Сова довгохвоста – *Sthx uralensis* Pallas

Сипуха – *Tyto alba* (Scopoli)

Ряд Горобцеподібні – Passeriformes

Тинівка альпійська – *Prunella collaris* Scopoli

Скеляр строкатий – *Monticola saxatilis* (L.)

Золотомушка червоначуба – *Regulus ignicapillus* Temminck

Ссавці – Mammalia

Ряд Землерийкові – Soricidae

Бурозубка альпійська – *Sorex alpinus* Schinz

Кутора мала – *Neomys anomalus* Cabrera

Ряд Рукокрилі – Chiroptera

Підковоніс малий – *Rhinolophus hipposideros* (Bechstein)

Ряд Гризуни – Rodentia

Нориця мала водяна (повх) – *Arvicola scherman* (Shaw)

Нориця снігова – *Chionomys nivalis* (Martins)

Ряд Хижі – Carnivora

Горностай – *Mustela erminea* L.

Норка європейська – *Mustela lutreola* L.

Борсук – *Meles meles* (L.)

Видра – *Lutra lutra* (L.)

Кіт лісовий – *Felis silvestris* Schreber

Рись – *Felis lynx* L.

Таблиця 5.3.4.1.

**Види тварин природного заповідника «Горгани» занесені
до Червоної книги України**

Види тварин	Кількість особин
Тетрадонтофора блакитна	100
Подалірій, косатець-вітрилець	25
Махаон, косатець-ластівець	18
Красуня діва	10
Дозорець-імператор	8
Кордулегастер двозубчастий	5
Бабка перев'язана	5
Стрічкарка тополева	5
Мінливець великий	8
Гірняк Манто, чорнушка Манто	5
Сатурнія мала	5
Сатурнія руда	5
Стрічкарка блакитна	8
Пилкоротиця південна	5
Сонцевик фаубіле	10
Вусач альпійський	10

Мінога угорська, карпатська	12
Харіус європейський	37
Тритон карпатський	55
Тритон гірський, альпійський	44
Саламандра плямиста	54
Жовточерева джерлянка	24
Мідянка	34
Глухар	50
Чорний лелека	3
Шуліка чорний	4
Підорлик малий	14
Беркут	7
Орябок	56
Сич волохатий	5
Сичик-горобець	19
Дятел білоспинний	10
Трипалий дятел	4
Дятел зелений (жовна зелена)	7
Золотомушка червоночуба	12
Сова довгохвоста	19
Журавель сірий	3
Пугач	13
Тинівка альпійська	24
Голуб-синяк	26
Бурозубка альпійська	24
Кутора мала	35
Нетопир звичайний	11
Лилик двоколірний	13
Нічниця Брандта	12
Вечірниця руда	14
Вухань звичайний	10
Полівка снігова	33
Горностай	12
Норка європейська	9
Тхір лісовий	4
Видра річкова	6
Кіт лісовий	3
Рись звичайна	3
Ведмідь бурий	3

Таблиця 5.3.4.2.

Види тварин НПП «Гуцульщина», занесені до Червоної книги України

Види тварин	Кількість особин
Сич волохатий	2
Беркут	1
Підорлик малий	2
Пугач	5
Лелека чорний	4
Мідянка	14
Мінога угорська	48

Кіт лісовий	2
Сичик-горобець	3
Орел-карлик	2
Лосось дунайський	38
Сорокопуд сірий	4
Видра річкова	5
Рись звичайна	2
Борсук	15
Горностай	8
Норка європейська	12
Кутора мала	18
Підковоніс малий	13
Саламандра плямиста	2700
Сова довгохвоста	11
Глухар	8
Тритон альпійський	122
Тритон карпатський	140
Ведмідь бурий	2
Бурозубка альпійська	42
Полівка водяна	30
Широковух європейський	4
Лунь польовий	2
Гоголь	1
Змієїд	1
Полоз лісовий	2

Таблиця 5.3.4.3.

Види тварин Галицького НПП, занесені до Червоної книги України

Види тварин	Кількість особин
Широковух європейський	>20
Підковоніс малий	>200
Рясоніжка мала	>30
Горностай	>35
Норка європейська	>5
Тхір степовий	>10
Борсук	>30
Видра річкова	>25
Лелека чорний	>7
Чернь білоока	8
Гоголь	2120
Крех середній	6
Скопа	1
Підорлик малий	9
Лунь польовий	15
Кульон великий	80
Пугач	5
Сова довгохвоста	>50
Сорокопуд сірий	25
Саламандра плямиста	>15
Мінога українська	>1

Стерлядь	>5
Харіус європейський	>30
Вирезуб	>100
Чоп великий	>1
Пасмовець тополевий	>50
Махаон	>70
Мінливець великий	>100
П'явка медична	>50

Таблиця 5.3.4.4.

Види тварин Верховинського НПП, занесені до Червоної книги України

Види тварин	Кількість особин
Ведмідь бурий	8
Видра річкова	10
Норка європейська	6
Горностай	22
Рись	5
Кіт лісовий	6
Глушець	54
Орябок	50
Тетерук	53
Підорлик малий	4
Сапсан	2
Пугач	2

Таблиця 5.3.4.5.

Види тварин НПП «Синьогора», занесені до Червоної книги України

Види тварин	Кількість особин
Ведмідь бурий	9
Видра	12
Рись євразійська	11
Дикий кіт	11
Горностай	20
Глухар	69
Рябчик	95

Таблиця 5.3.4.6.

Види тварин Карпатського НПП, занесені до Червоної книги України

Види тварин	Кількість особин
Кордулегастер кільчастий	38
Жук-олень, рогач звичайний	12
Вусач альпійський	4
Махаон	2
Райдужниця велика	131
Чорнушка Манто	38
Бражник мертва голова	2
Сатурнія руда	20

Стрічкарка блакитна	46
Стрічкарка орденська малинова	36
Евхальція різнобарвна	19
Совка сокиркова	23
Ведмедиця-господиня	35
Рогохвіст-авгур	64
Мегариса рогохвостова	73
Марена звичайна	143
Карась звичайний, карась золотий	37
Лосось дунайський, головатиця	52
Саламандра плямиста	24750
Тритон альпійський	10850
Тритон карпатський	24620
Кумка жовточерева	32350
Мідянка звичайна	8
Лелека чорний	5
Скопа	2
Лунь польовий	2
Підорлик малий	7
Беркут	5
Сапсан	4
Тетерук	32
Глушець	76
Орябок	301
Голуб-синяк	40
Пугач	9
Сич волохатий	14
Сичик-горобець	12
Сова довгохвоста	74
Сипуха	1
Жовна зелена	178
Дятел білоспинний	62
Дятел трипаллий	46
Сорокопуд сірий	156
Тинівка альпійська	47
Золотомушка червоночуба	43
Скеляр строкатий	16
Білозубка велика	1420
Бурозубка альпійська	1520
Кутора мала	923
Підковоніс малий	2
Вухань звичайний	10
Вухань австрійський	12
Вечірниця руда	35
Нетопир звичайний	31
Лилик двоколірний	15
Кажан пізній	19
Кажан північний	17
Мишівка лісова	23
Полівка снігова	830
Ведмідь бурий	5

Горностай	65
Норка європейська	17
Тхір лісовий	67
Видра річкова	46
Кіт лісовий	5
Рись	11

Таблиця 5.3.4.7.

Кількість видів фауни, яким загрожує небезпека

Назва виду	Види, яким загрожує небезпека
	2025 рік
Хребетні:	
ссавці	55
птахи	176
плазуни	9
земноводні	17
риби	18
круглороті	1
Безхребетні	44

5.3.5. Охорона, використання та відтворення водних ресурсів

Охорона, використання та відтворення водних біоресурсів здійснюється відповідно до законів України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», «Про тваринний світ» та ін.

Івано-Франківською обласною радою прийнято рішення від 19.04.2024 № 886-30/2024 Про Регіональну програму розвитку галузі рибного господарства Івано-Франківської області на 2024-2030 роки, метою розроблення є забезпечення сталого розвитку галузі рибного господарства Івано-Франківської області, збереження природних запасів водних біоресурсів, підвищення конкурентоспроможного потенціалу та створення умов для інвестиційного розвитку, а також збільшення виробництва водних біоресурсів, покращення екологічного стану рибогосподарських водних об'єктів. Програма спрямована на розвиток рибного господарства області, підвищення рибопродуктивності водойм, визначає пріоритетні цілі та завдання, спрямовані на розв'язання економічних, екологічних та соціальних проблем, виконання яких сприятиме створенню сприятливих умов для збільшення обсягів вилову водних біоресурсів, підвищенню біопродуктивності рибогосподарських водних об'єктів з метою гарантування продовольчої безпеки, а також сприятиме підвищенню конкурентоспроможності, поліпшенню якості та розширенню асортименту продукції аквакультури місцевого виробництва, поліпшенню умов забезпечення населення такою продукцією.

Для збереження та охорони популяції раків у період їх природного відтворення – спарювання та виношування ікри, враховуючи рекомендації Інституту рибного господарства Національної академії аграрних наук України встановлено заборону на період із 01.12.2024 по 30.06.2025 на будь-який вилов

раків у рибогосподарських водних об'єктах Івано-Франківської області відповідно до наказу Управління Державного агентства меліорації та рибного господарства у Івано-Франківській області від 22.11.2024 № 31.

Для збільшення популяцій цінних аборигенних видів риб родини лососевих в 2025 році було проведено зарибнення гірських річок Івано-Франківщини молоддю форелі струмкової, харіуса європейського та лосося дунайського. Роботи із вселення зарибку виконано під контролем працівників Івано-Франківського рибоохоронного патруля та Держекоінспекції Карпатського округу, в присутності представників органів місцевого самоврядування. Загалом у річки в 2025 році випущено 89,6 тис. екз. риб.

Зарибнення відбувалось в два етапи. 25 серпня 2025 року вселено 80,5 тис. екз. риб, а саме:

- 45,2 тис. екз. струмкової форелі у р. Бистриця Надвірнянська в межах Надвірнянської територіальної громади;

- 35,3 тис. екз. струмкової форелі у р. Прут в межах Делятинської територіальної громади.

А 4 вересня 2025 року в р. Прут поблизу с. Микуличин в межах Яремчанської міської територіальної громади вселено 5,7 тис. екз. молоді харіуса європейського та 3,4 тис. екз. молоді лосося дунайського.

Для збереження водних біоресурсів у зимовий період, забезпечення охорони місць зимівлі риби з 1 листопада 2024 року в українських водоймах розпочата осінньо- зимова заборона на вилов водних біоресурсів у зимувальних ямах, тривалістю до початку нерестового періоду 2025 року.

*За даними Урядового порталу

5.3.5.1. Інвазійні чужорідні види тварин у фауні в межах області

Список інвазивних видів включає види тварин, випадково занесених людиною в нові для них регіони, де вони успішно приживаються, починають розмножуватися і захоплювати нові території.

Інвазивні («агресивні») види негативно впливають на місцеву фауну і флору, від чого стають шкідниками і карантинними об'єктами.

Ця проблема поширюється, зумовлюючи соціально-економічні, медико-санітарні та екологічні втрати, впливає на сільське, лісове, рибне господарство та природні системи, що є важливою основою людства. Такий збиток ускладняється зміною клімату, забрудненням навколишнього природного середовища, втратою середовища проживання та антропогенним забрудненням.

Прикладами інвазивних видів для Івано-Франківської області є усім відомі: колорадський жук, нутрія, ондатра, сіра ворона, сойка, сірий пацюк, чорний щур, слизняк іспанський.

Вирішення проблеми інвазивних видів, є невідкладною, оскільки загроза зростає щодня, викликаючи серйозні економічні та екологічні наслідки.

Профілактика є найбільш ефективним методом боротьби з проблемою.

Необхідно більш ретельно проводити митну перевірку вантажів, підвищувати ефективність карантину, обмежити ввезення інвазивних та генетично-модифікованих видів тварин.

Охорона тваринного світу включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання об'єктів тваринного світу.

Найбільш ефективним заходом щодо охорони об'єктів тваринного світу є створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду, правовий режим яких визначає Закон України «Про природно-заповідний фонд». Тваринний світ на таких територіях може охоронятися, як у комплексі з іншими природними ресурсами (наприклад, у заповідниках, національних природних парках), так і в спеціально створених з метою охорони тваринного світу об'єктах (загальнозоологічні, орнітологічні, заказники, зоологічні пам'ятки природи, зоологічні парки, сади тощо).

Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України видано ряд наказів для затвердження щодо плану дій для забезпечення виконання положень законів України «Про Червону книгу України» «Про тваринний світ», стосовно збереження рисі євразійської (*Lynx lynx* L.), ведмеда бурого (*Ursus arctos*).

В області налагоджена співпраця між установами природно-заповідного фонду та підприємствами, установами і організаціями, у віданні яких знаходяться території, які є місцем перебування ведмеда бурого, рисі євразійської та лелеки чорного, а також державними підприємствами лісової, мисливської галузі з науковцями та координація природоохоронних заходів.

5.4. Природні території, що підлягають особливій охороні

5.4.1. Стан і перспективи розвитку природно-заповідного фонду

Збереження біотичного і ландшафтного різноманіття шляхом створення нових та вдосконалення існуючих заповідних територій, формування регіональної екологічної мережі є одним з пріоритетних напрямків розвитку заповідної справи в Івано-Франківській області.

Станом на 01.01.2026 фактична площа природно-заповідного фонду області становить 225,886 тис. га, а з дублюванням площ ПЗФ становить 275,013 тис. га або 16,2 % від площі області та нараховує 582 території та об'єктів у тому числі:

- 33 об'єкти загальнодержавного значення площею 131,699 тис. га;
- 549 об'єкти місцевого значення площею 143,313 тис. га.

Протягом останніх років спостерігалася тенденція щодо збільшення площі природно-заповідного фонду області. У порівнянні з 2008 роком площа природно-заповідного фонду області зросла відповідно із 195,9 тис. га до 225,886 тис. га (відсоток заповідності області зріс відповідно із 14% до 16,2 % від загальної площі області). За цей час створено два національні природні парки, ряд об'єктів місцевого значення (таблиця 5.4.1.1.).

Природно-заповідний фонд області (таблиця 5.4.1.2.) представляють:

природний заповідник «Горгани» площею 5,3 тис. га; 5 національних природних парків загальною площею 120,3 тис. га (національний природний парк «Верховинський», національний природний парк «Гуцульщина», Галицький національний природний парк, Карпатський національний природний парк, національний природний парк «Синьогора»), 4 регіональні ландшафтні парки площею 78,967 тис. га; 72 заказників площею 51,196 тис. га; 275 пам'яток природи площею 11,34 тис. га; 7 дендрологічних парків площею 0,15 тис. га; 11 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва площею 0,09 тис. га; 207 заповідних урочищ площею 7,575 тис. гектара.

Установи природно-заповідного фонду загальнодержавного значення утримуються за рахунок коштів Державного бюджету України. Галицький національний природний парк підпорядкований Державному агентству лісових ресурсів України, національний природний парк «Синьогора» перебуває в підпорядкуванні Державного управління справами. Інші території та об'єкти природно-заповідного фонду області передано під охорону підприємствам, установам, організаціям і громадянам, перебувають у їх віданні відповідно до оформлених охоронних зобов'язань.

Найбільш повно у природно-заповідному фонді представлені природні комплекси Горган і Чорногори (природний заповідник «Горгани», Карпатський національний природний парк, національний природний парк «Верховинський», національний природний парк «Синьогора», заказники «Грофа», «Яйківський», «Тавпиширківський» та ін.).

Полонинсько-Чорногірську область репрезентує ландшафтний заказник «Чивчино-Гринявський», Сколівські Бескиди – Поляницький регіональний ландшафтний парк, Покутсько-Буковинські Карпати – національний природний парк «Гуцульщина», Прут-Дністровську область – Дністровський регіональний ландшафтний парк, Рогатинське Опілля – Галицький національний природний парк.

Згідно фізико-географічного районування найбільше заповідних об'єктів зосереджено в гірській частині – біля 62% природно-заповідного фонду області, Передкарпаття – 25% і в рівнинній частині – 13%.

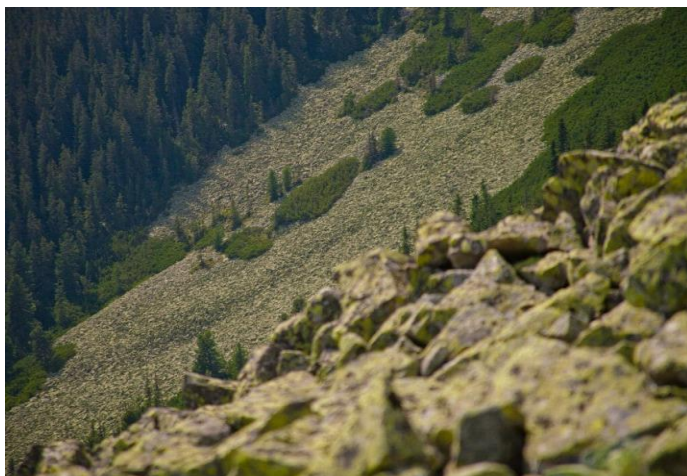
У кількісному відношенні переважають пам'ятки природи і заповідні урочища, проте за площею частка цих категорій незначна. За розмірами близько половини припадає на дрібні (від 1 до 10 га), трохи менше – об'єкти від 10 до 100 га. Великих заповідних територій (від 1000 га і більше) – 16.

Високий відсоток заповідності лісів у гірській частині області – Надвірнянському, Верховинському районах, (за рахунок Карпатського національного природного парку, національного природного парку «Верховинський»), Косівському (за рахунок національного природного парку «Гуцульщина» та регіонального ландшафтного парку «Гуцульщина»); у рівнинній частині – в Івано-Франківському (за рахунок Галицького національного природного парку), у Івано-Франківському (частково), Коломийському – за

рахунок Дністровського регіонального ландшафтного парку.

На виконання Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації» введеного в дію Указом Президента України від 23 березня 2021 року № 111/2021, Міндовкіллям створено відкритий електронний державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Необхідність створення такого Кадастру передбачена Законом України «Про природно-заповідний фонд України».

Кадастр використовується при плануванні подорожей та відпочинку, оформленні земельних ділянок, плануванні бізнесу, здійсненні громадського контролю, розробці документів просторового планування та при реалізації проектів соціально-відповідального бізнесу та волонтерів, що, на щастя, стає все більш популярним в Україні.

Таблиця 5.4.1.1.

Динаміка структури
природно-заповідного фонду Івано-Франківської області

№ з/п	Категорія територій та об'єктів ПЗФ	На 01.01.2024		На 01.01.2025		На 01.01.2026	
		Кількість, шт.	Площа, га	Кількість, шт.	Площа, га	Кількість, шт.	Площа, га
1	Природний заповідник	1	5344,2	1	5344,2	1	5344,2
2	Національні природні парки	5	120339,7	5	120339,7	5	120339,7
3	Регіональні ландшафтні парки	3	38455,0	4	78967,700	4	78967,700
4	Заказники	67	42213,885	72	51196,5445	72	51196,5445
	загальнодержавного значення	10	5415,8	10	5425,8	10	5425,8
	місцевого значення	57	36798,08	62	45770,7445	62	45770,7445
5	Пам'ятки природи	247	11222,92	275	11341,230	275	11341,230
	загальнодержавного значення	13	375,4	13	375,4	13	375,4
	місцевого значення	234	10847,52	262	10965,83	262	10965,83
6	Дендрологічні парки	7	152,96	7	153,422	7	153,422
	загальнодержавного значення	3	142,0	3	142,4620	3	142,4620
	місцевого значення	4	10,96	4	10,96	4	10,96
7	Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	9	90,3979	11	95,7979	11	95,7979
	загальнодержавного значення	1	7,0	1	7,0000	1	7,0000
	місцевого значення	8	83,4	10	88,7979	10	88,7979
8	Заповідні урочища	196	7365,82	207	7575,418	207	7575,418
	Фактична площа ПЗФ без дублювання	535	225185,34	582	225886,9924	582	225886,9924
	% фактичної площі ПЗФ від площі області	16,2		16,2		16,2	

*Площа територій та об'єктів ПЗФ з урахуванням територій ПЗФ, які перетинаються з межами інших територій ПЗФ (площі дублювання).

Таблиця 5.4.1.2.

Структура природно-заповідного фонду області станом на 01.01.2026 року

№ п/п	Найменування об'єктів ПЗФ	Об'єкти природно-заповідного фонду					
		Загальнодержавного значення		Місцевого значення		Всього	
		Кількість	Площа	Кількість	Площа	Кількість	Площа
1	Природні заповідники	1	5344,2	-	-	1	5344,2
2	Національні природні парки	5	120339,7	-	-	5	120339,7
3	Дендрологічні парки	3	142,462	4	10,96	7	153,422
4	Регіональні ландшафтні парки	-	-	4	78967,700	4	78967,700
5	Заказники – всього, в т.ч.:	10	5425,8	62	45576,7445	72	51196,5445
	Ландшафтні	2	3486,8	11	12606,7445	13	16093,5445
	Лісові	2	470,0	13	6295,8	15	6765,8
	Ботанічні	4	1006,5	26	1380,5	30	2387,0
	загальнозоологічні	-	-	2	15135,1	2	15135,1
	Орнітологічні	1	207,5	5	21,9	6	229,4
	Іхтіологічні	-	-	-	-	-	-
	Гідрологічні	1	255,0	5	2048,0	6	2303,0
	загальногеологічні	-	-	-	-	-	-
6	Пам'ятки природи – всього, в т.ч.:	13	375,4	262	10965,83	275	11341,66
	Комплексні	2	148,0	13	94,9	15	242,9
	Ботанічні	5	133,5	164	741,19	169	874,69
	Лісові	-	-	-	-	-	-
	Гідрологічні	5	33,4	16	12,62	21	46,02
	Джерела	-	-	-	-	-	-
	Зоологічні	-	-	1	0,1	1	0,1
	Геологічні	1	60,0	14	19,2	15	79,2
	Пралісові	-	-	54	9976,5	54	9976,5
7	Ботанічні сади	-	-	-	-	-	-
8	Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	1	7,0	10	88,7979	11	95,7979
9	Заповідні урочища	-	-	207	7575,418	207	7575,418
	РАЗОМ (з дублюванням площі)	33	131699,562	549	143313,7504	582	275,013

*Площа територій та об'єктів ПЗФ з урахуванням територій ПЗФ, які перетинаються з межами інших територій ПЗФ (площі дублювання)..

5.4.2. Водно-болотні угіддя міжнародного значення

На виконання домовленостей України в рамках Рамсарської конвенції статус водно-болотних угідь міжнародного значення в Івано-Франківській області отримали: Бурштинське водосховище, Витоки ріки Погорілець, Витоки ріки Прут, нижня частина річки Дністер зі старицями і деякими притоками (в межах Івано-Франківського району).

Водночас в області зосереджено 2,6 тис. га збережених водно-болотних угідь, частина яких входить до складу природно-заповідного фонду. Всього заповідано 87 боліт площею 1160,0 га.

Болота зосереджені переважно у стариці ріки Дністер Рогатинській, Галицькій, Тлумацькій та Городенківській територіальних громадах. В межиріччях і на терасах гірських річок, у замкнутих котловинах утворились сфагнові болота. Такі болота охороняються у Долинській та Рожнятівській територіальних громадах. Серед них – гідрологічні пам'ятки природи загальнодержавного значення: «Болото Ширковець», «Болото Мшана», «Болото «Висяче», гідрологічний заказник загальнодержавного значення «Турова дача», ландшафтний заказник місцевого значення «Саджавський».

Пріоритетами в напрямку відтворення водно-болотних систем на території Івано-Франківської області є виявлення і забезпечення охорони цінних об'єктів, а також екологічно безпечне використання їх ресурсів.

*Гідрологічна пам'ятка природи загальнодержавного значення
«Болото Ширковець».*

5.4.3. Біосферні резервати та Всесвітня природна спадщина

Завдяки географічному положенню Івано-Франківська область має можливість міжнародної співпраці в унікальному за своєю природою і науковою цінністю районі Українських Карпат – райони Горган і Чивчино-Гринявські гори, які прилягають в південно-західній частині до кордону з Румунією. На території Івано-Франківської області у прикордонній зоні у 2010 році створено національний природний парк «Верховинський», площею 12022,9 га. З румунської сторони в повіті Марамуреш зосереджено ряд природоохоронних територій. Тобто існують реальні можливості створення транскордонного українсько-румунського природоохоронного об'єкта (біосферного резервату).

Створення транскордонного українсько-румунського біосферного резервату на території Верховинського району Івано-Франківської області та Марамуреського повіту окрім збереження унікального біотичного та ландшафтного різноманіття сприятиме економічному розвитку регіону, в основному, за рахунок екотуризму, транспортних інфраструктур і розвитку традиційних методів ведення господарства.

5.4.4. Формування Смарагдової мережі

Створення Смарагдової мережі – нова для України форма охорони природи, що впроваджується в рамках виконання вимог ратифікованої в Україні Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), а також Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

На території Івано-Франківської області знаходяться 6 основних об'єктів, що відповідають критеріям Смарагдової мережі та включені до рекомендованого переліку українською стороною конвенції:

- природний заповідник «Горгани»;
- Карпатський національний природний парк;
- національний природний парк «Гуцульщина»;
- Галицький національний природний парк;
- національний природний парк «Верховинський»;
- Дністровський регіональний ландшафтний парк.

5.5. Еколого-освітня та рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Івано-Франківська область, як і Карпатський регіон в цілому, характеризується унікальними природними та рекреаційними ресурсами. Тому невідкладною справою є реєстр національних культурних цінностей краю, їх дослідження, збереження і використання для розвитку Прикарпаття як туристично-оздоровчої зони.

Рекреаційні ресурси регіону визначаються наявністю цілющого клімату, широкого спектру мінеральних вод, лікувальних грязей, багатою історією і цікавою етнографією, сукупністю оздоровчих закладів. Усе це приваблює в наш край численних відпочиваючих і туристів.

У цій справі дуже важливе місце займають рекреаційні зони, як фундаментальна основа збереження генофонду. Це важливо з декількох сторін. Насамперед, рекреаційні зони є територіями найпридатнішими для збереження генофонду рослинного і тваринного світу відповідної ландшафтно-територіальної та кліматичної зони, оскільки тут найбільше зберігся створений за багато мільйонів років природний стан.

В Карпатському національному природному парку функціонують: екотуристичний візит-центр, який створено з метою сприяння розвитку привабливого еколого-туристичного іміджу території Карпатського НПП, три кімнати природи в садибах природоохоронного науково-дослідного відділення (далі – ПНДВ), «Зелена лабораторія» на базі Яремчанського ПНДВ.

Працівники Карпатського НПП щороку готують план заходів щодо збереження цінних природоохоронних територій, що є середовищем існування особливо цінних видів флори та фауни. Так, впродовж зими в Парку проводиться екологічна акція «Допоможи птахам взимку». Фахівці відділу провели ряд цікавих заходів для учнів навчальних закладів та вихованців оздоровчих закладів. Під час занять та презентацій діти змогли ознайомитись з цікавими фактами про життя та підгодовлю зимуючих птахів Карпатського регіону.

Працівники Карпатського НПП провели ряд екологічних заходів на захист перших провісників весни для учнів навчальних закладів Яремчанщини та вихованців оздоровчих закладів. Діти детальніше дізналися про первоцвіти, які зростають на нашій території та взявши участь у майстер-класах з виготовлення підсніжників та шафранів з гофрованого паперу переконалися, що зроблені власноруч квіти є найкращим подарунком для своїх близьких.

Традиційно на День Довкілля впорядковували територію біля адміністративної будівлі, садіб природоохоронних науково-дослідних відділень, проводили благоустрій, насаджували дерева. Прибирали зони відпочинку, еколого-освітні стежки до туристичного сезону. Також проводили бесіди в дошкільних та навчальних закладах, на тему: «Чому потрібно охороняти навколишнє середовище».

Відзначаючи День працівника природно-заповідної справи в Екотуристичному візит-центрі традиційно оголошуються Дні відкритих дверей.

Відділ еколого-освітньої роботи КНПП для екологічної акції «Збережи ялинку» вже багато років поспіль є ініціатором проведення акції на території регіону і ця робота з підростаючим поколінням відобразилася на зменшенні порушень, пов'язаних з вирубуванням молодняка шпилькових порід у передсвятковий період, оскільки саме діти є великим мотиватором для своїх батьків. В екотуристичному візит-центрі відбувся захід в рамках екологічної акції «Збережемо ялинку!», під час якого проведено нагородження учасників конкурсу новорічних композицій «Казка різдвяної домівки». Гуртківці Будинку творчості дітей та юнацтва разом із своїми керівниками презентували власні різдвяно-новорічні композиції.

Важливе місце у діяльності відділу Карпатського НПП посідає робота з дітьми раніше окупованих територій або регіонів, які потерпають від воєнних дій

і відпочивають та проходять психологічну реабілітацію в оздоровчих закладах. Заходи проводяться як в Екотуристичному візит-центрі, так і в природному середовищі на базі «Літнього класу» і новоствореного еколого-освітнього класу «Дендрарій».

Загальна протяжність еколого-освітніх стежок на території Парку становить – 158 км. Середня довжина еколого-освітніх стежок – 8,3 км. Більше половина з них мають менше 8 км, а середня тривалість переходу по цих стежках не перевищує 3 годин. Тільки 5 стежок мають довжину більше 10 км, що пов'язане з важкодоступністю регіону. На 8 - облаштовані контрольно-пропускні пункти. Також вони пропонують флаєри зі схемою маршруту, де описана характеристика території, протяжність і особливості стежки.

Для послуг туристів пропонується мережа еколого- і науково-пізнавальних туристичних маршрутів.

Протягом 2025 року в природному заповіднику «Горгани» еколого-освітня діяльність проводилася у змішаному форматі (онлайн/офлайн) через дію воєнного стану на території України.

Впродовж року було проведено 52 заходи присвячені екологічним датам, взято участь у 3 екологічних акціях та організовано 5 екоосвітніх програм.

Заходи проводилися для дорослого населення, вихованців закладів дошкільної освіти, здобувачів освіти навчальних закладів, закладів вищої освіти Надвірнянської, Пасічнянської, Делятинської та Івано-Франківської ТГ.

У рамках реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року на базі Горганського ПНДВ було проведено екоосвітню програму «Різноманіття флори природного заповідника «Горгани» для здобувачів освіти Івано-Франківського навчально-реабілітаційного центру.

В рамках співпраці з ГО «Надбистрицька Гуцульщина» подано заявку «Бук 12 місяців» на Національний відбір конкурсу «Європейське дерево року». За результатами конкурсу «Бук 12 місяців» зайняв 2 місце.

Працівники сектору еколого-освітньої роботи природного заповідника «Горгани» взяли участь у 6 науково-практичних конференціях, 15 семінарах і 6 тренінгах.

Впродовж року установу відвідали 322 особи. Кількість учасників заходів у закладах дошкільної освіти, навчальних закладах, студентів вищих навчальних закладів – 1007 осіб.

На території природного заповідника «Горгани» діє науково-пізнавальна стежка «Греготи Горган». Протяжність маршруту – 9 км. Відвідування стежки дозволено лише у супроводі працівників установи та за попереднім записом.

На території національного природного-парку «Верховинський»:

- Проведено 81 еколого-освітній захід, екскурсії, бесіди, практичні заняття з внутрішньо переміщеними особами та відвідувачами еколого-освітнього візит-центру НПП «Верховинський» на природоохоронну тематику;

- Проведено 51 еколого – освітній захід в загальноосвітніх навчальних закладах району на еколого – освітню та природоохоронну тематику;

- Проведено 28 еколого – освітніх занять на еколого-освітню та природоохоронну тематику в дошкільних закладах;
- Відзнято 39 відеоролик на підтримку екологічних акцій та розповсюджено в інтернет ресурсах;
- Опубліковано 96 публікацію на еколого – освітню тематику в соціальних мережах – фейсбук та сайт Парку;
- Виготовлено 178 штук поліграфічно-інформаційної продукції на природоохоронну, еколого-освітню тематику та розповсюджено серед населення, відвідувачів і туристів регіону;
- Розроблено та впроваджено програми для проведення еколого-освітніх заходів на природі.

У 2025 році через контрольньо-пропускний пункт НПП «Синьогора» пройшло 10823 особи.

Рекреаційно-туристична діяльність НПП «Синьогора» в 2025 році включає такі заходи, як:

- 117 екскурсій для 920 екскурсантів;
- екскурсія для учасників проєкту «Відкриті горизонти» – «SPEEDY – підтримка осіб з інвалідністю в Україні»;
- 9 спортивно масових заходів з більше як 2200 любителями спорту (чемпіонат України зі спортивного туризму, першість НПП «Синьогора» з лижних перегонів, «Gorganu Race 2025», «Трейл Синьогора-25», велозабіг «Моє здоров'я – моє право», квест «Пізнай природу Синьогори», обласні змагання серед лижників-гонщиків з перегонів на лижеролерах та кросу);
- таборування учасників Пласту з більше як 130 відвідувачами;
- відпочинковий табір «Юніверс-Кемп» для 450 дітей з усієї України;
- 25 туристичних походів для більше як 600 відвідувачів парку;
- розчищено понад 120 км туристичних маршрутів;
- оновлено маркування 130 км туристичних маршрутів;
- прибирання сміття для відновлення і утримання всіх туристичних маршрутів і території парку у належному стані.

Еколого-освітня діяльність НПП «Синьогора» в 2025 році провела:

- 5 практичних та 5 лекційних занять на тему охорони природи;
- співпраця з місцевими закладами середньої освіти та залучення школярів до участі в екологічних акціях;
- підписання нової угоди про співпрацю з Богрівською гімназією Солотвинської ТГ (всього підписано 7 угод);
- 17 занять з факультативної навчальної дисципліни «Лісова педагогіка з основами виживання» в ліцях та гімназіях Солотвинської ОТГ з 252 учнями;
- 17 еколого-освітніх екскурсій, в яких прийняло участь 450 дитини;
- еколого-освітня робота зі 130 пластунами – Крайового мандрівного вишкільного табору «Говерля»;
- еколого-освітні заняття для табору «Синьогора-Діти Героїв»;
- 2 майстер-класи для 35 школярів;

- 8 еколого-освітніх акцій ("Будиночок для пташки", «Нагодуйте пташок у зиму», «Збереження первоцвіту») з 116 особами;
- більше 50 інформаційних дописів на сайті і в соціальних мережах парку;
- встановлено 7 інформаційних стендів з еколого-освітньої роботи;
- підготовлено і роздруковано 14 інформаційних буклетів на екологічну тематику.

З метою забезпечення розвитку туристичного потенціалу на території НПП «Верховинський» створено та функціонує 10 еколого-пізнавальних туристичних маршрутів, зокрема: Кінний туристичний маршрут «Від джерела до джерела», «ім. Цісаревича Рудольфа»; «Скала Баби»; «Перкалаба – Пробійнівка»; «Монастирський»; «Чемірне»; «Кляуза Лостун»; «Стежками Лесі Українки» та «Від джерела «Сірководневе» до джерела «Буркут»; «Чивчин»». Маршрути облаштовані для безпечного перебування на них, а саме: щорічно проводиться маркування, встановлено вказівники, аншлаги, облаштовані джерела питної води, місця тимчасового відпочинку з місцями для розведення вогню;

- Розроблено макети 8 інформаційних стендів (малих) та 6 (великих) - про рекреаційні об'єкти, цінні природні комплекси, історичні місця на території Парку;
- Встановлено 5 інформаційних стендів на території Перкалабського ПНДВ;
- Створено еколого-освітню інклюзивну стежку в ур. Перкалаба;
- Розроблено макети 5-ти панорамних стендів;
- Здійснено очищення еколого-пізнавальних туристичних маршрутів загальною протяжністю 37 км;
- Здійснено напрацювання щодо виготовлення буклетів та флаєрів про рекреаційні місця Парку для ознайомлення туристів і відпочиваючих з привабливістю території, пам'ятками природи, рекреаційними місцями парку;
- Створено 19 рекламних та навчально-пізнавальних відеороликів про тематичні заходи і екскурсії що проводилися працівниками відділу рекреації, на сайт Парку, сторінки Facebook та Instagram;
- Розроблено макет буклету про еколого-пізнавальні туристичні маршрути та екологічні стежки НПП «Верховинський»;
- Визначено місця для відзняття 3D туру з найцікавішими локаціями на території Парку;
- Промоція еколого-освітнього візит-центру, готелю «Верховинський» та інших послуг що надає установа;
- Створено нові туристичні шляхи, їх мережі на території НПП «Верховинський» в програмі Google maps (мої карти) та планування облаштувань: вказівниками, маркуванням, місця для короткотривалого відпочинку;
- Відредаговано та доповнено офіційний сайт НПП «Верховинський»;
- Підготовлено та висвітлено інформаційні матеріали до 15-ї річниці створення парку для висвітлення в засобах масової інформації;

- Ведення соц.-мереж установи;
- Працівниками відділу здійснювався підбір інформаційних матеріалів про рекреаційні об'єкти, цінні природні комплекси, історичні місця на території Парку для поступового макетування стендів та щитів;
- Встановлено 5 лавочок для відпочинку в ур. Перкалаба.

За 2025 рік в Галицькому НПП проведено екскурсії та благодійні заходи. Також, екскурсії проводились науково-просвітницьким центром з відвідуванням інтерактивного еколого-пізнавального центру та еколого-освітніми стежками.

Національний природний парк «Гуцульщина» тісно співпрацює із закладами освіти та організовували спільні еколого-освітні заходи: заняття, акції, квести тощо.

5.6. Державна політика та заходи збереження біорізноманіття

Охорона тваринного світу включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання об'єктів тваринного світу.

Найбільш ефективним заходом щодо охорони об'єктів тваринного світу є створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду, правовий режим яких визначає Закон України «Про природно-заповідний фонд». Тваринний світ на таких територіях може охоронятися як у комплексі з іншими природними ресурсами (наприклад, у заповідниках, національних природних парках), так і в спеціально створених з метою охорони тваринного світу об'єктах (загальнозоологічні, орнітологічні, заказники, зоологічні пам'ятки природи, зоологічні парки, сади тощо).

Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України видано ряд наказів про затвердження плану дій для забезпечення виконання положень законів України «Про Червону книгу України» «Про тваринний світ», стосовно збереження рисі євразійської (*Lynx lynx* L.), ведмедя бурого (*Ursus arctos* L.), зубра (*Bison bonasus* L.).

В області налагоджена співпраця між установами природно-заповідного фонду, підприємствами, установами та організаціями у віданні яких знаходяться території, які є місцем перебування ведмедя бурого та рисі євразійської.

6. ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ҐРУНТИ

6.1. Структура та стан земель

6.1.1. Структура та динаміка основних видів земельних угідь

За даними ГУ Держгеокадастру в Івано-Франківській області загальна площа земель станом на 01.01.2026 складає 1392,7 тис. га, із них сільськогосподарські угіддя – 630,5 тис. га (45,3 % від загальної площі території області), в тому числі:

- рілля – 397,2 тис. га (28,5% від загальної площі території області);
- перелogi – 6,8 тис. га (0,5% від загальної площі території області);
- багаторічні насадження – 16,3 тис. га (1,17% від загальної площі території області);

- сіножаті і пасовища – 210,2 тис. га (15,09% від загальної площі території області).

Площа лісів та інших лісовкритих площ складає – 635,7 тис. га (45,65% від загальної площі території області).

Дані щодо структури та стану земель області наведені у таблиці 6.1.1.1.

Таблиця 6.1.1.1.

Структура та динаміка основних видів земельних угідь області*

Основні види земель та угідь	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території
Загальна територія	1392,7	100	1392,7	100,0	1392,7	100,0
у тому числі:						
1. Сільськогосподарські угіддя	630,5	45,3	630,5	45,3	630,5	45,3
з них:						
рілля	397,2	28,5	397,2	28,5	397,2	28,5
перелоги	6,8	0,5	6,8	0,5	6,8	0,5
багаторічні насадження	16,3	1,17	16,3	1,17	16,3	1,17
сіножаті	83,9	15,09	210,2	15,09	210,2	15,09
пасовища	126,3					
2. Ліси і інші лісовкриті площі	635,7	45,65	635,7	45,65	635,7	45,65
з них вкриті лісовою рослинністю	587,1	42,15	587,1	42,15	587,1	42,15
3. Забудовані землі	63,1	4,53	63,1	4,53	63,1	4,53
4. Відкриті заболочені землі	2,7	0,19	2,7	0,19	2,7	0,19
5. Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (піски, яри, землі, зайняті зсувами, щебенем, галькою, голими скелями)	22,7	1,63	22,7	1,63	22,7	1,63
6. Інші землі	38,0	2,73	38,0	2,73	38,0	2,73
Усього земель (суша)	1368,9	98,29	1368,9	98,29	1368,9	98,29
Території, що покриті поверхневими водами	23,8	1,71	23,8	1,71	23,8	1,71

*За даними ГУ Держгеокадастру в Івано-Франківській області

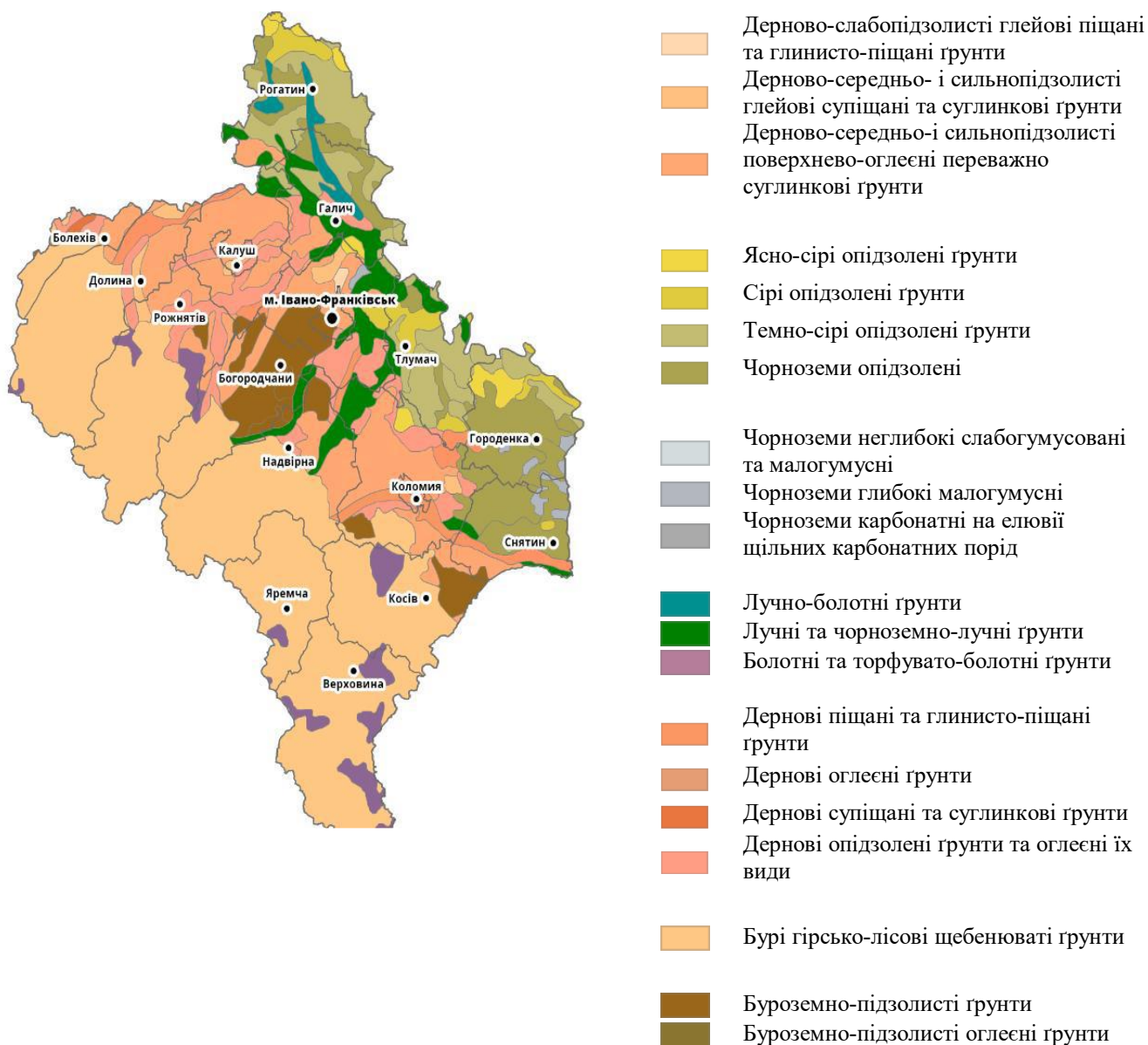

Рис. 6.1.1.1. Мапа ґрунтів регіону.

6.1.2 Стан ґрунтів

Основним джерелом достовірної інформації про агрохімічний та екологічний стан ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення в області є дані агрохімічної паспортизації, яка здійснюється відповідно до Указу Президента «Про суцільну агрохімічну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення», законів України «Про охорону земель», «Про державний контроль за використанням та охороною земель», Івано-Франківський регіональний центр державної установи «Інститут охорони ґрунтів України».

Результати агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення свідчать: стан родючості ґрунтів погіршується, і в останні десятиліття ми спостерігаємо не збереження й відтворення родючості ґрунтів, а їх втрату.

У більшості країн з розвинутим аграрним сектором земля перебуває у повноцінній приватній власності, але за цих умов держава не тільки не послаблює контроль за її раціональним використанням, а, навпаки, посилює його, бо ні за яких земельних реформувань, за будь-якої форми власності на землю, за жодних умов узагалі родючість ґрунтів не повинна втрачатися, а ґрунти деградувати. Це абсолютно неспростовна умова сталого землекористування.

Охорона ґрунтів, їхнє раціональне використання, відтворення та збереження їх родючості неможливе без здійснення моніторингу ґрунтового покриву, результати якого забезпечують періодичний контроль їх агроекологічного стану, розробку заходів щодо підвищення їх родючості та поліпшення якості сільськогосподарської продукції.

Агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення забезпечує виконання таких завдань:

- проведення систематичних та вибіркових агрохімічних обстежень з відбором проб ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення;

- проведення лабораторних досліджень ґрунтових проб з метою визначення показників їх родючості, вмісту важких металів, радіонуклідів та залишків пестицидів;

- виготовлення і видача агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки землевласникам та землекористувачам;

- визначення агрохімічного та еколого-агрохімічного балів земельних ділянок на основі даних агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки;

- виготовлення агрохімічних картограм;

- складання проектів та розроблення рекомендацій щодо ефективного використання агрохімікатів та проведення ґрунтоохоронних заходів;

- створення та ведення інформаційних банків даних про якісний стан ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення;

- проведення комплексного аналізу та оцінки змін якісного стану ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення.

За період з 2021 по 2025 роки Івано-Франківським регіональним центром ДУ «Держґрунтохорона» проведено обстеження сільськогосподарських угідь на площі 75,9 тис. га, що складає 12,0 % від наявних в області. Через нестачу коштів державного бюджету та відсутність правової відповідальності землекористувачів за обов'язкове проведення обстеження сільськогосподарських угідь площа земель, на яких проведено агрохімічну паспортизацію, з кожним роком суттєво зменшується.

В області спостерігається тенденція погіршення агроекологічного стану земель, до розвитку на них процесів деградації ґрунтів – ерозії, дегуміфікації, переущільнення, зменшення біорізноманіття тощо. Причиною деградації найчастіше стають:

- нераціональна структура сільгоспугідь, посівних площ, розміщення культур без достатнього повного врахування ґрунтового кліматичних умов;

- дефіцитний баланс біофільних елементів через невеликі дози гною і мінеральних добрив, які застосовують;
- послаблення державного управління у сфері охорони земель і ґрунтів, недостатнє задіяння економічних стимулів для екологічнобезпечного використання земельних ресурсів, механізмів економічної та адміністративної відповідальності землекористувачів за порушення вимог щодо охорони родючості ґрунтів.

Кислотність обстежених угідь. За останні роки в області заходи з вапнування кислих ґрунтів практично відсутні, що негативно позначається на загальній екологічній ситуації. В області з 2007 по 2020 рік діяли програми поліпшення родючості сільськогосподарських угідь, згідно з якими на вапнування кислих ґрунтів було виділено кошти, але явно недостатні для того, щоб відчутно поліпшити якість ґрунтів. У прийнятих на 2021-2025 роки «Комплексній програмі розвитку агропромислового комплексу та сільських територій Івано-Франківської області» фінансування такого агрозаходу не передбачено.

У закисленому ґрунті – підвищений вміст іонів водню, що перетворює внесені добрива в непридатні для засвоєння рослинами. В кислих ґрунтах розвиваються грибки, паразити, збудники різноманітних захворювань рослин. Негативна дія підвищеної кислотності проявляється в комплексному погіршенні фізико-хімічних та біологічних властивостей ґрунту, спостерігається дефіцит кальцію, азоту та інших поживних речовин. Водночас у них підвищена кількість рухомих форм алюмінію й марганцю, які шкідливо впливають на розвиток рослин. Реакція ґрунтового розчину в більшості випадків виступає як головний фактор, що лімітує врожай.

За результатами лабораторних досліджень констатуємо факт наявності в області серед обстежених угідь 52,5 відсотки кислих земель. Серед них 16,0 % припадає на дуже сильно- та сильноокислі, 14,9 % - середньоокислі, 21,9 % - слабоокислі ґрунти (табл.6.1.2.1).

Таблиця 6.1.2.1

Характеристика ґрунтів за реакцією ґрунтового розчину за результатами агрохімічної паспортизації (середнє за 2021-2025 роки)

Площа ґрунтів за реакцією ґрунтового розчину, %								Середньо зважений показник, одиниць рН сол.
дуже сильно та сильно кислі ≤ 4,5	середньоокислі 4,6-5,0	слабо кислі 5,1-5,5	всього кислих < 4,6-5,5	близькі до нейтральних 5,6-6,0	нейтральні 6,1-7,0	слабо лужні 7,1-8,5	середньо лужні 7,6-8,0	
16,0	14,6	21,9	52,5	25,5	22,0	0	0	5,4

Найбільше кислих угідь серед обстежених знаходиться у гірських районах Карпат, а саме: Верховинському – 100,0 %, Косівському – 100 % та Надвірнянському – 85,9 %, Найменшу питому вагу серед обстежених сільськогосподарських земель займають кислі ґрунти в Івано-Франківському (34,9 %) та Калуському (47,5 %) районах.

Середньозважений показник кислотності обстежених угідь становить 5,4 одиниці рН, що характеризує ґрунти як слабокислі.

Землекористувачі без державної підтримки не в змозі профінансувати проведення цих робіт, так як виходячи з науково обґрунтованих норм, потреба у проведенні вапнування кислих ґрунтів по області складає близько 30,0 тис. га щороку.

Попри труднощі, що є в аграрному секторі, вапнування в умовах Прикарпаття повинне стати обов'язковим заходом для відтворення і підвищення родючості кислих ґрунтів. Подальше зволікання та не вирішення проблеми відродження хімічної меліорації цих ґрунтів призведуть до небезпечної агроекологічної ситуації, в результаті якої буде загальне погіршення стану ґрунтів та втрата їх родючості.

За сучасних умов господарювання традиційна технологія хімічної меліорації з внесенням по поверхні необхідної кількості вапна і далшим його заорюванням у ґрунт є мало привабливою в економічному плані. Сильнокислі та середньокислі ґрунти найбільш доцільно провапнувати за технологією компенсуючої (підтримувальної) меліорації, за якої витрати вапнякових матеріалів скорочуються у півтора рази. На слабокислих ґрунтах оптимальним є застосування технології локального окультурювання.

Таким чином, у регіональній програмі доцільно змінити акцент з розподілу коштів для дуже обмежених обсягів вапнування на забезпечення максимальної прибутковості цього агрозаходу, передбачивши більш ефективне державно-приватне партнерство в цьому питанні.

Вміст гумусу в обстежених угіддях. Гумус є основним джерелом поживних речовин в ґрунті, від вмісту, запасів і якості якого залежать умови росту та розвитку рослин.

Аналізуючи стан ґрунтів області потрібно відмітити, що в загальній втраті гумусу в ґрунтах України (0,05 % кожні п'ять років) є і частка його втрат ґрунтами Прикарпаття (табл.6.1.2.2).

Таблиця 6.1.2.2

Характеристика ґрунтів за вмістом гумусу за результатами агрохімічної паспортизації (середнє за 2021-2025 роки)

Площа ґрунтів, %						Середньо- зважений показник, %
дуже низький < 1,1	низький 1,1-2,0	середній 2,1-3,0	підвищений 3,1-4,0	високий 4,1-5,0	дуже високий > 5,0	
0,1	5,5	38,5	35,3	17,4	3,2	3,28

Середньозважений показник вмісту гумусу по області становить 3,28 %, що відповідає підвищеному рівню забезпеченості. Найвищий показник забезпеченості гумусом у Коломийському та Верховинському районах, найнижчий – у Косівському та Надвірнянському районах.

Найважливішим ресурсом для забезпечення відтворення вмісту гумусу ґрунтів залишаються органічні добрива, рослинні рештки, побічна продукція, сидерати тощо, внесення яких позитивно впливає на агрохімічні, фізичні та

водно-повітряні властивості ґрунтів.

Обсяги внесення органічних добрив в області незначні, за останній рік склали лише 3,4 т/га посівної площі, тоді як мінімальна норма для забезпечення бездефіцитного балансу гумусу (залежно від ґрунтово-кліматичної зони) має становити в рік від 8 до 14 т/га.

Вирішуючи завдання оптимізації гумусового стану ґрунту, необхідно виходити з того, що його регулювання повинно здійснюватися усіма засобами землеробства (оптимізація співвідношення угідь і сівозмін, обробітку ґрунту, застосування усіх наявних джерел органічної речовини тощо). Зважаючи на це необхідно:

- запровадження у виробництво ґрунтоохоронних сівозмін з оптимальним співвідношенням культур, а також за рахунок розширення площ під багаторічними травами, особливо бобовими, яких має бути не менше 10-15 %;
- вирощування проміжних культур і сидератів, заміна чистих парів зайнятими; застосування агротехнічних заходів, які сприяють більшому надходженню в ґрунт органічних речовин у вигляді кореневих і післяжнивних решток;
- створення умов для більш ефективної гуміфікації органічних матеріалів, що надходять до ґрунту, через застосування відповідних агротехнічних і агрохімічних заходів;
- створення і розробка принципово нових верми- і біокомпостів, рідких і твердих біомінеральних добрив, біостимуляторів росту рослин, які виробляють з різної органічної речовини методами біоконверсії. Доцільно проаналізувати обсяги відходів тваринницьких, а особливо птахоферм та свиновідгодівельних комплексів області і намітити шляхи їх використання в агросфері.

Азотний режим обстежених угідь. Азотний режим ґрунтів в значній мірі визначає родючість ґрунтів і тісно пов'язаний з гумусом.

Результати агрохімічної паспортизації земель, які обстежували, свідчать про дуже низьку забезпеченість ґрунтів азотом, що легко гідролізується. Середньозважений показник вмісту легкогідролізного азоту в ґрунтах області є дуже низьким і становить 85 мг/кг ґрунту. (табл.6.1.2.3).

Таблиця 6.1.2.3

Характеристика ґрунтів за вмістом азоту, що легко гідролізується за результатами агрохімічної паспортизації (середнє за 2021-2025 роки)

Площа ґрунтів, %				Середньозважений показник, мг/кг ґрунту (Корнфілд)
дуже низький < 101	низький 101-150	середній 151-200	підвищений > 200	
77,9	22,0	0,1	-	85

Найнижча забезпеченість азотом, що легко гідролізується, спостерігається серед обстежених угідь Надвірнянського (73 мг/кг ґрунту) та Івано-Франківського (77 мг/кг ґрунту) районів. Тільки 0,1 % характеризуються середньою забезпеченістю лужногідролізним азотом. Угіддя із підвищеним вмістом цього елемента взагалі відсутні.

Вміст сполук рухомого фосфору в обстежених угіддях. Динаміка зміни

вмісту рухомого фосфору безпосередньо пов'язана із кількістю внесення фосфорних добрив та виносу його з урожаєм сільськогосподарських культур.

Результати досліджень свідчать, що серед обстежених угідь переважають з середнім (26,7 %) рівнем забезпеченості. Ґрунти з дуже низьким вмістом сполук рухомого фосфору займають 24,1 %, низьким – 19,0 %, підвищеним – 13,2 %, високим – 17,0 %. Угіддя з дуже високою забезпеченістю серед обстежених взагалі відсутні (табл. 6.1.2.4).

Таблиця 6.1.2.4

Характеристика ґрунтів за вмістом рухомих сполук фосфору за результатами агрохімічної паспортизації (середнє за 2021-2025 роки)

Площа ґрунтів, %						Середньозважений показник, мг/кг ґрунту (Кірсанов)
дуже низький < 25	низький 26-50	середній 51-100	підвищений 101-150	високий 151-250	дуже високий > 250	
24,0	19,0	26,7	13,2	17,0	-	80

Середньозважений показник вмісту рухомого фосфору за методом Кірсанова в обстежених ґрунтах області складає 80 мг/кг ґрунту, що відповідає середньому рівневі забезпеченості.

Аналіз в розрізі районів показує, що найкраще забезпечені рухомими формами фосфору сільськогосподарські угіддя Калуського, Коломийського та Івано-Франківського районів. Найнижчий вміст рухомих форм цього елемента у Верховинському районі.

Вміст сполук рухомого калію в обстежених угіддях. Калій – один із основних елементів живлення рослин, специфікою якого є багатогранна дія на рослинний організм і висока рухомість у рослинах.

Серед обстежених угідь області середньозважений вміст рухомих сполук калію за методом Кірсанова становить 134 мг/кг ґрунту, що відповідає підвищеному рівню забезпеченості та залишився на рівні попереднього туру.

Таблиця 6.1.2.5

Характеристика ґрунтів за вмістом рухомих сполук калію за результатами агрохімічної паспортизації (середнє за 2021-2025 роки)

Площа ґрунтів, %						Середньозважений показник, мг/кг ґрунту (Кірсанов)
дуже низький 0-40	низький 41-80	середній 81-120	підвищений 121-170	високий 171-250	дуже високий > 250	
1,9	24,1	22,8	21,6	29,6	-	134

У розрізі районів найкраща забезпеченість цим елементом у Коломийському (167 мг/кг ґрунту) та Калуському (133 мг/кг ґрунту) районах. Найнижчий вміст рухомих сполук калію у Верховинському та Косівському районах. Тут переважають ґрунти із низьким та середнім умістом рухомих сполук калію.

Отже, для збереження та підвищення родючості ґрунтів та їх охорони в

області необхідно впроваджувати науково обґрунтовані системи і технології використання добрив, хімічних меліорантів на основі даних агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення.

6.1.3 Деградація земель

Ринкові відносини та зміна форми власності вимагають і нових підходів щодо розробки шляхів збереження, відтворення та підвищення родючості ґрунтів. Виробник сільськогосподарської продукції повинен орієнтуватися як на соціальні умови, так і на рівень ринково-господарських відносин, але в той же час згідно з Законом України «Про охорону земель» повинен враховувати екологічні наслідки свого господарювання та виконувати вимоги по захисту ґрунту від ерозії і забезпечувати відтворення родючості наданих йому земель в оренду й приватну власність.

На міжнародному рівні, і в Україні, зокрема, стоїть завдання щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель (НДРЗ). Це стан, коли кількість та якість земельних ресурсів, необхідних для підтримання екосистемних функцій і послуг та підвищення продовольчої безпеки, залишається сталою або збільшується у визначених часових і просторових рамках та екосистемах.

Постановою Кабінету Міністрів України від 18 січня 2017 року створено Координаційну раду з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, на першому засіданні якої прийнято основні добровільні національні завдання щодо досягнення НДРЗ в Україні, а саме:

- підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) в ґрунтах;
- відновлення та стале використання торфовищ.

Отже, підтримання вмісту гумусу у ґрунті є не тільки справою аграріїв, а загальнонаціональним зобов'язанням перед міжнародною спільнотою. Вибір цього ключового показника попередження деградації земель зумовлений багатогранним регуляторним значенням органічного вуглецю у забезпеченні сталого функціонування ґрунтів, зокрема, зменшення ерозії ґрунтів, подолання їхньої агрофізичної та біологічної деградації, запобігання збідненню на поживні елементи, мінімізація засолення і підкислення ґрунтів, наслідків їх забруднення, а також регулювання водного режиму в зонах недостатнього або надлишкового зволоження.

Основні заходи досягнення нейтрального рівня деградації земель за показником вмісту ґрунтового органічного вуглецю систематизовано за трьома напрямками.

1. Збільшення надходження органічної речовини до ґрунтів сільськогосподарських угідь завдяки:

- збільшенню врожайності сільськогосподарських культур;
- зміні структури посівних площ зі збільшенням частки бобових, додавання сидеральних культур до сівозмін;
- стимулюванню розвитку тваринництва, у т. ч. створення громадських сіножатей та пасовищ;

- стимулюванню розширення виробництва та застосування органічних добрив, у т. ч. з вторинної органічної сировини (переробка відходів на добрива) та місцевих природних ресурсів (сапропелі, торф, компости);
- стимулюванню розвитку біологічного землеробства.

2. Запобігання (мінімізація) втрат органічної речовини ґрунтів сільськогосподарських угідь шляхом:

- впорядкування орних земель шляхом виведення з ріллі схилів крутизною понад 7 градусів, та інших непридатних для розорювання угідь, консервації деградованих земель тощо;
- збереження та поліпшення стану існуючих та створення нових полезахисних лісосмуг й інших захисних насаджень, включаючи передачу їх спроможним землекористувачам;
- впровадження технологій мінімального та нульового обробітку ґрунту;
- запобігання випалюванню рослинності та її залишків на полях, насамперед – стерні.

3. Удосконалення нормативно-правового, інформаційного та організаційного забезпечення, включаючи прийняття та реалізацію нормативно-правових актів з питань:

- економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель, збереження ґрунтів та відтворення їх родючості;
- удосконалення контролю та посилення відповідальності власників землі та землекористувачів за погіршення стану земель та ґрунтів;
- розроблення та впровадження стандартів та регламентів у сфері управління органічною речовиною ґрунту, виробництва та застосування органічних добрив;
- створення і забезпечення функціонування єдиної ґрунтово-інформаційної системи та Національного ґрунтово-інформаційного центру, забезпечення моніторингу вмісту органічного вуглецю у ґрунтах, його картографування та проведення агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення.

Статтями 35 і 37 Закону України «Про охорону земель» передбачено, що юридичні та фізичні особи, які набувають права тимчасового користування сільськогосподарськими угіддями, у тому числі на правах оренди або сервітуту, зобов'язані проводити господарську діяльність способами, які не завдають шкідливого впливу на родючість ґрунтів, застосовувати екологічно безпечні технології обробітку, здійснювати заходи щодо охорони ґрунтів, забезпечувати захист земель від забруднення, підкислення, засолення, виснаження ґрунтів на гумус, поживні елементи.

Згідно зі статтями 156 і 157 Земельного кодексу України та статтею 140 Цивільного кодексу України, для економічного стимулювання раціонального використання земель і підтримки земель у відповідному агроекологічному стані передбачено відшкодування збитків власників землі й землекористувачів за погіршення родючості ґрунтів на земельних ділянках сільськогосподарського призначення. При цьому шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства

України про охорону земель, підлягає відшкодуванню у повному обсязі.

Для економічного стимулювання раціонального використання землі (підвищення відповідальності за ефективне використання угідь) і вирівнювання умов господарювання (створення рівних умов на землях різної якості) доцільно запровадити диференційований підхід до земельного оподаткування, одним з варіантів може бути такий:

- у разі забезпечення позитивного балансу гумусу в ґрунті в році, що передуює податковому (звітному) періоду для сплати податку, його ставка за один гектар земель сільськогосподарського призначення становить 0,1 % від їх нормативної грошової оцінки;

- у разі забезпечення рівноважного балансу гумусу в ґрунті в році, що передуює податковому (звітному) періоду для сплати податку, його ставка за один гектар земель сільськогосподарського призначення становить 0,5 % від їх нормативної грошової оцінки;

- у разі забезпечення дефіцитного балансу гумусу в ґрунті в році, що передуює податковому (звітному) періоду для сплати податку, його ставка за один гектар земель сільськогосподарського призначення становить 1 % від їх нормативної грошової оцінки.

Платниками податку мають бути юридичні особи, які є власниками або землекористувачами (орендарями) земель сільськогосподарського призначення, які ведуть товарне сільськогосподарське виробництво та фермерське господарство за місцем розташування земельної ділянки. Сільськогосподарські підприємства й фермерські господарства, що виробляють органічно (екологічно безпечно) аграрну продукцію, від сплати земельного податку повинні бути звільнені. 50 % коштів від цього податку слід направляти в Фонд відтворення родючості ґрунтів з наступним їх цільовим використанням для фінансування ґрунтоохоронних заходів, які не під силу провести самим товаровиробникам. 50 % коштів слід використовувати на фінансове стимулювання землевласників і землекористувачів, які покращують стан родючості земель, що використовують.

Раціональне землекористування, повинно передбачати:

- періодичне суцільне великомасштабне і детальне ґрунтове обстеження, систематичний моніторинг ґрунтового покриття ;

- обов'язкове субсидування аграрного сектору, бо за ринкових умов фермер не в змозі впроваджувати новітні ґрунтозберезувальні технології, ефективно господарювати і підтримувати родючість ґрунтів. Але неодмінна умова отримання фермером субсидій – відсутність будь-яких порушень агротехнологій;

- сприяння впровадженню новітніх технологій для збереження ґрунтів.

Введенню повноцінної приватної власності на землю повинно передувати вирішення піднятих питань. Цьому сприятиме «європейська ґрунтова політика», яку в Україні треба імплементувати у зв'язку з обраним країною європейським вибором. Така політика означатиме всіляке сприяння державою впровадженню ґрунтоохоронних агротехнологій і примусово-заохочувальний підхід до землекористувача. Для цього необхідна постійно діюча єдина державна служба

з моніторингу та охорони ґрунтів, яка забезпечить ефективну державну систему контролю якості землекористування.

Господарське використання деградованих земель є екологічно небезпечним та економічно неефективним, тому такі землі підлягають консервації.

Консервація земель – припинення господарського використання на визначений термін та залуження або залісення деградованих і малопродуктивних земель, господарське використання яких є екологічно та економічно неефективним, а також техногенно забруднених земельних ділянок, на яких неможливо одержувати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для їх здоров'я.

Консервації підлягають:

- земельні ділянки, що використовуються з порушенням вимог щодо охорони земель від ерозії та зсувів, встановлених цим Законом;

- рілля, що має один з показників, який характеризує ґрунтові властивості і зумовлює необхідність консервації земель за природно-сільськогосподарськими зонами, визначений Порядком консервації земель;

- деградовані землі, малопродуктивні землі, що не мають степового, лучного, лісового рослинного покриву, господарське використання яких є екологічно небезпечним та економічно неефективним, а також техногенно забруднені земельні ділянки, на яких неможливо одержати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для їхнього здоров'я;

- земельні ділянки, забруднені хімічними речовинами внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану;

- земельні ділянки, на яких розташовані військові інженерно-технічні та/або фортифікаційні споруди;

- інші деградовані та малопродуктивні землі.

Консервація земель здійснюється шляхом припинення чи обмеження їх господарського використання на визначений термін та залуження, залісення або ренатуралізації. Передача у власність і користування земель державної та комунальної власності, щодо яких прийнято рішення про їх консервацію, для цілей, не пов'язаних із такою консервацією, забороняються.

Таблиця 6.1.3.1.

Поширеність деградаційних процесів*

Види деградованих земель	За роками							
	2022		2023		2024		2025	
	Площа земель, підданих впливу, тис. га	Площа земель, підданих впливу, тис. га	Площа земель, підданих впливу, тис. га	Площа земель, підданих впливу, тис. га	Площа земель, підданих впливу, тис. га	% від загальної площі регіону	Площа земель, підданих впливу, тис. га	% від загальної площі регіону
Дефляційно небезпечні землі (с/г угіддя)	-	-	-	-	-	-	-	-
Землі (с/г угіддя), піддані водній ерозії	-	-	-	-	-	-	-	-
Землі (с/г угіддя), піддані сумісній дії водної та вітрової ерозії	-	-	-	-	-	-	-	-
Землі (с/г угіддя) з кислими ґрунтами	-	-	-	-	-	-	-	-
Землі (с/г угіддя) із засоленими ґрунтами	-	-	-	-	-	-	-	-
Землі (с/г угіддя) із солонцюватими ґрунтами	-	-	-	-	-	-	-	-
Землі (с/г угіддя) із солонцевими комплексами	-	-	-	-	-	-	-	-
Землі (с/г угіддя) осолоділі	-	-	-	-	-	-	-	-
Землі (с/г угіддя) перезволожені	-	-	-	-	-	-	-	-
Землі (с/г угіддя) заболочені	-	-	2,7	2,7	2,7	0,19	2,7	0,19
Землі (с/г угіддя) кам'янисті	-	-	11,9	11,9	11,9	0,85	11,9	0,85
Землі, що піддані зсувам	-	-	-	-	-	-	-	--
Землі над породами, що здатні до карстування, у тому числі під 1008 од. карстопроявів	-	-	-	-	-	-	-	-
Забруднені землі (с/г угіддя), які не використовуються у с/г виробництві	-	-	-	-	-	-	-	-
Землі, що перебувають у стані консервації	-	-	-	-	-	-	-	-
Підтоплені землі	-	-	-	-	-	-	-	-
Порушені землі	1,57	1,57	-	-	-	-	-	-

*За даними Головного управління Держгеокадастру в Івано-Франківській області

6.2. Основні чинники антропогенного впливу на земельні ресурси та ґрунти

Аналіз даних сучасного стану і співвідношення угідь свідчить про те, що найбільші порушення відбулися в передгірських і рівнинних районах. Ступінь сільськогосподарської освоєності території тут коливається в межах відповідно 54-64 % і 63-77 %. Загальна розораність перевищує межу екологічної збалансованості як у рівнинних – 52 %, так і в передгірських районах – 43 %. В рівнинних районах розорано в середньому 77 % сільськогосподарських угідь, у передгірських – 72%. Найбільш розораними є землі у Коломийському (63,5-67,3 %) та Івано-Франківському (51-57,3 %) районах.

Регіон Карпат і прилеглих територій має певні територіальні відмінності щодо характеру використання земель. Вони зумовлені зональністю природних умов, особливостями розселення населення, значенням окремих районів у вирощуванні тих чи інших видів сільськогосподарських культур.

Як наслідок високої сільськогосподарської освоєності земельного фонду без належних заходів щодо її охорони і відтворення, як виробничого ресурсу та важливої складової навколишнього середовища, є прогресуюча деградація земель, що створює загрозу екологічній безпеці області.

Сільськогосподарські підприємства на сьогоднішній день більшою мірою зацікавлені в інтенсивній експлуатації землі з метою одержання максимальної кількості продукції, ніж у збереженні ґрунтів і відтворенні їх родючості.

6.3. Державна політика та заходи у сфері охорони земель

6.3.1. Практичні заходи

6.3.2. Нормативно-правове, фінансове та інституційне забезпечення, міжнародне співробітництво

Охорона земель – система правових, організаційних, економічних, технологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісового фонду, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Необхідно створити такі умови, щоб охорона родючості ґрунтів була вигідною землекористувачеві незалежно від форм власності. Зокрема, слід запровадити: обов'язкову фіксацію стану родючості ґрунтів на момент передачі в оренду або продажу й далі в процесі їхнього моніторингу; значні штрафні санкції аж до позбавлення права власності на їхню земельну ділянку й повернення її в державну власність або припинення орендних відносин у разі грубого порушення правил раціонального землекористування (незалежно від форми власності на землю); державну фінансову підтримку (субсидії) лише тим, хто дотримується ґрунтозахисних норм, забезпечуючи принаймні просте відтворення родючості.

Основними завданнями державного контролю за використанням та

охороною земель, згідно зі ст. 2 Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»:

- ✓ забезпечення дотримання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами земельного законодавства України;

- ✓ забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони та раціонального використання земель;

- ✓ запобігання порушень законодавства України у сфері використання та охорони земель, своєчасне виявлення таких порушень і вжиття відповідних заходів по їх усуненню;

- ✓ забезпечення дотримання власниками землі та землекористувачами стандартів і нормативів в області охорони та використання земель, запобігання забруднення земель і зниження родючості ґрунтів, погіршення стану рослинного та тваринного світу, водних та інших природних ресурсів.

Основними принципами здійснення державного контролю за використанням та охороною земель є:

- ✓ забезпечення раціонального використання та охорони земель як основного національного багатства, що перебуває під особливою охороною держави;

- ✓ пріоритет вимог екологічної безпеки у використанні земельних ресурсів над економічними інтересами;

- ✓ повне відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю внаслідок порушення земельного законодавства України;

- ✓ поєднання заходів економічного стимулювання і відповідальності у сфері використання та охорони земель.

Державний контроль за використанням та охороною земель, дотриманням вимог законодавства України про охорону земель і моніторинг ґрунтів здійснюються шляхом:

- ✓ проведення перевірок;

- ✓ розгляду звернень юридичних і фізичних осіб;

- ✓ участі у прийнятті в експлуатацію меліоративних систем і рекультивованих земель, захисних лісонасаджень, протиерозійних гідротехнічних споруд та інших об'єктів, які споруджуються з метою підвищення родючості ґрунтів та забезпечення охорони земель;

- ✓ розгляду документації із землеустрою, пов'язаної з використанням та охороною земель;

- ✓ проведення моніторингу ґрунтів та агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення.

Конституція України (ст. 14) і Земельний кодекс України (ст. 1) визнає землю основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави.

Законодавець констатує пріоритетну роль землі з урахуванням функцій, які вона виконує у процесі життєдіяльності людини та примноження національної спадщини.

Основа законодавчого регулювання у сфері охорони земель становлять:

Земельний кодекс України, закони України «Про охорону земель», «Про землеустрій», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про державні цільові програми», «Про Генеральну схему планування території України», «Про основи містобудування»; «Про будівельні норми», «Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки», «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» та ін.

Здійснення заходів, передбачених регіональною програмою розвитку земельних відносин в Івано-Франківській області на 2021 - 2025 роки (зі змінами) затверджена рішенням Івано-Франківської обласної ради від 23.04.2021 № 148-6/2021, дасть змогу досягти сталого розвитку землекористування, зокрема:

1. Забезпечення реалізації права власності на землю жителів області; земельної частки (паю);
2. Завершення оформлення права власності на земельні ділянки у розмірі
3. Удосконалення системи платежів за землю;
4. Формування дієвої системи підвищення ефективності державного регулювання земельних відносин та управління землекористуванням;
5. Забезпечення здійснення заходів із землеустрою, як інструментарію регулювання земельних відносин;
6. Поетапне введення земельних ділянок та прав на них в економічний оборот; формування та розвитку ринку земель;
7. Формування інституту обмежень у використанні земель, пов'язаних з охороною земель, забезпечення екологічної збалансованості землекористування;
8. Підвищення ефективності та екологічної безпеки використання суспільством земельних ресурсів;
9. Здійснення раціоналізації (оптимізації) землекористування та створення інвестиційно-привабливого і сталого землекористування;
10. Збільшення надходжень від платежів за землю в бюджети всіх рівнів;
11. Підвищення ефективності оренди землі, особливо в сільському господарстві;
12. Забезпечення раціонального, невиснажливого, ґрунтозахисного та екологічнобезпечного землекористування в інтересах ефективного і сталого соціально-економічного розвитку регіону, насамперед його агропромислового комплексу;
13. Комплексний науково обґрунтований підхід до процесів використання, збереження та відтворення родючості сільськогосподарських угідь, здійснення збалансованих землемеліоративних і землеохоронних заходів з урахуванням особливостей природнокліматичних зон і районних агропромислових комплексів;
14. Формування в усіх районах високопродуктивних, ерозійностійких та екологічнобезпечних агроландшафтів, які мали б належні рівні саморегуляції і були збалансовані з довкіллям завдяки оптимальним співвідношенням між різними елементами природного середовища та його основними екосистемами (лісовими, водними, тощо);
15. Удосконалення структури сільськогосподарських угідь і посівів

виращуваних культур у напрямку істотного зменшення негативних антропогенних навантажень на навколишнє природне середовище та підвищення його відтворювального та відновлювального потенціалів, а також з метою економії всіх виробничих ресурсів.

Відповідно до програми у 2025 році кошти на охорону земель не виділялися.

7. НАДРА

7.1. Мінерально-сировинна база

7.1.1. Стан та використання мінерально-сировинної бази

В області розвідані родовища нафти та газу, озокериту, кам'яної і калійної солей, сірки, сировини для будівельних матеріалів, а також є сприятливі умови для видобування мідноколчеданних та поліметалічних руд, наявні мінеральні води з бальнеологічними властивостями.

Нараховується 287 родовищ (з урахуванням комплексності – 281), що мають затверджені експлуатаційні запаси з 25 видів різноманітних корисних копалин, з яких близько 130 родовищ розробляється.

До найосновніших родовищ нафти, внесених у реєстр Державного балансу запасів корисних копалин України, віднесені: Долинське, Північно-Долинське, Струтинське, Битків-Бабченське.

Відкриті поклади сланцевого газу розташовуються на «Олеській площі». Прогнозні ресурси якої оцінюються Державною службою геології і надр України в 2,98 трлн. м³ газу.

Мінеральні води представлені водами без специфічних компонентів, особливості яких визначаються основним іонним складом і загальною мінералізацією (від малої до міцної розсільної), а також водами – вуглекислими, бромистими, йодованими, з підвищеною температурою. Із родовищ мінеральних вод, що мають затверджені експлуатаційні запаси в області, наявні 14 родовищ.

На півночі області наявне родовище лікувальних грязей Черченське.

Рис. 7.1.1.1. Відсотковий розподіл сировинної бази природних ресурсів Івано-Франківської області.

7.2. Система моніторингу геологічного середовища

Моніторинг стану геологічного середовища проводиться Державною службою геології та надр України та державними геологічними підприємствами, що належать до сфери управління Державної служби геології та надр України щодо: підземних вод (ресурси та використання); ендегенних та екзогенних процесів (видові і просторові характеристики, активність прояву); геофізичних полів (фонові та аномальні визначення); геохімічного стану ландшафтів (вміст і поширення природних і техногенних хімічних елементів і сполук).

З 2022 року Державною геологічною службою проведення геологорозвідувальних робіт не фінансується, обстеження ділянок розвитку небезпечних геологічних процесів та моніторинг підземних вод ДП «Західукргеологія» не проводилися.

7.2.1. Підземні води: ресурси, використання, якість

З 2022 року Державною службою геології та надр України ведення державного водного кадастру та державного обліку використання підземних вод не здійснюється.

7.2.2. Екзогенні геологічні процеси

З 2022 року Державною службою геології та надр України моніторингові спостереження за розвитком екзогенних геологічних процесів на території Івано-Франківської області не проводяться. Оновлені дані щодо поширення екзогенних геологічних процесів відсутні.

За результатами робіт станом на 01.01.2022 в області зафіксовано 805 зсувних ділянок, 270 селевих потоків і 35 ділянок інтенсивного руслоперетворення. Загальна кількість карстопроявів 1008, площа поверхневих карстопроявів – 682 км².

Тектонічна карта Івано-Франківської області.

7.3. Дозвільна діяльність у сфері використання надр

Упродовж 2025 року Держгеонадра України надали 1 спеціальний дозвіл на користування надрами. Водночас припинено дію також 1 спеціального дозволу на користування надрами.

7.4. Геологічний контроль за вивченням та використанням надр

За інформацією Держгеонадра України протягом 2025 року на території Івано-Франківської області не проводились перевірки діяльності надрокористувачів.

7.5. Державна політика та заходи щодо геологічного вивчення та раціонального використання надр

З метою сталого розвитку мінерально-сировинної бази України, раціонального використання природних ресурсів та збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь, постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.2024 № 685, затверджено Порядок здійснення моніторингу геологічного середовища.

Це дозволить створити одну з восьми підсистем нової державної системи моніторингу довкілля, яка наразі будується в Україні за європейськими стандартами та є однією з умов інтеграції України до ЄС.

Моніторинг геологічного середовища здійснюватиметься на двох рівнях:

- Держгеонадрами та Національною академією наук України;
- підприємствами-надрокористувачами.

8. ВІДХОДИ

8.1. Структура утворення та накопичення відходів*

За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області протягом 2025 року в області утворилось 301791,0 т відходів, з них: 155216,3 т від економічної діяльності підприємств і організацій.

*За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області дані попередні.

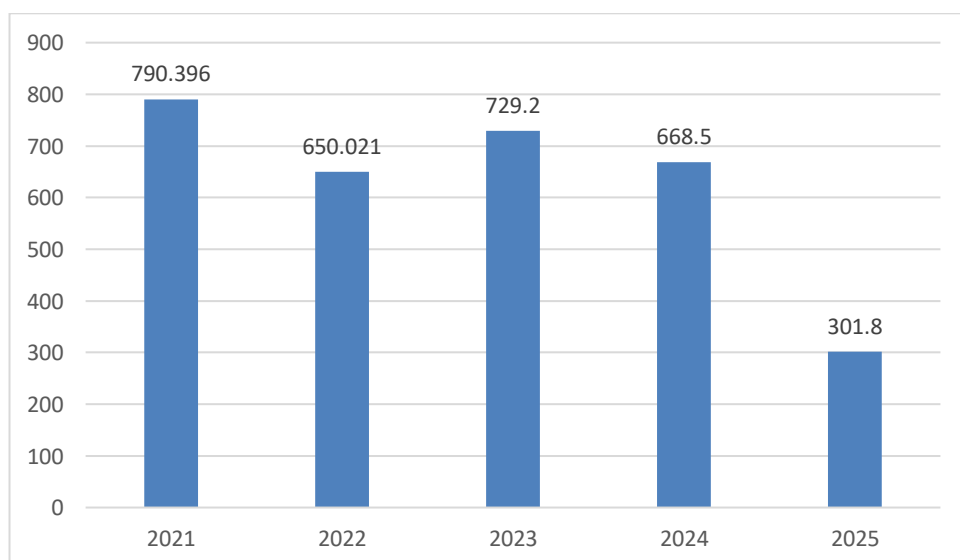

Рис. 8.1.1 Динаміка утворення відходів I-IV класів небезпеки, тис. тонн.

Основними накопичувачами промислових відходів є: ВП «Бурштинська ТЕС» АТ «ДТЕК Західенерго», Філія «Калуська ТЕЦ» ТОВ «Костанза» (летка зола вугільна, донна зола вугільна, шлак і котловий пил); КП «Екоресурс» Калуської міської ради, Болехівський комбінат комунальних підприємств, КП «Полігон Екологія», КП «Надвірнакомунсервіс», КП «Полігон ТПВ» Івано-Франківської міської ради, КП «Комунгосп» Долинської міської ради, КП «Рогатинське Будинкоуправління», КП «Покуття-Комунальник», КП «Городенка-Житлосервіс», КП «Еко-Сервіс» Бурштинської міської ради (змішані побутові відходи); КП «Івано-Франківськводокотехпром» (тверді відходи від первинної фільтрації та проціджування, шлам від оброблення міських стічних вод); КП «Комунгосп» Долинської міської ради, КП «Житловик» Бурштинської міської ради, КП «Надвірनावодоканал» (шлам від очищення вод стічних комунальних (міських), КП «Городенка Водоканал» Городенківської міської ради (мул активний надлишковий), ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття» (шлам від очищення стічних неспецифічних промислових скидів, нафтошлам механічного очищення стічних вод, осад на дні резервуарів).

Підприємства – основні накопичувачі промислових відходів*

№ з/п	Назва підприємства	Найменування відходу	Клас небезпеки	Накопичено відходів станом на початок звітного періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2025 рік (звітний), т	Всього (Накопичено відходів станом на кінець звітного року), т
1	ВП «Бурштинська ТЕС АТ «ДТЕК «Західенерго»	летка зола вугільна	відходи, що не є небезпечними	9484303,772	131221,818	9293893,100
2	ВП «Бурштинська ТЕС АТ «ДТЕК «Західенерго»	летка зола вугільна	відходи, що не є небезпечними	29661295,673	571534,020	30107714,474
3	ВП «Бурштинська ТЕС АТ «ДТЕК «Західенерго»	донна зола, шлак і котловий пил (крім котлового пилу, зазначеного за кодом 10 01 04)	відходи, що не є небезпечними	3006941,464	175454,062	3094411,866
4	ВП «Бурштинська ТЕС АТ «ДТЕК «Західенерго»	відходи від оброблення (очищення) охолоджувальної води	відходи, що не є небезпечними	1360000,000	1000,000	1360000,000
5	КП «Полігон ТПВ» Івано-Франківської міської ради	змішані побутові відходи	відходи, що не є небезпечними	2887749,198	108187,170	2995936,368
		великогабаритні відходи	відходи, що не є небезпечними	-	12602,490	12602,490
		інші побутові відходи цієї підгрупи (ремонтні відходи)	відходи, що не є небезпечними	-	1206,710	1206,710
6	КП «Івано-Франківськводокотехпром»	тверді відходи від первинної фільтрації та проціджування	відходи, що не є небезпечними	48355,85	167,0	48522,85
7	КП Івано-Франківськводокотехпром»	шлам від оброблення міських стічних вод	відходи, що не є небезпечними	478101,30	8688,81	486790,11
8	КП «Житловик» Бурштинської міської ради	шлам від оброблення міських стічних вод	відходи, що не є небезпечними	176	56	232
9	КП «Еко-Сервіс» Бурштинської міської ради	змішані побутові відходи	відходи, що не є небезпечними	124137,35	7170,17	131307,52
10	КП «Богородчанське виробниче управління водопровідно-каналізаційного	шлам від оброблення міських стічних вод	відходи, що не є небезпечними	2641,88	72,256	2714,136

	господарства» Богородчанської селищної ради					
11	КП «РОГАТИНСЬКЕ БУДИНКОУПРАВЛІННЯ»	змішані побутові відходи	відходи, що не є небезпечними	137778,08	3289,6	141067,68
12	Філія «КАЛУСЬКА ТЕЦ» ТОВ «Костанза»	летка зола вугільна	відходи, що не є небезпечними	1686941,529	56315,856	1743257,385
13	Філія «КАЛУСЬКА ТЕЦ» ТОВ «Костанза»	донна зола, шлак і котловий пил (за винятком котлового пилу, зазначеного в 10 01 04)	відходи, що не є небезпечними	325666,133	16386,612	342052,745
14	КП «ЕКОРЕСУРС» Калуської міської ради	змішані побутові відходи	відходи, що не є небезпечними	85256,404	21688,056	106944,46
15	НГВУ «Долинанафтогаз» ПАТ «Укрнафта»	нафтові шлами від технічного обслуговування установок або обладнання	небезпечні	10431,231	2611,105	10920,952
16	НГВУ «Долинанафтогаз» ПАТ «Укрнафта»	парафіни (асфальтеносисті відкладення)	небезпечні	117,482	0,998	118,48
17	НГВУ «Долинанафтогаз» ПАТ «Укрнафта»	Відходи нафтопродуктів інші, не зазначені в інших підгрупах цієї групи (інші відходи цієї підгрупи)	небезпечні	1224,476	465,090	1689,566
18	КП «Водоканал» Долинської міської ради	шлам від оброблення міських стічних вод	відходи, що не є небезпечними	12219,31	223,34	12466,96
19	КП «Комунгосп» Долинської міської ради	змішані побутові відходи	відходи, що не є небезпечними	243727	13271	256998
20	Болехівський комбінат комунальних підприємств	змішані побутові відходи	відходи, що не є небезпечними	63107	1577	64684
21	КП «Городенка Водоканал» Городенківської міської ради	мул активний надлишковий	відходи, що не є небезпечними	29,2	28,3	57,5
22	КП «Полігон Екологія»	змішані побутові відходи	відходи, що не є небезпечними	29863,825	7737,98	37601,805
23	КП «Покуття-Комунальник»	змішані побутові відходи	відходи, що не є небезпечними	17337,75	2386,48	19723,23
24	КП «Надвірнакомунсервіс»	змішані побутові відходи	відходи, що не є небезпечними	194815,06	6373,62	201188,68
25	КП «Надвірनावодоканал»	шлам від оброблення міських стічних вод	відходи, що не є небезпечними	2492	216	2708

* За даними суб'єктів господарювання

8.2. Поводження з відходами (збирання, зберігання, утилізація та видалення)

Таблиця 8.2.1.

Основні показники утворення та поведіння з відходами I–IV класів небезпеки*

(тис. т)

№ з/п	Показники	2023 ¹	2024	2025
1	Утворено ¹	729,2	668,5	301,8
2	Одержано від інших підприємств	-	-	-
3	Спалено	58,4	171,0	270,4
3.1	у т.ч. з метою отримання енергії	57,8	-	-
4	Використано (утилізовано)	512,0	706,3	240,7
5	Направлено в сховища організованого складування (поховання)	168,7	-	-
6	Передано іншим підприємствам	203,4	202,5	206,8
7	Втрати відходів внаслідок витікання, випаровування, пожеж, крадіжок	-	-	-
8	Наявність на кінець звітної року у сховищах організованого складування та на території підприємств	18,3	-	-

*За інформацією Головного управління статистики в Івано-Франківській області, дані попередні та можуть бути уточнені після оприлюднення на державному рівні. Дані наведено за місцезнаходженням (реєстрації) підприємств.

¹ З урахуванням відходів, утворених у домогосподарствах.

Таблиця 8.2.2

Інформація про кількість діючих місць видалення ТПВ

№ п/п	Назва одиниці адміністративно-територіального устрою	Кількість	Площі під твердими побутовими відходами, га	Зміни площі (+/-) у відношенні до попереднього року
1	Верховинський район	-	-	-
2	Івано-Франківський район	6	35,0505	-
3	Калуський район	5	29,446	-
4	Коломийський район	3	17,3	-
5	Косівський район	-	-	-
6	Надвірнянський район	1	3,8	-
	Всього	15	84,7965	-

8.3. Транскордонні перевезення небезпечних відходів

З метою забезпечення дотримання вимог екологічної безпеки у здійсненні експорту, імпорту та транзиту відходів, враховуючи рекомендації Базельської конвенції про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням, Кабінет Міністрів України постановив затвердити категорії небезпечних відходів, ввезення яких в Україну забороняється, та Положення про контроль за транскордонним перевезенням відходів і їх утилізацією/видаленням. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України є спеціально уповноваженим органом у сфері контролю за транскордонним перевезенням відходів і їх утилізацією/видаленням.

У 2025 році небезпечні відходи з інших країн на територію Івано-Франківської області не ввозились.

8.4. Державна політика та заходи у сфері поводження з відходами

На виконання Закону України «Про управління відходами», постанови Кабінету Міністрів України від 30.06.2023 № 667 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження регіональних планів управління відходами» розпорядження та розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2033 року та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів» Івано-Франківською обласною державною (військовою) адміністрацією розроблено проєкт Регіонального плану управління відходами в Івано-Франківській області до 2034 року.

Станом на 31.12.2025 Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України погоджено Регіональний план управління відходами в Івано-Франківській області до 2034 року. Також здійснювалось коригування відповідно до зауважень наданих Міністерством розвитку громад та територій України.

9. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

9.1. Екологічна безпека як складова національної безпеки

Екологічна безпека є важливою складовою регіональної безпеки, оскільки вона охоплює захист навколишнього середовища та забезпечення умов для здорового і безпечного життя населення.

Вона включає такі аспекти:

1. Охорона природи та природних ресурсів. Регіональні стратегії та програми передбачають раціональне використання природних ресурсів, охорону водних, земельних, лісових та мінеральних ресурсів. Це сприяє збереженню екосистем і біорізноманіття, що є основою для сталого розвитку регіону.

2. Контроль за станом довкілля. Моніторинг стану навколишнього середовища дозволяє вчасно виявляти і реагувати на загрози, такі як забруднення повітря, води та ґрунтів. Впровадження системи моніторингу допомагає приймати обґрунтовані рішення для захисту екології.

3. Освіта та підвищення обізнаності населення. Підвищення екологічної свідомості населення є ключовим елементом забезпечення екологічної безпеки. Це включає екологічну освіту, інформаційні кампанії та залучення громадськості до участі в природоохоронних заходах.

4. Міжнародна співпраця. Екологічні проблеми часто мають транскордонний характер, тому міжнародна співпраця є важливою для вирішення таких питань. Область бере участь у міжнародних проєктах і програмах, спрямованих на охорону довкілля та спільне вирішення екологічних проблем.

9.2. Об'єкти підвищеної небезпеки

В області наявна низка підприємств, які в процесі своєї діяльності, природних чи соціальних умов характеризуються певним рівнем екологічного ризику і таким чином створюють потенційну або пряму загрозу для довкілля, життя та здоров'я людини, зокрема: ВП «Бурштинська ТЕС» АТ «ДТЕК Західенерго» (виробництво електроенергії), ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття», ТОВ «Карпатнафтохім», (хімічна і нафтохімічна промисловість), ПрАТ «Івано-

Франківськцемент» (виробництво будівельних матеріалів, добувна); НГВУ «Надвірнанафтогаз», НГВУ «Долинанфтогаз», ТОВ «Уніплит», ТОВ «Свісс Кроно», ТОВ «Свиспан Лімітед» (деревообробна промисловість), ТзОВ «Гудвеллі Україна» (сільське господарство), КП «Івано-Франківськводокотехпром», Філія «Калуська ТЕЦ» ТОВ «Костанза», КП «Полігон ТПВ» (житлово-комунальне господарство).

9.3. Радіаційна безпека

За інформацією Західної інспекції з ядерної та радіаційної безпеки станом на 01.01.2026 на території області зареєстровано 14 суб'єктів господарювання (власників), які проваджують діяльність з використанням джерел іонізуючого випромінювання (далі – ДІВ). Більшість суб'єктів використовують у своїй діяльності джерела іонізуючого випромінювання у вигляді пристроїв, що генерують іонізуюче випромінювання.

Зокрема, радіаційних аварій або випадків, пов'язаних з провадженням суб'єктами діяльності з використання радіоактивних матеріалів (радіонуклідних ДІВ) на території області у 2025 році не зафіксовано.

9.3.1. Стан радіоактивного забруднення території Івано-Франківської області

Радіологічні спостереження, зокрема: заміри радіаційного природного фону, дослідження харчової продукції, ґрунтів, в межах повноважень проводять Івано-Франківський обласний центр з гідрометеорології, Державна установа «Івано-Франківський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України», Івано-Франківська філія Державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» та відповідна інформація розміщується на інтернет ресурсах.

Таблиця 9.3.1.1

Забруднення території техногенними та техногенно-підсиленими джерелами природного походження*

№з/п	Назва адміністративно-територіальної одиниці (район)	Радіаційний фон на території, мкР/год	Питома активність забруднюючих радіонуклідів, Бк/кг земель	
			цезій-137 (техногенний) сер.	стронцій-90 (техногенний) сер.
1	Верховинський	11	51,11	4,33
2	Івано-Франківський	12	35,71	2,38
3	Калуський	11	26,25	2,23
4	Коломийський	11	35,69	2,05
5	Косівський	12	33,76	2,41
6	Надвірнянський	11	32,60	1,77

*За даними Івано-Франківська філія ДУ «Держґрунтохорона»

9.3.2. Поводження з радіоактивними відходами

На території Івано-Франківської області радіоактивні відходи відсутні.

9.3.3. Стан радіаційної безпеки у зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення

Територія Івано-Франківської області не відноситься до зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення.

9.4. Тимчасово окуповані території

У Івано-Франківській області відсутні окуповані території.

9.5. Державна політика та заходи з забезпечення екологічної безпеки

Екологічна безпека забезпечується здійсненням широкого комплексу взаємопов'язаних політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів.

Екологічне законодавство закріплює можливість судового захисту порушених прав громадян внаслідок недотримання вимог екологічної безпеки. Не виключається і самозахист, при якому дії повинні бути правомірними, відповідати змісту та характеру правопорушення, не суперечити вимогам закону. Зокрема, в судових органах розглядаються справи щодо захисту права громадян на безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище, справи про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення вимог і правил екологічної безпеки, а також справи про відмову від надання своєчасної, повної та достовірної інформації про стан навколишнього природного середовища, а також про джерела забруднення, приховування випадків аварійного забруднення навколишнього природного середовища або фальсифікацію відомостей про стан екологічної обстановки чи захворюваності населення .

10. ПРОМИСЛОВІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

10.1 Структура та обсяги промислового виробництва

Регіональна промислова політика зосереджена на збереженні виробничого потенціалу, переорієнтації виробництва, підтримці діяльності релокованих підприємств і розширенні мережі індустріальних парків для залучення інвестицій та створення робочих місць.

У динаміці порівняно з 2021 роком спад обсягу реалізованої промислової продукції спостерігався протягом 2022 року, а з 2023 року зберігається тенденція зростання обсягу реалізованої промислової продукції.

В області розвивається мережа індустріальних парків, що відповідає стратегічним цілям розвитку регіону, є ефективним інструментом впливу на підвищення конкурентоспроможності територіальних громад, в яких розміщені індустріальні парки. Проєкти індустріальних парків передбачають розвиток інфраструктури, що створить сприятливі умови для залучення інвесторів, розширення промислових потужностей і стимулювання економічного зростання в області.

Значні частки обсягу реалізованої продукції промислових підприємств у відповідних галузях належать:

- постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – ВП «Бурштинська ТЕС» ПАТ «ДТЕК Західенерго»;
- виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – ПАТ «Івано-Франківськцемент», ТОВ «Еліпс»,

ТОВ «Івано-Франківськ-дах»;

- добувна промисловість: НГВУ «Долинанафтогаз» та НГВУ «Надвірнанафтогаз» ПАТ «Укрнафта»;

- виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність: ТОВ «Свісс Кроно», ТОВ «Уніплит», ТОВ «Таркетт Вінісін»;

- машинобудування: ТОВ «Леоні Ваерінг Системс УА ГМБХ», ДП «ВО «Карпати»;

- виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів: ТДВ «Івано-Франківський хлібокомбінат», ТОВ «М'ясо-ІФ».

10.2 Вплив на навколишнє середовище

10.2.1 Гірничодобувна промисловість

В Івано-Франківській області видобуваються такі основні корисні копалини:

1. Нафта і газ – родовища: Долинське, Надвірнянське, Битків-Бабчинське та інші, підприємства: НАК «Нафтогаз України» та її дочірні компанії, продукція: сира нафта, природний газ.

2. Калійні солі – родовища: Калуського гірничопромислового району, продукція: калійні добрива, солі.

Гірничодобувна промисловість є важливою складовою економіки Івано-Франківської області завдяки: – видобувні підприємства забезпечують зайнятість населення в регіоні, що сприяє соціально-економічному розвитку; податковим надходженням, компанії, що займаються видобутком корисних копалин, є значними платниками податків, що поповнює місцеві бюджети, інвестиціям: галузь приваблює інвестиції як з боку національних, так і міжнародних компаній, що сприяє розвитку інфраструктури та технологій.

Гірничодобувна промисловість має значний вплив на навколишнє середовище, тому екологічні аспекти є критично важливими: забруднення води та ґрунтів – відходи видобутку можуть потрапляти у водні об'єкти та ґрунти, що може призводити до їх забруднення; вплив на ландшафт – видобуток корисних копалин змінює природний ландшафт, що може мати довгострокові екологічні наслідки; ризик техногенних катастроф – неправильна експлуатація родовищ може призвести до аварій, які можуть мати серйозні екологічні та соціальні наслідки.

Для забезпечення сталого розвитку гірничодобувної промисловості в Івано-Франківській області необхідні: впровадження нових технологій, що зменшують екологічний вплив і підвищують ефективність видобутку; дослідження нових потенційних родовищ корисних копалин для збільшення ресурсної бази; інвестиції в транспортну та енергетичну інфраструктуру для забезпечення стабільної роботи видобувних підприємств; реалізація програм екологічного моніторингу і відновлення довкілля, що сприятимуть збереженню природних ресурсів.

10.2.2. Металургійна промисловість

Металургійна промисловість в Івано-Франківській області не розвинена.

10.2.3. Хімічна та нафтохімічна промисловість

За даними головного управління статистики, у 2022 році майже 30% загального обсягу реалізації промислової продукції (27,6 млрд.грн) забезпечувала хімічна промисловість області, яка представлена підприємствами з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції, основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, гумових і пластмасових виробів. Основним підприємством галузі є ТОВ «Карпатнафтохім» (м. Калуш), яке спеціалізується на виробництві етилену, 61 пропілену, поліетилену та інших нафтохімічних продуктів (станом на кінець 2024 року діяльність підприємства призупинена), проте його виробничі потужності збережені, що створює передумови для відновлення виробництва.

Хімічна та нафтохімічна промисловість Івано-Франківської області має значний вплив на економіку. Підприємства забезпечують значну кількість робочих місць, що сприяє зайнятості населення. Продукція, вироблена в області, експортується до багатьох країн, що сприяє розвитку зовнішньоекономічних зв'язків. Підприємства є важливими платниками податків до місцевих бюджетів.

Робота хімічних та нафтохімічних підприємств має значний вплив на довкілля, тому важливою є екологічна безпека.

Основні екологічні виклики включають: викиди шкідливих речовин можуть негативно впливати на якість повітря; скидання відходів виробництва у водні об'єкти може призводити до забруднення водних ресурсів; питання безпечної утилізації хімічних відходів є критично важливим для збереження екологічної рівноваги в регіоні.

Для забезпечення сталого розвитку хімічної та нафтохімічної промисловості в Івано-Франківській області необхідні:

- Впровадження сучасних технологій, що зменшують екологічний вплив і підвищують ефективність виробництва.
- Залучення інвестицій для розвитку нових виробничих потужностей та покращення існуючих.
- Впровадження програм екологічного моніторингу та утилізації відходів, що сприятимуть зменшенню негативного впливу на довкілля.

10.2.4. Харчова промисловість

Харчова промисловість є однією з основних галузей економіки Івано-Франківської області, що забезпечує значну частину як внутрішнього виробництва, так і експортних поставок. Івано-Франківська область має багаті сільськогосподарські землі, що дозволяє розвивати як рослинництво, так і тваринництво для забезпечення молочною, м'ясною сировиною. Область має великі потужності в тваринництві, зокрема, молочному виробництві, що є важливим для молочної переробки.

Промисловий потенціал області включає індустріальні парки «Галіція», «Іскра» та «Грін Лактік». Основними активними підприємствами харчової промисловості є: ТОВ «Виробничо-комерційна фірма «Варто», ТОВ «М'ясо-ІФ», ТОВ «Імперово Фудз», ТДВ «Івано-Франківський хлібокомбінат» та ТОВ «Калуський комбінат хлібопродуктів».

Для подальшого розвитку харчової промисловості Івано-Франківської області важливі наступні кроки: впровадження сучасних технологій виробництва та обробки сировини; збільшення обсягів експорту та освоєння нових ринків; створення і просування регіональних брендів, які асоціюються з якістю та екологічністю; надання державної підтримки і сприяння розвитку малих та середніх підприємств у харчовій галузі.

10.3. Державна політика та заходи з екологізації промислового виробництва

Державна політика екологізації промисловості – комплекс дій держави, спрямованих на зменшення техногенного впливу на довкілля шляхом впровадження «зелених» технологій, раціонального використання ресурсів та переходу до циркулярної (замкненої) економіки, що забезпечує сталий розвиток і конкурентоспроможність бізнесу.

Основними напрямки та заходи, які використовуються для реалізації цієї політики є:

- Інтегрований довгільний дозвіл (ІДД): Заміна кількох дозвільних документів одним, що стимулює підприємства впроваджувати найкращі доступні технології та методи (НДТМ).
- Оцінка впливу на довкілля (ОВД): Обов'язкова процедура для великих промислових проєктів, яка дозволяє оцінити екологічні ризики ще до початку будівництва чи модернізації.
- Енергоефективність та відновлювані джерела енергії: Стимулювання бізнесу до переходу на відновлювані джерела енергії та модернізації виробничих ліній з метою зниження енергоємності.
- Управління відходами: Впровадження системи розширеної відповідальності виробника, сприяння переробці, повторному використанню сировини та зменшенню утворення відходів.

11. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

11.1. Тенденції розвитку сільського господарства

Агропромисловий комплекс Прикарпаття має вагомий вплив на розвиток та стабільне функціонування економіки регіону, забезпечує населення продуктами харчування. Його частка у валовій доданій вартості регіону складає близько 14 % і за її обсягами аграрний сектор посідає друге місце після промисловості.

В області у сільськогосподарському виробництві задіяно близько тисячі суб'єктів господарювання, з них 376 – фермерські господарства, 14 – створено у 2025 році, та майже 256 тис. особистих сільських господарств.

За 2025 рік індекс обсягу сільськогосподарського виробництва, у порівнянні з минулим роком, склав 95,0 %, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 100,6 %, в господарствах населення – 88,9 %. Індекс продукції рослинництва склав 94,9 %, тваринництва – 95,2 %.

11.2. Вплив на навколишнє середовище

11.2.1. Внесення мінеральних і органічних добрив на оброблювальні землі та під багаторічні насадження

В землеробстві одним із напрямків забезпечення високого врожаю сільськогосподарських культур є внесення добрив (органічних та мінеральних).

Згідно статистичних даних обсяги внесення мінеральних добрив сільськогосподарськими підприємствами під посіви сільськогосподарських культур урожаю 2025 року склали 25,454 тис. т, в тому числі 17,143 тис. т азотних, 4,341 тис. т фосфорних, 3,968 тис. т калійних. Обсяг унесених мінеральних добрив (у діючій речовині) у розрахунку на 1 га уточненої посівної площі 164 кг.

Органічних добрив під посіви сільськогосподарських культур внесено 650,370 тис. т, на 1 га посівної площі 4198 кг.

11.2.2. Використання пестицидів

Обсяг внесених пестицидів під урожай сільськогосподарських культур на території Івано-Франківської області в 2025 році наведені у таблиці 11.2.2.1*.

Таблиця 11.2.2.1

	Обсяг внесених пестицидів, кг					
	усього	у тому числі за видами				
		фунгіциди та бактеріциди	гербіциди	інсектициди та акарициди	регулятори росту рослин	інші засоби захисту рослин
Під урожай звітного року	327802	47685	236167	22106	13452	8392
Культури сільськогосподарські	325234	45648	235832	21912	13450	8392
Культури зернові та зернобобові	108211	19656	64150	5002	11011	8392
у тому числі						
пшениця	41682	15935	11186	2633	9196	2732
кукурудза	56085	1283	47931	1201	10	5660
Культури технічні	214097	24856	170033	16774	2434	—
у тому числі						
соя	128984	5569	119407	3945	63	—
ріпак озимий та кольза (ріпак ярий)	49321	14089	23734	9594	1904	—
соняшник	34217	4305	26238	3207	467	—
Коренеплоди та бульбоплоди, культури овочеві та баштанні продовольчі	1859	1124	595	135	5	—
у тому числі						
коренеплоди та бульби їстівні з високим вмістом крохмалю та інуліну	675	501	70	104	—	—
культури овочеві відкритого ґрунту (включаючи маточні та на насіння)	1087	533	519	30	5	—
Культури кормові (включаючи маточні та на насіння)	1067	12	1054	1	—	—

Культури багаторічні	2568	2037	335	194	2	–
----------------------	------	------	-----	-----	---	---

* За даними Головного управління статистики в області.

11.2.3. Зрошення та осушення земель

Івано-Франківська область, розташована в передгір'ї Карпат, характеризується значною кількістю опадів, що зменшує гостру потребу у зрошенні порівняно з посушливими регіонами України. Зрошення використовується переважно для високомаржинальних культур або в періоди локальних посух.

З огляду на зміни клімату та інтенсифікацію сільського господарства, питання ефективного використання водних ресурсів та розвитку зрошувальних систем залишається актуальним для підвищення врожайності та стабілізації сільськогосподарського виробництва.

Програми осушення земель є важливими для підтримки продуктивності сільськогосподарських угідь та запобігання підтопленням.

На Івано-Франківщині спостерігається зростання вартості сільськогосподарської землі, що свідчить про інтерес до її обробітку та потенційні інвестиції, у тому числі у меліоративні системи.

З метою впровадження реформи управління меліоративними системами України розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р схвалено Стратегію зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року та від 21.10.2020 № 1567-р затверджено план заходів з її реалізації.

Вище зазначеними нормативними актами передбачено забезпечити розвиток меліорації, відновлення та модернізацію меліоративних об'єктів та будівництво нових, запровадити ефективну модель управління меліоративною інфраструктурою державної власності через залучення водокористувачів; зменшити собівартість поливу та осушення земельних ділянок; мінімізувати ризики припинення подачі/відведення води під час вегетаційного сезону. Це все має призвести до зменшення витрат держави на адміністрування системи гідротехнічної меліорації.

11.2.4. Тенденції в тваринництві

Тваринництво – особлива галузь сільського господарства, стан розвитку якої суттєво впливає на економічний потенціал всього агропромислового комплексу Івано-Франківщини.

У галузі тваринництва, всіма категоріями господарств у січні-грудні 2025 року вироблено м'яса (в живій вазі) 152,0 тис. тонн, що на 1,9 тис. тонн (1,2 %) менше, ніж у відповідному періоді 2024 року, яєць – 512,5 млн. штук (на 219,7 млн. штук або в 1,8 раза більше). Разом з тим, на 75,3 тис. тонн, або на 24,6 % зменшилося виробництво молока, якого надано 230,2 тис. тонн.

Певні позитивні зрушення в аграрному секторі економіки відбуваються за рахунок фінансової підтримки з державного та обласного бюджетів сільськогосподарських підприємств.

Так, сільськогосподарськими підприємствами вироблено 92,5 тис. тонн м'яса, що на 3,6 тис. тонн (4,0 %) більше до минулого року, виробництво молока становить 17,2 тис. тонн, що на 0,7 тис. тонн (4,2 %) більше, відновлено

виробництво яєць та складає 281,5 млн штук.

Варто зазначити, що впродовж останніх років в особистих селянських господарствах спостерігається чітка тенденція до скорочення чисельності худоби та птиці.

В першу чергу це пов'язано з війною, демографічною ситуацією та відтоком робочої сили із сільської місцевості, а також диспаритетом цін та продукцію тваринництва та ресурсами, які використовуються у галузі.

11.3. Органічне сільське господарство

Розвиток органічного виробництва є одним із пріоритетних напрямів роботи агропромислового комплексу Прикарпаття. Це в першу чергу і подолання негативних явищ в екологічному середовищі, посилення природоохоронної складової агропромислового виробництва, забезпечення збереження ґрунтів.

Володіючи сприятливими умовами для органічного сільського господарства, серед яких вдале географічне розташування, близькість до потенційних експортних ринків, велика територія з так званими «чистими ґрунтами», Івано-Франківщина досягла певних результатів у розвитку місцевого органічного виробництва.

Протягом останніх років в області спостерігається позитивна динаміка зростання площ сільгоспугідь, на яких ведеться сертифіковане органічне виробництво та стабільне зростання кількості операторів органічного ринку.

До переваг ведення органічного землеробства можна віднести відновлення природної родючості ґрунтів, підвищення якості сільськогосподарських угідь, зменшення шкідливих викидів, скорочення застосування штучних засобів хімізації та витрат невідновлюваних енергетичних ресурсів.

В області здійснюють діяльність 12 операторів ринку органічної продукції, зокрема, фермерські господарства «Еко Беррі» та «Бест Беррі», «Прикарпаття Агро», приватне підприємство «Сади Ценяви» та інші.

Ціла низка виробників Івано-Франківщини разом із сусідами з Львівської, Чернівецької та Закарпатської областей створили громадську спілку «Карпатський смак» та зареєстрували торгову марку «Смак Українських Карпат».

Торгова марка «Смак Українських Карпат» – це своєрідний гарант якості товарів. Авторитетність та довіра до торгової марки підсилюється наявністю швейцарських партнерів з Дослідного інституту органічного сільського господарства (FiBL), що є символом якості і надійності.

Категорії харчових продуктів ТМ «Смак Українських Карпат»: культивовані фрукти, овочі та лікувальні рослини; дикоросла продукція (гриби, трави і т. д.); мед та пилок; м'ясо та м'ясна продукція; молоко та молочна продукція.

Органічне виробництво спрямоване на покращення здоров'я населення в цілому шляхом виробництва високоякісного продовольства, сировини та інших продуктів, збереження родючості ґрунтів та навколишнього середовища,

розвиток сільської місцевості та стимулювання місцевого й регіонального виробництва.

Соціальні переваги органічного виробництва полягають у створенні додаткових робочих місць у сільській місцевості й нових перспектив для малих та середніх фермерських господарств, збільшенні життєздатності сільських громад тощо.

Що стосується органічного землеробства, то це є пріоритетним напрямом сталого розвитку агропромислового комплексу області.

Одним із його компонентів є впровадження практик вуглецевого землеробства – системи ведення сільського господарства, що дозволяє зменшити викиди парникових газів і підвищити здатність ґрунтів акумулювати органічний вуглець природним шляхом. Основними напрямками розвитку вуглецевого землеробства є: впровадження технологій з нульовим або мінімальним обробітком ґрунту; широке застосування покривних культур та багатокomпонентної сівоzmіни; відмову від синтетичних добрив та пестицидів на користь біопрепаратів; активне використання органічних добрив та сидератів; стимулювання участі органічних виробників у міжнародних вуглецевих ринках.

Такий підхід не лише підвищує родючість ґрунтів і екологічну стійкість, а й відкриває додаткові економічні переваги для сільгоспвиробників через участь у міжнародних вуглецевих програмах.

Розвиток органічного виробництва є важливим напрямком середньострокової «Зеленої трансформації» сільського господарства. Завдяки цьому методу ведення господарства зменшиться викид парникових газів. Органічне виробництво може відіграти важливу роль в адаптації до змін клімату і пом'якшенні їх наслідків, а також у збереженні біорізноманіття.

11.4. Державна політика та заходи з екологізації сільського господарства

Першочерговими завданнями в агропромисловому комплексі є забезпечення розвитку інфраструктури на селі шляхом створення сільськогосподарських кооперативів та сімейних ферм, популяризація органічного виробництва, виробництво сільськогосподарської продукції з доданою вартістю.

Позитивні зрушення в аграрному секторі економіки відбуваються за рахунок фінансової підтримки з державного та обласного бюджетів. Організовано роботу по інформуванню сільськогосподарських виробників про можливість участі у державних програмах підтримки агропромислового комплексу, зокрема грантових програм для аграріїв, залучення фінансової чи технічної допомоги від закордонних партнерів.

Крім того, урядова програма «ЄРобота» дає можливість агропідприємцям та фермерам отримати грант на створення або розвиток садівництва, ягідництва та виноградарства.

Потенціал аграрного сектору області в достатній мірі забезпечує сировиною підприємства харчової та переробної промисловості.

12. ЕНЕРГЕТИКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

12.1 Структура виробництва та використання енергії*

За інформацією Головного управління статистики в області, у зв'язку із прийняттям Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» у період дії воєнного стану респонденти можуть подавати статистичну та фінансову звітність до органів державної статистики протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану за весь період неподання звітності. У випадку незабезпечення повноти подання звітності респондентам органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації, зокрема щодо використання енергії у 2025 році, і поновлять його після завершення встановленого законом терміну для подання звітності.

12.2. Ефективність енергоспоживання та енергозбереження

З метою підтримки енергоефективності в області затверджена Регіональна цільова програма забезпечення енергетичної ефективності Івано-Франківської області на 2023-2027 роки. Виконання програмних заходів дозволить, запровадити енергоменеджмент та систему енергомоніторингу, зменшити споживання природного газу, теплової та електричної енергії, гарячої та холодної води бюджетними закладами області, підвищити енергонезалежність конкретних об'єктів бюджетної сфери, шляхом впровадження заходів з енергозбереження, зменшити видатки з обласного і місцевих бюджетів на оплату комунальних послуг та енергозабезпечення бюджетних установ.

12.3. Вплив енергетичної галузі на навколишнє природне середовище

Енергетична галузь є одним із найпотужніших факторів впливу на навколишнє природне середовище. Хоча генерація енергії необхідна для розвитку людства, видобуток ресурсів, їх переробка та виробництво електроенергії суттєво змінюють стан атмосфери, гідросфери, літосфери та біорізноманіття.

Характер цього впливу залежить від типу джерел енергії, що використовуються.

1. Традиційна енергетика (виробництво палива: вугілля, нафта, газ) головне джерело викидів парникових газів та токсичних речовин: під час спалювання палива утворюються оксиди сірки та азоту, чадний газ, сажа та важкі метали, що спричиняють забруднення повітря; викиди сірки та азоту реагують з вологою в атмосфері, утворюючи кислоти (кислотні дощі), які руйнують ґрунти, знищують ліси та забруднюють водойми; висока концентрація вуглекислого газу та метану утримує тепло в атмосфері (парниковий ефект), що є головною причиною глобальної зміни клімату; відкритий видобуток вугілля призводить до утворення глибоких кар'єрів, порушення підземних вод та знищення родючого шару ґрунту (знищення ландшафтів)

2. Відновлювана енергетика. Хоча «зелена» енергетика вважається екологічно чистою та не створює викидів під час роботи, її масштабна

інфраструктура також впливає на природу.

Гідроелектростанції (ГЕС): Будівництво дамб змінює природні русла річок, перешкоджає міграції риб, затоплює великі площі родючих земель та лісів, а також порушує гідрологічний баланс регіону.

Вітрові електростанції (ВЕС): Встановлення вітрогенераторів може створювати шумове та низькочастотне вібраційне навантаження, що впливає на комах та ґрунтову фауну, а також несе загрозу для мігруючих птахів та кажанів.

Сонячні електростанції (СЕС): Потребують великих земельних площ, що може призводити до фрагментації природних екосистем та витіснення диких тварин.

Для того, щоб зменшити шкоду для природи, енергетичний сектор глобально переходить до більш сталих практик:

енергоефективність та енергозбереження: зменшення загальних обсягів споживання енергії завдяки новітнім технологіям та теплоізоляції будівель.

декарбонізація: поступова відмова від вугілля на користь природного газу, а згодом – до повного переходу на чисті джерела.

удосконалення очисних систем: встановлення на традиційних станціях фільтрів, скрубєрів для вловлювання сірки та систем селективної каталітичної нейтралізації оксидів азоту.

інтеграція накопичувачів енергії: використання акумуляторів, які допомагають балансувати енергомережу, компенсуючи нестабільність у роботі вітрових та сонячних електростанцій.

12.4 Використання відновлюваних джерел енергії та розвиток альтернативної енергетики

Станом на 01.01.2026 року в області функціонує 210 промислових сонячних електростанцій (СЕС) сумарною потужністю 335,06 МВт. Також, діють 7208 приватних СЕС сумарною потужністю 175,9 МВт.

Крім того, в області функціонують інші об'єкти альтернативної енергетики, зокрема:

5 мінігідроелектростанцій (3,93 МВт);

1 вітрова електростанція (6,4 МВт);

5 біогазових станцій (3,2 МВт);

1 сміттєпереробна станція (1,0 МВт).

Загальна потужність об'єктів відновлювальної енергетики області становить 569,16 МВт.

Також, в області функціонує 27 когенераційних установок (КГУ) сумарною потужністю 97,9 МВт. Постійно ведеться робота з власниками таких установок та операторами систем розподілу електроенергії та газу щодо забезпечення цілодобової роботи когенерації та пришвидшення введення нових потужностей.

12.5. Державна політика та заходи щодо зменшення впливу енергетики на навколишнє природне середовище

Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII затверджено Основні засади

(стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року, відповідно до яких у 2030 році Україна має досягти такого рівня збалансованого (сталого) розвитку, за якого залежність від використання невідновлювальних природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища будуть зведені до екосистемно прийнятних рівнів.

Очікується створення правової бази для забезпечення розвитку транспортної та телекомунікаційної інфраструктури, будівництва об'єктів відновлюваної енергетики з урахуванням потреб міграції та вільного пересування тварин.

Мають бути створені умови для декарбонізації енергетичного сектору, активного впровадження технологій енергозбереження та підвищення енергоефективності, збільшення виробництва енергії за рахунок відновлювальних та альтернативних джерел, впровадження найкращих наявних низьковуглецевих, ресурсозберігаючих технологій виробництва, а також сучасних будівельних технологій з тепло- та енергозбереження, що дасть змогу істотно зменшити обсяг викидів парникових газів та забруднюючих речовин в атмосферне повітря, а також скидання забруднюючих речовин у водойми.

Крім того, відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 402-р, та Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443-р, передбачено розроблення та затвердження Міндовкіллям переліку найкращих доступних технологій та методів управління для першої, другої та третьої категорій видів діяльності додатка 1 до Директиви 2010/75/ЄС щодо енергетичної промисловості.

13. ТРАНСПОРТ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

13.1. Транспортна мережа області

13.1.1. Структура та обсяги транспортних перевезень

Транспортна мережа Івано-Франківської області є складовою частиною єдиної транспортної системи України та забезпечує пасажирське сполучення між населеними пунктами області й іншими регіонами держави.

До її складу входять міські, міжміські та приміські автобусні маршрути загального користування, що не виходять за межі області. Відповідно до статті 7 Закону України «Про автомобільний транспорт» організацію перевезень на міжміських та приміських автобусних маршрутах загального користування, що проходять територією двох або більше територіальних громад та не виходять за межі області, забезпечує обласна державна адміністрація. Загалом в області функціонує 529 таких автобусних маршрутів.

Маршрутна мережа сформована з урахуванням адміністративно-територіального устрою, соціально-економічних зв'язків та потреб населення у транспортному сполученні. Основними напрямками є забезпечення сполучення обласного центру з районними центрами, територіальними громадами та сільськими населеними пунктами.

Перевезення пасажирів здійснюються автомобільними перевізниками на конкурсних засадах відповідно до закону України «Про автомобільний транспорт» та забезпечуються згідно із затвердженими розкладами руху.

З метою забезпечення доступності та якості пасажирських перевезень обласна державна адміністрація у межах повноважень здійснює моніторинг функціонування транспортної мережі та вживає заходів щодо її оптимізації.

За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області у 2025 році в області перевезено 5624,4 тис. т вантажів, вантажообіг становив – 1054373,3 тис. т км.

Послугами транспорту у 2025 році скористались 52314,0 тис. пасажирів, пасажирообіг становив – 1170873,1 тис. пас. км.

13.1.2. Склад парку та середній вік транспортних засобів

Інформація щодо кількості та середнього віку транспортних засобів, зареєстрованих на території Івано-Франківської області за даними Регіонального сервісного центру ГСЦ МВС у Львівській, Івано-Франківській та Закарпатській областях відображена в таблиці 13.1.2.1.

Таблиця 13.1.2.1.

Середній вік парку дорожніх механічних транспортних засобів

Тип автомобіля	2025				
	Всього	Від 2 до 3 років	Від 3,1 до 5 років	Від 5,1 до 10 років	Більше 10 років
Автомобілі-всього	272451	5013	7134	32947	224524
Легкові автомобілі	236454	4612	6516	28724	194126
Вантажні бортові	3165	25	32	170	2917
Самоскиди	3240	7	37	108	3068
Сідлові тягачі	5015	20	11	968	4000
Спеціальні автомобілі	1489	49	32	92	1257
Пасажирські автобуси	3400	54	70	140	3072
Інші транспортні засоби (мопеди, мотоцикли)	19674	2532	3868	4357	6271

13.2. Вплив транспорту на навколишнє середовище

Транспорт є одним із головних забруднювачів довкілля, забезпечуючи до 80-90% шкідливих викидів у повітря міст, зокрема чадний газ, оксиди азоту та тверді частинки. Він створює інтенсивне шумове забруднення (>100 дБ), руйнує ґрунти та спричиняє близько 12-14% викидів парникових газів, прискорюючи зміну клімату.

Шляхи зменшення негативного впливу:

Перехід на екологічні види транспорту: електромобілі, велосипеди.

Покращення стану дорожнього покриття та оптимізація руху (зменшення заторів).

Використання палива вищої якості та модернізація двигунів.

Найбільшу частку забруднення спричиняють автомобілі, що зумовлює нагальну потребу у розвитку сталої мобільності.

13.3. Державна політика та заходи щодо зменшення впливу транспорту на навколишнє середовище

З метою створення інтегрованого до світової транспортної мережі безпечно функціонуючого та ефективного транспортного комплексу України, задоволення потреб населення у перевезеннях, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430-р схвалено Національну транспортну стратегію України на період до 2030 року.

Також слід зазначити, що з метою створення ефективно працюючого транспортного комплексу України та, як наслідок, досягнення Україною статусу регіонального транспортного хабу Стратегія враховує такі світові тенденції, що притаманні транспорту, як використання паливно-економічних та екологічних транспортних засобів, застосування альтернативних видів палива, «зелених» видів транспорту, пріоритетність потреб охорони навколишнього природного середовища та збереження цінних природоохоронних територій під час розвитку транспортної інфраструктури.

Для впровадження Стратегії передбачено виконання завдань за напрямком «Безпечний для суспільства, екологічно чистий та енергоефективний транспорт».

14. СТАЛЕ СПОЖИВАННЯ ТА ВИРОБНИЦТВО

14.1. Тенденції та характеристики споживання

Івано-Франківська область характеризується інтенсивним використанням мінерально-сировинних, лісових та водних ресурсів. Головними тенденціями є поступовий перехід до енергоефективності, відновлюваної енергетики та сталого природокористування задля зменшення значного техногенного навантаження на довкілля.

Характеристика та тенденції споживання природних ресурсів регіону виглядають так:

Мінеральні ресурси (корисні копалини). Регіон є одним із найбагатших на заході України запасами нафти і природного газу (передгірська зона та Карпати), калійних й кам'яних солей, сірки, торфу та різноманітних будівельних матеріалів.

Видобуток нафти й газу залишається стратегічним, проте спостерігається тенденція до виснаження традиційних родовищ. Область активно нарощує потужності «зеленої» енергетики (сонячної, вітрової та малої гідроенергетики) для заміщення викопного палива.

Лісові ресурси. Ліси займають значну частину території області (зокрема в гірських районах), забезпечуючи сировиною потужний деревообробний комплекс.

Пріоритетом стає перехід від суцільних рубок до вибіркового та невиснажливого лісокористування. Посилюється контроль за незаконними рубками та розвивається глибока переробка деревини з виготовленням продукції з вищою доданою вартістю.

Водні ресурси. Область має густу річкову мережу (басейни Дністра та Пруту), багаті запаси підземних та мінеральних вод (типу «Нафтуся», сульфідні(сірководневі), розсоли, содові води та ін.).

Споживання води промисловістю та населенням стає більш ощадливим завдяки модернізації систем водопостачання та впровадженню оборотного водокористування на підприємствах. Великою проблемою залишається очищення стічних вод.

Земельні ресурси та рекреація. Значні площі займають сільськогосподарські угіддя, але головним специфічним ресурсом виступають рекреаційні зони Карпат.

Спостерігається розвиток екологічного та зеленого туризму. Зростає антропогенне навантаження на гірські території, через що влада й громади розширюють межі природно-заповідного фонду.

14.2. Запровадження елементів сталого споживання та виробництва

Запровадження сталого споживання та виробництва в Івано-Франківській області – це ключовий фокус регіональної стратегії, спрямований на зменшення виснаження природних ресурсів (нафта, газ, ліси, мінеральні води), мінімізацію відходів та перехід до «зеленої» економіки через впровадження екологічних інновацій у промисловому та аграрному секторах.

Процес впровадження цих елементів базується на кількох ключових напрямках:

Екологізація виробництва.

- Циркулярна економіка: Впровадження безвідходних технологій та закритих циклів виробництва, особливо на підприємствах деревообробної, хімічної та харчової промисловості.

- Глибока переробка: Створення товарів з високою доданою вартістю (виготовлення меблів, паливних пелет), а не лише експорт сировини.

- Енергоефективність: Модернізація виробничих потужностей для зменшення викидів в атмосферу та споживання традиційних енергоресурсів.

Рациональне природокористування.

- Охорона лісів та біорізноманіття: Запобігання нераціональній вирубці та впровадження відповідального лісгосподарювання з відновленням екосистем Карпат.

- Управління відходами: Створення сортувальних ліній та сміттєпереробних комплексів для зменшення обсягів захоронення сміття на полігонах згідно Регіонального плану управління відходами в Івано-Франківській області до 2034 року.

- Збереження водних ресурсів: Захист малих річок, озер та впровадження систем очищення промислових і побутових стоків.

Відповідальне споживання.

- Енергозбереження громад: термомодернізація житлового фонду, шкіл, лікарень та перехід на альтернативні джерела енергії (сонце, біомаса).

- Екологізація побуту: Популяризація сортування сміття, відмова від одноразового пластику, зменшення харчових відходів мешканцями області.

- Розумна мобільність: Розвиток електротранспорту, розширення мережі велоінфраструктури та оптимізація логістики для зниження викидів CO₂.

Роль органів державної влади та бізнесу.

- Регіональні програми: Обласна та місцеві стратегії розвитку включають цілі сталого розвитку, підтримку малого та середнього «зеленого» бізнесу (грантова підтримка, еко-інкубатори).

- Екологічний контроль: Моніторинг впливу на довкілля (особливо нафтогазовидобувного комплексу) та впровадження Стратегічної екологічної оцінки для нових інфраструктурних проєктів.

Цей комплексний підхід допомагає регіону розірвати зв'язок між ростом економіки та погіршенням стану довкілля, зберігаючи унікальну природу Прикарпаття для майбутніх поколінь.

В області реалізовується Стратегія розвитку Івано-Франківської області на 2021-2027 роки, яка є головним планувальним документом для досягнення кращого ефекту використання бюджетних ресурсів в територіальних громадах та області в інтересах людини, єдності держави та збереження ресурсів.

15. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

15.1. Національна та регіональна екологічна політика

Національна екологічна політика спрямована на забезпечення безпечного для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої шкоди передбачених конституційним правом.

Головною метою національної екологічної політики є стабілізація і покращення стану навколишнього природного середовища держави, шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України

Реалізацію національної екологічної політики на регіональному рівні забезпечує Управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської обласної державної адміністрації.

Регіональна екологічна політика держави є органічною складовою національної екологічної політики. Від вирішення регіональних екологічних проблем певною мірою залежить соціально-економічна стабільність в Україні.

Для реалізації регіональної екологічної політики в області діяли:

- Програма охорони навколишнього природного середовища Івано-Франківської області до 2025 року, затверджена рішенням обласної ради від 23.12.2020 № 30-2/2020 (зі змінами), якою передбачено реалізацію природоохоронних заходів за підпрограми: «Охорона і раціональне використання водних ресурсів»; «Охорона атмосферного повітря», «Раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів»; «Охорона і раціональне використання земель»; «Збереження природно-заповідного фонду»; «Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів і ресурсів тваринного світу»; «Наука, інформація і освіта, підготовка кадрів, оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, організація праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища».

- Програма державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря зони «Івано-Франківська» на 2021-2025 роки, затверджена рішенням Івано-Франківської обласної ради від 12.11.2021 № 277-10/2021.

- Обласна цільова протипаводкова програма на період до 2025 року, затверджена рішенням Івано-Франківської обласної ради від 09.07.2021 № 181-7/2021.

- Стратегія адаптації до зміни клімату для Івано-Франківської області та План впровадження заходів з адаптації до зміни клімату для Івано-Франківської області.

Крім того, рішеннями сесій обласної ради від 21.02.2020 № 1381-34/2020 затверджено Стратегію розвитку Івано-Франківської області на 2021-2027 роки та План заходів з її реалізації на 2021-2023 роки, однією з цілей, якої є Операційна ціль 3.4 «Підвищення рівня екологічної безпеки», та від 23.04.2021 № 150-6/2021 затверджено перелік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Івано-Франківської області, з метою охорони та відтворення рослинного світу регіону.

15.2. Удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища

Основою екологічного права є Конституція України, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», ресурсові кодекси: Земельний кодекс України, Лісовий кодекс України, Водний кодекс України, Кодекс України про надра, а також по ресурсові закони: Закон України «Про охорону атмосферного повітря», «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», «Про природно-заповідний фонд України»; закони інтегрованого характеру: «Про оцінку впливу на довкілля» та підзаконні нормативно-правові акти загальнодержавного значення у сфері охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів. Вони також розмежовують повноваження між центральними та регіональними органами державної влади, спрямовані на досягнення екологічної безпеки. Комплексним стратегічним документом, що сприяє втіленню екологічної політики держави в рамках концепції сталого розвитку став Закон України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року».

Упродовж 2025 року правова робота була спрямована на забезпечення дотримання принципів природоохоронного законодавства, неухильне додержання вимог актів законодавства, інших нормативних документів, постійно проводилась правова підготовка працівників управління з актуальних тем, вчасно доводились до відома зміни у законодавстві з охорони навколишнього природного середовища.

15.3. Державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища*

На час воєнного стану заходи державного нагляду (контролю) та державного ринкового нагляду не проводяться на підставі Указу Президента України від 24.02.2022 №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» та Постанови КМУ від 13.03.2022 №303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану».

Робота інспекційних підрозділів у звітному періоді здійснювалася за дотриманням вимог природоохоронного законодавства місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень, а також на підставі виконання наказів та доручень Держекоінспекції; розгляду звернень та скарг громадян; залучень правоохоронними органами; участі у роботі комісій, робочих груп тощо.

Державними інспекторами з охорони навколишнього природного середовища Управління державного екологічного нагляду (контролю) в Івано-Франківській області впродовж 2025 року проведено 723 ресурсні перевірки, в тому числі 3 – за результатами заходів державного нагляду (контролю), 196 – за результатами планових та позапланових перевірок органів місцевого самоврядування та 524 – за результатами обстежень, операцій, заходів спрямованих на запобігання та виявлення адмінпорушень тощо.

Складено 905 протоколів, до адміністративної відповідальності притягнуто 894 особи (3 протоколи складено громадськими інспекторами). Загальна сума штрафних санкцій склала 195,211 тис. грн., сплачено- 195,483 тис. гривень.

За виявлені порушення вимог природоохоронного законодавства у 2025 році нараховано збитків на загальну суму 44753,011 тис. гривень. До державного бюджету сплачено претензій та позовів на загальну суму 12611,203 тис. гривень. До правоохоронних органів передано 51 матеріал для встановлення винних осіб та подальшого реагування, за якими відкрито 24 кримінальних проваджень.

Органами прокуратури заявлено 3 позови в інтересах держави в особі Державної екологічної інспекції Карпатського округу про стягнення шкоди до спеціального фонду охорони навколишнього природного середовища на загальну суму 83836,752 тис. гривень.

За порушення вимог Водного кодексу України впродовж звітного періоду у сфері охорони та використання водних ресурсів проведено 99 ресурсних перевірок. За виявлені порушення до адміністративної відповідальності притягнуто 75 осіб на суму 11,084 тис. гривень. За рішенням суддів стягнуто до бюджету 4983,771 тис. грн (у т. ч. з КП «Калуська енергетична компанія» за незаконне використання підземних вод), 15 матеріалів передано у правоохоронні органи для подальшого реагування та встановлення винних осіб.

За порушення вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря» проведено 47 ресурсних перевірок у сфері охорони атмосферного повітря, складено 29 протоколів на суму 6,579 тис. гривень. За матеріалами попередніх років, у примусовому порядку з ДМП «Івано-Франківськтеплокомуненерго» стягнуто 1465,340 тис. грн збитків завданих довкіллю.

За погодженнями Міндовкілля України впродовж 2025 року Інспекцією здійснено два позапланових заходи державного нагляду (контролю) за додержанням вимог природоохоронного законодавства: Галицький НПП та Косівське РП «Райагролісгосп»

* За інформацією Державної екологічної інспекції Карпатського округу.

15.4. Виконання державних цільових екологічних програм

У 2025 році в області діяли такі регіональні програми у сфері охорони навколишнього природного середовища:

- Програма охорони навколишнього природного середовища Івано-Франківської області до 2025 року, затверджена рішенням обласної ради від 23.12.2020 № 30-2/2020;

- Програма державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря зони «Івано-Франківська» на 2021-2025 роки, затверджена рішенням обласної ради від 12.11.2021 № 277-10/2021;

- Обласна цільова протипаводкова програма на період до 2025 року, затверджена рішенням обласної ради від 09.07.2021 № 181-7/2021.

Протягом 2025 року на реалізацію Програми державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря зони «Івано-Франківська» на 2021-2025 роки кошти з обласного бюджету не виділялися.

На виконання заходів Програми охорони навколишнього природного середовища Івано-Франківської області до 2025 року з обласного бюджету використано 13410,98391 тис. гривень, з яких 12691,28343 тис. гривень кошти обласного фонду охорони навколишнього природного середовища.

У 2025 році на виконання Обласної цільової протипаводкової програми на період до 2025 року рішенням сесії Дубовецької сільської ради від 31.10.2025 № 17/85/2025 Дністровському басейновому управлінню водних ресурсів спрямовано 850,0 тис. гривень на виготовлення проектно-кошторисної документації та здійснення оцінки впливу на довкілля по об'єкту «Нове будівництво захисних гідротехнічних споруд на р. Гнила Липа та р. Бибелка на території Дубовецької територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області».

15.5. Державна політика у сфері моніторингу навколишнього природного середовища

Протягом 2025 року в області моніторингові спостереження за станом довкілля здійснювалися суб'єктами регіональної системи моніторингу довкілля, а саме: Державна установа «Івано-Франківський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України»; Івано-Франківський обласний центр з гідрометеорології; Дністровське басейнове управління водних ресурсів; Західне міжрегіональне управління лісового і мисливського господарства; Головне управління Держпродспоживслужби в Івано-Франківській області, Івано-Франківська філія ДП «Держгрунтохорона»; Головне управління Держгеокадастру в області; Карпатський національний природний парк; НПП «Гуцульщина»; НПП «Верховинський»; НПП «Синьогора», Галицький національний природний парк; природний заповідник «Горгани», Дністровський регіональний ландшафтний парк ім. С. Дідича та Український науково-дослідний інститут гірського лісівництва ім. П. С. Пастернака.

Кожний із суб'єктів РСМД здійснює систематичні спостереження за станом об'єктів навколишнього природного середовища та впливом на них,

відповідно до угод про спільну діяльність між суб'єктами регіональної системи моніторингу довкілля Івано-Франківської області.

Існуюча система інформаційної взаємодії регіональної системи моніторингу довкілля передбачає обмін інформацією на регіональному рівні.

З метою удосконалення регіональної системи моніторингу довкілля, розвитку і ефективного використання науково-технічного потенціалу, а також сприяння узгодженості та підвищенню об'єктивності висновків і пропозицій щодо прийняття управлінських рішень між суб'єктами обласної системи моніторингу довкілля укладено Угоди про спільну діяльність між суб'єктами регіональної системи моніторингу довкілля Івано-Франківської області.

З метою реформування державної екологічної політики, приведення її у відповідність до вимог законодавства ЄС та впровадження міжнародних стандартів у сфері охорони навколишнього природного середовища постановою Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря» затверджено Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря. На виконання якої рішенням Івано-Франківської обласної ради від 12.11.2021 № 277-10/2021 затверджена Програма державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря зони «Івано-Франківська» на 2021-2025 роки, наказами Міндовкілля від 24.03.2025 № 590 затверджено Порядок інформування населення про якість повітря за основними показниками з використанням індексу якості повітря в Україні та від 23.12.2024 № 1720 затверджено Порядок створення регіональних центрів моніторингу довкілля, який набере чинності одночасно із набранням чинності Законом України від 20 березня 2023 року № 2973-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля, інформації про стан довкілля (екологічної інформації) та інформаційного забезпечення управління у сфері довкілля».

15.6. Оцінка впливу на довкілля

В Україні 18 грудня 2017 року набув чинності Закон України «Про оцінку впливу на довкілля», яким відповідно до вимог Угоди про асоціацію та європейських директив впроваджено нову європейську модель процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД) замість скасованого Закону України «Про екологічну експертизу».

Також на виконання вимог Закону 13 грудня 2017 року Кабінет Міністрів України прийняв:

- Постанову КМУ «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля».

- Постанову КМУ «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля»

- Постанову КМУ «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на

довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля».

Процедура ОВД спрямована на попередження та запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Згідно Закону здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим до прийняття рішення про провадження планованої діяльності, визначеної частинами другою і третьою статті 3 Закону.

У 2025 році управлінням екології та природних ресурсів Івано-Франківської обласної державної адміністрації видано 33 висновків з ОВД.

15.7 Економічні засади природокористування

15.7.1 Економічні механізми природоохоронної діяльності

Найважливішими економіко-правовими елементами його є справляння таких платежів як: екологічний податок та грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності; рентна плата (загальнодержавний податок), який справляється за користування надрами для видобування корисних копалин і в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, користування радіочастотним ресурсом України, спеціальне використання води та лісових ресурсів, транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України. До місцевих бюджетів надходить рентна плата за користування надрами, за спеціальне використання води, за спеціальне використання лісових ресурсів та за використання інших природних ресурсів.

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 26.06.1991 № 1264-XII (статті 46) кошти від екологічного податку зараховуються до державного і місцевих бюджетів згідно з Бюджетним кодексом України. Для фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища утворюються Державний та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища, які наповнюються за рахунок екологічного податку, частини грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища в результаті господарської та іншої діяльності, цільових та інших добровільних внесків підприємств, установ, організацій та громадян.

Відповідно до статті 47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» кошти місцевих, Автономної Республіки Крим і Державного фондів охорони навколишнього природного середовища можуть використовуватися тільки для фінансового забезпечення здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, ресурсозберігаючих заходів, у тому числі наукових досліджень з цих питань, ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходів для

зниження забруднення навколишнього природного середовища та дотримання екологічних нормативів і нормативів екологічної безпеки, для зниження впливу забруднення навколишнього природного середовища на здоров'я населення.

Природоохоронні заходи в області фінансуються відповідно до Положення про обласний фонд охорони навколишнього природного середовища, затвердженого рішенням Івано-Франківської обласної ради від 11.05.2022 № 415-14/2022 «Про обласний фонд охорони навколишнього природного середовища», Програми охорони навколишнього природного середовища Івано-Франківської області до 2025 року, затвердженої рішенням Івано-Франківської обласної ради від 23.12.2020 № 30-2/2020 (зі змінами) та місцевих програм охорони навколишнього природного середовища.

Кошти фондів охорони навколишнього природного середовища використовуються виключно на природоохоронні заходи передбачені постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (зі змінами).

15.7.2 Стан фінансування сфери охорони навколишнього природного середовища

Протягом 2025 році природоохоронні заходи на території області здійснювалися за рахунок коштів обласного та місцевих бюджетів, а також власних коштів підприємств.

З обласного фонду охорони навколишнього природного середовища використано 12691,28343 тис. гривень на реалізацію 2 природоохоронних заходів за напрямком «Охорона і раціональне використання земель», а саме будівництво берегозакріплювальних споруд та водозахисних дамб на річках області. Також з обласного бюджету використано 719,70048 тис. гривень на технічне обслуговування функціонування стаціонарних постів (індикативні вимірювання) автоматизованої системи моніторингу якості атмосферного повітря зони «Івано-Франківська».

За рахунок коштів місцевих бюджетів виконувалися природоохоронні заходи на загальну суму 25491,91 тис. гривень, з яких 7606,36 тис. гривень кошти місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища за такими напрямками:

- забезпечення раціонального використання і зберігання відходів виробництва та побутових відходів;
- збереження природно-заповідного фонду;
- охорона і раціональне використання водних ресурсів;
- моніторинг навколишнього природного середовища;
- охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів та ресурсів тваринного світу;
- інші напрями природоохоронної діяльності.

Крім того, найбільшими підприємствами-забруднювачами навколишнього природного середовища за власні кошти здійснювалися заходи, направлені на охорону атмосферного повітря, поводження з відходами, раціональне використання водних ресурсів та інші на суму 328835,3 тис. гривень.

15.8. Технічне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки

Івано-Франківщина – це регіон з унікальним природно-заповідним фондом та водночас потужним промисловим вузлом. Це створює специфічні умови для технічного регулювання.

Ключовими аспектами є:

1. Нормативно-правова база та стандартизація. Технічне регулювання в області базується на впровадженні екологічних нормативів та технічних регламентів, які визначають межі допустимого впливу на довкілля:

- гранично допустимі концентрації: регулювання викидів у повітря та скидів у річки басейнів Дністра та Прута.

- стандарти ISO 14000: провідні підприємства регіону впроваджують системи екологічного менеджменту для відповідності європейським вимогам.

2. Раціональне використання природних ресурсів. В області діє контроль за використанням надр та лісів:

- лісокористування: впровадження системи електронного обліку деревини та обов'язкова сертифікація лісів (FSC), що є формою технічного підтвердження сталого управління лісами.

- водокористування: технічне регулювання через ліміти на спецводокористування та встановлення сучасних приладів обліку на підприємствах житлово-комунального господарства.

3. Екологічна безпека та моніторинг. Це напрямок через наявність об'єктів підвищеної небезпеки:

- моніторинг довкілля: функціонування автоматизованих постів спостереження за станом атмосферного повітря:

- поводження з відходами: технічне регулювання паспортизації відходів. Особлива увага приділяється Калуському гірничопромислового району (запобігання потраплянню розсолів у підземні води).

- екологічний аудит: обов'язкова процедура для об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку при зміні власника або реорганізації.

4. Оцінка впливу на довкілля. Будь-яка планована діяльність (будівництво ГЕС, деревообробних заводів, розробка кар'єрів) проходить процедуру ОВД. Це головний інструмент превентивного технічного регулювання, який дозволяє:

- оцінити можливі наслідки для екосистеми.

- встановити технічні вимоги до обладнання (фільтри, очисні споруди).

- залучити громаду до прийняття рішень.

Для Івано-Франківської області пріоритетом технічного регулювання є баланс між експлуатацією природних ресурсів та збереженням рекреаційного потенціалу Карпат через жорстке дотримання екологічних стандартів.

15.9 Державне регулювання природокористування

Державне регулювання природокористування в Івано-Франківській області здійснюється через систему правових, економічних та адміністративних

заходів, спрямованих на раціональне використання ресурсів та захист екосистем Карпатського регіону.

Івано-Франківська обласна державна (військова) адміністрація на регіональному рівні здійснює управління через Управління екології та природних ресурсів, яке координує реалізацію державної політики, видає дозволи та розробляє регіональні програми.

Виділяють такі основні ключові інструменти регулювання:

- дозвільна система: видача дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами та на спеціальне використання природних ресурсів;
- стратегічна екологічна оцінка: обов'язковий аналіз планів та програм розвитку громад та області на предмет їхнього впливу на довкілля;
- оцінка впливу на довкілля: процедура прийняття рішень щодо провадження господарської.

Таблиця 15.9.1.

Видача та надання погоджень документів дозвільного характеру протягом 2025 року

Назва документу дозвільного характеру	Видано
Розгляд матеріалів і видача дозволів на:	
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами	110
Спеціальне водокористування та затвердження нормативів ГДС забруднюючих речовин у водні об'єкти	87**
Виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізація отруйних речовин, у тому числі продуктів біотехнології та інших біологічних агентів	-
Дозволів на спецвикористання диких тварин та інших об'єктів тваринного світу.	-
Спеціальне використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення;	-
Спеціальне використання природних рослинних ресурсів місцевого значення;	-
Селекційний відстріл мисливських тварин на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду;	-
Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;	12
Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення	3
Розгляд матеріалів та надання погоджень:	
Проекту лімітів на використання природних ресурсів у межах ПЗФ загальнодержавного значення	0
Лімітів використання мисливських тварин	48
Пропускної спроможності мисливських угідь у мисливський сезон	-
Лімітів спеціального використання природних рослинних ресурсів місцевого значення	-
Листів-роз'яснень для товарів, експорт-імпорт яких підлягає квотуванню та ліцензуванню в 2025 році	-
Вибору земельних ділянок для розміщення об'єктів, місць розташування об'єктів, проєктів відведення земельних ділянок, документації з землеустрою	1
Для отримання підприємствами, установами, організаціями спеціальних	-

дозволів (ліцензій) на користування надрами	
Планів розробки родовищ корисних копалин та переробки мінеральної сировини	-
Господарських заходів у насадженнях лісового фонду, сільгоспугідь, територіях природно-заповідного фонду, смугах відведення автомобільних та залізничних шляхів	-
Проектів лімітів на використання природних ресурсів місцевого значення	3
Надання погодження або підготовка пропозицій щодо проведення рубок в межах природно-заповідного фонду.	8
Висновки з оцінки впливу на довкілля	33

*За даними онлайн-платформи ЕкоСистема

** За даними сектора в Івано-Франківській області Держводагенства України

15.10 Стан та перспективи наукових досліджень у сфері охорони навколишнього природного середовища

Науковцями Карпатського національного університету імені Василя Стефаника протягом 2025 року в рамках міжнародних проєктів проводилися дослідження у галузі екології та охорони довкілля:

«Каталітичний реактор з оптимізованим профілем активності для пероксидно-радикальної дезінфекції води».

Метою проєкту є створення і тестування каталітичного реактора для дезінфекції води гідроксильними радикалами. Такий метод є добре придатним для створення невеликих станцій очищення води, оскільки використовує безпечний реагент (пероксид водню) і просте обладнання (помпа дозування рідини). До того ж, гідроксильні радикали не залишають по собі хлорорганічних продуктів. Розробка наукових основ методу передбачає створення лінійки гетерогенних каталізаторів різної активності і пілотного протічного реактора. Профіль активності каталітичного шару має бути достосованим до швидкості потоку води і концентрації H_2O_2 на вході в реактор, а ці параметри залежать від потрібної продуктивності і бактеріального навантаження.

«Співпраця у викладанні та дослідженнях, зосереджена на важливості рослинності для пом'якшення глобальних кліматичних змін у потенційно післявоєнному відновленому ландшафті, між Університетом імені Грегора Менделя в Брно, Сумським національним аграрним університетом та Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника».

Реалізація проєкту сприяла налагодженню спільних досліджень між Карпатським національним університетом імені Василя Стефаника, Сумським національним аграрним університетом та Університетом Менделя у Брно, що дозволило об'єднати науковий потенціал трьох закладів та закласти основу для подальшого розвитку спільних наукових проєктів. Така співпраця не лише відкрила нові можливості для інтеграції українських та європейських наукових практик, але й створила передумови для формування стійкої мережі академічних контактів, здатної забезпечити довготривалу взаємодію, обмін знаннями та інноваційними підходами. У перспективі це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності наукових результатів, розширенню міжнародного партнерства та утвердженню спільних досліджень як важливого чинника розвитку сучасної науки.

Результати наукових досліджень, виконаних у 2025 році, мають

комплексний характер та спрямовані на вирішення актуальних завдань у сфері охорони довкілля Івано-Франківської області.

Отримані дані формують наукову основу для:

- вдосконалення системи управління міськими екосистемами
- підвищення ефективності охорони водних ресурсів
- збереження біорізноманіття Карпатського регіону
- впровадження заходів адаптації до змін клімату

Практична спрямованість досліджень забезпечує можливість їх використання органами державної влади та місцевого самоврядування при розробці регіональних програм, стратегій розвитку та заходів з охорони навколишнього природного середовища.

15.11 Участь громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються охорони навколишнього природного середовища

З метою ширшого залучення громадськості до розв'язання екологічних проблем, формування у підростаючого покоління та різних верств населення дбайливого ставлення до природи в області відпрацьована комплексна система, яка сприяє впровадженню безперервної екологічної освіти та інформування для всіх вікових та професійних категорій населення.

Відділами еколого-освітньої діяльності, рекреації, іншими науковими підрозділами установ природно-заповідного фонду загальнодержавного значення впродовж року проводяться тематичні навчальні заходи з екологічної освіти в закладах загальної середньої освіти для формування у дітей культури поведінки і екологічної грамотності, дбайливого ставлення до природи, взаємодії з навколишнім природним середовищем.

15.12 Екологічна освіта та інформування

Для підвищення рівня інформування громадськості щодо проблем навколишнього природного середовища в управлінні діє Орхуський інформаційно-тренінговий центр, який надає послуги з питань доступу громадян до інформації, участі громадськості у процесі прийняття рішень і доступу до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього природного середовища. У приміщенні управління систематично проводилися засідання круглих столів, диспути, інформаційно-оглядові лекції з студентською та учнівською молоддю з питань екологічного виховання підростаючого покоління, доведення до свідомості людей основних екологічних проблем, які є на території області.

Систематично проводиться наповнення веб-сайту облдержадміністрації інформацією про діяльність управління, а також інформацією про екологічний стан області та різноманітні події екологічного характеру.

15.13 Міжнародне співробітництво у галузі охорони довкілля

Здійснювалася співпраця з Фінським метеорологічним інститутом в рамках українсько-фінського проекту з якості атмосферного повітря UFAIR. Протягом року представники управління брали участь у навчальних візитах та робочих зустрічах як на території України, так і на території Фінляндії, а також

в онлайн заходах, які охоплювали питання обміну досвідом щодо управління якістю повітря на різних рівнях, вивчення систем супутникового спостереження, роботи автоматизованих станцій моніторингу, лабораторій Фінського метеорологічного інституту та ін.

У рамках Проєкту міжнародної технічної допомоги «Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів» (Проєкт APENA 3) експертами проєкту у 2025 році розроблено Стратегію адаптації до зміни клімату для Івано-Франківської області та План впровадження заходів з адаптації до зміни клімату Івано-Франківської області.

В рамках проєкту APENA 3 розроблено проєкт Регіонального плану управління відходами в Івано-Франківській області до 2034 року, який затверджений розпорядженням облдержадміністрації від 02.02.2026 № 43.

Здійснювалась співпраця в рамках українсько-шведського проєкту WM4U (Waste Management for Ukraine) «Посилення управління побутовими відходами в Україні 2024-2027». Протягом року представники управління брали участь у навчальних візитах та робочих зустрічах як на території України, так і на території Швеції, а також в онлайн заходах, які охоплювали питання обміну досвідом щодо управління відходами, міжмуніципальної співпраці, спільно із громадами Івано-Франківського кластеру підготовлено базовий звіт.

ВИСНОВКИ

Протягом 2025 року Управлінням екології та природних ресурсів Івано-Франківської обласної державної адміністрації здійснено комплекс заходів спрямованих на удосконалення регіональної системи управління в галузі охорони довкілля, яка забезпечує стабільну екологічну ситуацію в області.

З метою забезпечення ефективного використання природних ресурсів та покращення стану навколишнього природного середовища в області діє Програма охорони навколишнього природного середовища Івано-Франківської області до 2025 року, затверджена рішенням Івано-Франківської обласної ради від 23.12.2020 № 30-2/2020 (зі змінами).

З метою реалізації Програми державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря зони «Івано-Франківська» на 2021-2025 роки, в області працюють 8 стаціонарних постів (індикативні вимірювання) автоматизованої системи моніторингу якості атмосферного повітря зони «Івано-Франківська».

Також, в області для вирішення проблеми захисту населених пунктів, територій, у тому числі сільськогосподарських угідь та об'єктів виробничої сфери від катастрофічних паводків і повеней рішенням Івано-Франківської обласної ради від 09.07.2021 № 181-7/2021 затверджено Обласну цільову протипаводкову програму на період до 2025 року.

Проблеми, пов'язані з погіршенням екологічного стану на території Калуського гірничопромислового району, виникли після закриття калійного та магнієвого виробництв, а також шахт Калуш-Голинського родовища калійної солі.

У 2025 році за кошти бюджету Калуської міської територіальної громади проведено екологічний моніторинг стану довкілля, контролю засоленості поверхневих та підземних вод, зон просідань та гірничих розробок над колишніми рудниками «Калуш», «Голинь» та «Ново-Голинь».

Представники обласної державної адміністрації входять до складу Міжвідомчої комісії для вирішення питання нормалізації ситуації у Калуському гірничопромисловому районі та беруть участь у її засіданнях.

Для вжиття невідкладних заходів з недопущення екологічної катастрофи на території Калуського гірничопромислового району необхідно Міністерству фінансів України, Мінекономіки України визначити джерела фінансування для здійснення невідкладних природоохоронних заходів.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2033 року та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів», Івано-Франківською обласною державною (військовою) адміністрацією розроблено Регіональний план управління відходами в Івано-Франківській області до 2034 року.

Регіональним планом визначено поділ області на 5 кластерів, а у кожному із кластерів будівництво об'єктів поводження з відходами. Запропонована модель для Івано-Франківської області передбачає будівництво одного центрального об'єкта поводження з відходами, у який включено: компостування, сортування та захоронення, а також 4 малих об'єкти, на яких буде здійснюватися сортування та захоронення відходів.

Від органів місцевого самоврядування не надійшло пропозицій, відповідно вимогам чинного законодавства, щодо включення територій до переліків територій та об'єктів екологічної мережі.

**Начальник управління екології
та природних ресурсів
Івано-Франківської обласної
державної адміністрації**

Андрій ПЛІХТЯК